

BECSÜLD A NÉPET!

A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat gyermekirodalmi antológiája

1-2-3-4.
SZÁM

**SZÉKELY
ÚTKERESŐ**

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • 1990-BEN ALAPÍTOTTA BEKE JÁNDOR • VIII. ÉVFOLYAM • 1997

• FŐTARTKÉ/RTŐ: BEKE JÁNDOR •

- Gábor Dénes: GONDOLATOK A SZÉKELY HIMNUSZRÓL •
- CSIKSOMLYÓI MÁRIA SIRALOM • SZÉKELY HIMNUSZ •
- BOLDOGASSZONY ANYÁNK • SZENT ISTVÁN KIRÁLYHOZ •
  - György Zeuzsa: EGY KÜZDELMESE ÉLET •
- Beke Sándor: TÚNTETŐ MAGNÓLIÁK, NAGYVÁRAD,
ERDÉLYI HARANGOK •
- Nagy Olga: EGY BÖTCSINÁLTA RIPIORTER EMLÉKEI •
  - Nagy Irén: CSÁNGÓASSZONY A BÚCSÚN,
HAZAFELÉ ALKONYATKOR, HONVÁGY •
  - Benedek Elek: A KÁPOLNA HARANGJA •

Az 1858-ban épült római katolikus plébánia kapuja Mátyásfalván (Kovács P. rajza)

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

BECSÜLD A NÉPET!

**A Székely Útkereső
irodalmi és művelődési folyóirat
gyermekirodalmi antológiája**

BECSÜLD A NÉPET!

**A Székely Útkereső
irodalmi és művelődési folyóirat
gyermekirodalmi antológiája**

Válogatás a folyóirat 1990–1999-es évfolyamaiból

Válogatta, összeállította
és az előszót írta
BRAUCH MAGDA

**Székely Útkereső Kiadványok
Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
Székelyudvarhely 2008**

BECSÜLD A NÉPET!

A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat gyermekirodalmi antológiája

1-2-3-4.
SZÁM

**SZÉKELY
ÚTKERESŐ**

IRODALMI ÉS MŰVELŐDÉSI FOLYÓIRAT • 1990-BEN ALAPÍTOTTA BEKE JÁNDOR • VIII. ÉVFOLYAM • 1997

• FŐTARTALOMTÖRTÉ: BEKE JÁNDOR •

- Gábor Dénes: GONDOLATOK A SZÉKELY HIMNUSZRÓL •
- CSIKSOMLYÓI MÁRIA SIRALOM • SZÉKELY HIMNUSZ •
- BOLDOGASSZONY ANYÁNK • SZENT ISTVÁN KIRÁLYHOZ •
  - György Zeuzsa: EGY KÜZDELMESE ÉLET •
- Beke Sándor: TÚNTETŐ MAGNÓLIÁK, NAGYVÁRAD,
ERDÉLYI HARANGOK •
- Nagy Olga: EGY BÖTCSINÁLTA RIPIORTER EMLÉKEI •
  - Nagy Irén: CSÁNGÓASSZONY A BÚCSÚN,
HAZAFELÉ ALKONYATKOR, HONVÁGY •
  - Benedek Elek: A KÁPOLNA HARANGJA •

Az 1858-ban épült római katolikus plébánia kapuja Mátyásfalván (Kovács P. rajta)

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

AZ ERDÉLYI GONDOLAT
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

BEKE SÁNDOR (igazgató)
BRAUCH MAGDA
CSEKE GÁBOR
CSEKE PÉTER
CSIRE GABRIELLA
FODOR SÁNDOR
GÁBOR DÉNES
JANCSIK PÁL
NAGY PÁL
P. BUZOGÁNY ÁRPÁD
PÉNTEK JÁNOS

© Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 2008

© Székely Útkereső Kiadványok, 2008

Az Antológiában szereplő írások jegyzékét,
az életrajzi adatokat, a könyvészetet
és a Székely Útkereső repertóriumát összeállította
GYEPESI SÁNDOR

ISBN 978–973–8320–59–8

Megjelent a Székely Útkereső Kiadványok
és az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
közös könyvkiadási egyezménye alapján

A SZÉKELY ÚTKERESŐ GYERMEKIRODALMI ANTOLÓGIÁJÁRÓL

A *Székely Útkereső* című irodalmi és művelődési folyóirat a XX. század utolsó évtizedében, 1990. áprilisában indult tízéves útjára Székelyudvarhelyen Beke Sándor lapalapító és főszerkesztő irányításával. A színvonalas, nemcsak igényes, hanem tudományos értékű folyóirat hasábjain megjelenő írások sokoldalúságról tesznek tanúságot: foglalkoznak a székelység és a tágabb értelemben vett erdélyi — sőt az anyaországi — magyarság problémáival is, történelmi múltunkkal, népszokásainkkal. Föllelhetők az egyes lapszámokban és évfolyamokban a szociális, vallási, irodalomtörténeti, nyelvészeti, zenei, pedagógiai tárgyú publicisztikák, esszék, tanulmányok és — nem utolsó sorban — irodalmi alkotások: versek, elbeszélések, regényrészletek, lírai vallomások. Ez utóbbiakhoz kapcsolható a *Székely Útkereső* gyermekekhez szóló irodalma: gyermekversek, mesék, gyermekkori emlékekről szóló írások, melyek szinte minden lapszámban megtalálhatók, hiszen a folyóirat szerkesztői gondoltak a legfiatalabb nemzedék olvasóvá nevelésére is.

Ebből a gazdag termésből válogattuk össze Gyermekirodalmi Antológiánkat, amely tíz szerző gyermekverseit, meséit, lírai emlékeit, vallomásait sűríti kötetbe.

*

VERS ÉS PRÓZA MINDANNYIUNK ELEK APÓJÁTÓL.
A legnagyobb székely-magyar mesemondó Benedek Elek (1859–1929) műveivel indul a gyűjtemény. Először a szerző talán kevésbé ismert versei kerülnek bemutatásra, melyek egyaránt szólnak felnőttekhez, de közérthető, hagyományos stílusuk révén gyermekekhez is. Témájuk az otthon

meghittsége, a szülőfaluhoz való ragaszkodás vagy a gyermekkor iránti nosztalgia. A bevezető verset — *Becsüld a népet!* — Elek fiához intézi, s így — rajta keresztül — minden gyermekhez:

*Ne irtózz a kérges tenyértől,
Fogd meg bátran, tétova nélkül.
A kéz, amely vért verejtékez,
Szebb, mint amely aranytól ékes —
Becsüld a népet!*

Az *Itthon*, a *Húsvéti ének*, a *Búcsú* egy vén körtefától szülőfaluja iránti szeretetét fejezi ki, a *Kis falumtól búcsút vettem* tréfás hangon állítja szembe Kisbacont a nagyvárossal. A *Húsvéti ének* a gyermekkor iránti nosztalgiáról szól, a *Mióta nagyapó lettem* és az *Üres a ház, üres a fészek...* az unokái iránti szeretetét, vágyódását tükrözi. Végül szép emléket állít szüleinek a *Kisbaconi temetőben* című költeményében.

Benedek Elek híres mondafeldolgozásaiból három szerepel a gyűjteményben: a *Szent Anna tava*, a *kápolna hangja* és a *Csicser*.

Megkapó részletet olvashatunk az *Édes anyaföldem* című önéletrajzi regényből. Az itt közölt epizód édesapja alakját idézi fel a legmélyebb szeretet hangján.

*

MARTON LILI ELEK APÓRA EMLÉKEZIK. Elek nagyapóról szól a következőkben gyermekirodalmunk kiemelkedő képviselőjének, Marton Lilinek (1914–2000) *Találkozásom Elek nagyapóval* című visszaemlékezése, amely egy 1924-ben játszódó eseményt ír le. Ekkor már megjelent egy verse Nagyapó *Cimbora* című gyermeklapjában. A kolozsvári színházban az egykori félénk kislány személyesen találkozott a nagy meseíróval, akinek a *Többsincs királyfi*

című mesejátékát mutatták be. Benedek Elek így bátorította őt: „Arra biztatlak, bárhová visz a sorsod, mesélj te is a gyerekeknek.”

A meleghangú vallomás nemcsak lenyűgöző, hanem dokumentumértékű is a gyermekszerető, nagylelkű Elek apóról.

*

NAGY OLGA MŰFAJI ÉRTEKEZÉSE A MESÉRŐL. Az erdélyi magyar folklórkutatás élvonalába tartozó Nagy Olga (1921–2006), aki próza- és gyermekirodalmunkat is értékes művekkel ajándékozta meg, új oldaláról mutatkozik be az olvasó előtt. Kitűnő esszésorozatot közöl *Mit tanulhattok a mesétől?* címmel.

A tudományos igényességgel megírt esszésorozatot talán inkább a felnőtt olvasó élvezi igazán, de már az általános iskola felső tagozatának (V–VIII) a tanulói is örömmel és haszonnal olvashatják.

Az Antológiában találkozunk Nagy Olga *Egy gyermek-kori emlék* című lírai vallomásával is. Az 1931. szilveszter éjszakájáról szóló írás a sorsdöntő pillanatokat ragadja meg, amelyek mintegy magyarázatát adják annak, hogy miért lett Nagy Olgából folklorista, hiszen úgy érezte, tartozik: „egy közösségnek azzal, hogy gyönyörű költészetét összegyűjtsem és felmutassam önmagunknak s a világnak: lám, milyen gazdagok vagyunk...”

*

CSIRE GABRIELLA GYERMEKKORI EMLÉKEI ÉS ELEK NAGYAPÓRÓL SZÓLÓ KÖZLEMÉNYEI. A Gyermekirodalmi Antológia érdekes színfoltjai a kortárs gyermek- és ifjúsági irodalom közismert képviselőjének, Csire Gabriellának a lírai hangú visszaemlékezései. *Megszólal az*

aranycsengő című elbeszélése egy régi karácsonyestét ír le a meghitt családi környezetben, s egyben szüleinek is maradandó emléket állít.

Ugyanilyen bensőséges, meghitt hangú másik lírai írása is, a *Felvinci nyár*. A színhely nagyapja gazdag gyümölcskertje, ahol vakációit töltötte. De itt élte át először az olvasás örömet, s lépett be a klasszikus gyermekirodalom kapuján.

Az antológiában szereplő harmadik írása irodalomtörténeti érték. Benedek Elek születésének 140. évfordulóján (1999) *Színarany az ága, levele* címmel közöl adatokban gazdag, szubjektív hangvételű megemlékezést. A mesemondó pályaképét jövőbe mutató sorokkal zárja: „Nagyapó mesefájának színarany az ága, levele — kis unokáinak, a gyermekeknek termi gyümölcseit.”

A továbbiakban közzétesz egy 1923-ban kelt — addig lappangó — írást, *Benedek Elek levele a bräilai magyarokhoz* címmel. A meseíró a Bräilán megjelenő *Gyertyafény* című időszakos folyóirat szerkesztőjét üdvözli *Levél Erdélyből* című írásában, és megígéri, hogy a jövőben maga is segítségükre lesz írásaival. Elsőnek *A megváltó* című versét küldi el. A Jézus kereszthaláláról és halhatatlanságáról szóló vers szövege is szerepel az antológiában.

*

KORTÁRS KÖLTŐK — BEKE SÁNDOR, FÁBIÁN IMRE, PAPP ATTILA, P. BUZOGÁNY ÁRPÁD, RÁDULY JÁNOS — GYERMEKVERSEI. A *Székely Útkereső* Gyermekirodalmi Antológiája a folyóiratban megjelent, gyermekekhez szóló versek közül a legszembetűnőket, legdallamosabbakat tárja a gyermekolvasók elé.

A szerzők közül meglepetés a Kibédén élő Ráduly János költőként való jelentkezése. De találkozunk a közismert bihari költők, Fábíán Imre és Papp Attila mellett a székelyud-

varhelyi P. Buzogány Árpád írásaival is. Külön kell szólnunk Beke Sándor gyermekverseiről, aki több kötetet jelentetett meg a kicsinyek számára.

A rovásírás jeles kutatója, a néprajz hivatásos gyűjtője és művelője, Ráduly János a gyermekek nyelvén is ért. Itt közölt versei a természet szépségeit, az évszakok változásait ragadják meg. A *Szitakötőtánc*, a szerző talán legsikerültebb verse, rövid soraival dinamikus mozgást utánozva adja vissza a természeti jelenséget:

*Ágra száll, de
hirtelen
megperdül, majd
felröppen,
leszáll megint,
felszáll újra,
a sok mozgást
dehogyan unja,
s amíg szálldos
körbetáncol,
szárnyán ezer
Nap világol,
olyan, mintha
arany volna,
mintha fényes
tűz lobogna...*

Papp Attila (1944–2002) *Papírrepülője* szép metafora.

P. Buzogány Árpád falusi tárgyú versei (*Falusi est, Lekelés előtt*) békés, idillikus hangulatot árasztanak.

Verssel is (*Álom, Hűvös éjszaka*), prózával is szerepel a gyűjteményben Fábíán Imre (1945–2005). Prózai írása (*Katalinka férjhez megy*) állatmese.

A *Székely Útkereső* főszerkesztője, Beke Sándor több önálló gyermekvers-kötetet közölt, nem véletlen, hogy a folyóirat

gyermekoldalain is szerepel verseivel. Az Antológiában föl-
vett hat verse arról tanúskodik, hogy a szerző, aki a szabad-
vers formát kedveli, a gyermekversekben inkább a hagyomá-
nyos versformát műveli.

A hosszabb lélegzetű, jelképes erejű *Elek apó meséje*, a
valóságot és képzetet ötvöző *Olivér verse*, a tréfás hang-
vételű fabula, *A pulyka* s az óra csodálatából és szimbolikus
értelmezéséből fakadó versek (*A homokóra*, *Ha megáll a*
falióra) mind szavalhatók. A szülőföld és a nagyvilág sze-
retetére tanító *Előttem a földgömb* Európa és szűkebb pát-
riánk között teremt összhangot:

*Európa ott van
Pont a közepében,
Hasát egy nagy csizma
Sarkantyúzza éppen.*

*Az én szülőföldem
Ott az ő szívében,
Kicsi erek mossák
Fényes örömében.*

*

TÖRTÉNELMI ESEMÉNYT MESÉL el a gyermekek-
nek a gyűjteményben László László zilahi történész. *A nán-
dorfehérvári diadal* az 1456. nyarán lejátszódó, a török-
lenes hadviselés európai és természetesen magyar szem-
pontból is döntő fontosságú csatájáról szól, Hunyadi János
hőstettéről.

Mivel Nándorfehérvár megvédése a szultán hatalmas ha-
dával szemben az egész kereszténység győzelme volt, Cal-
lixtus pápa elrendelte, hogy Róma minden templomában

húzzák meg a harangokat. Azóta is minden délben 12 órakor megszólalnak a katolikus templomban a harangok.

* * *

A gyermekekhez szóló irodalom — líra és epika egyaránt — nemcsak szórakoztató, hanem nevelő hatású is. A *Székelly Útkereső Gyermekirodalmi Antológiáját* elsősorban a kisgyermekeknek és a gimnazista korosztálynak, de szülőknek, nagyszülőknek, tanítóknak, nevelőknek is ajánljuk. Fogadják nyílt szívvel, szeretettel.

Brauch Magda

Benedek Elek

BECSÜLD A NÉPET!

— *Elek fiamnak* —

Dolgos népet ha látsz a réten,
Köszöntsed őt, köszöntsed szépen.
Bár ócska, foltos a ruhája,
Kincseket ér az ő munkája —
Becsüld a népet!

Neked pihenés a meleg nyár.
Te alszol s ő munkába kezd már.
Peng a kasza már virradatkor,
A legszebb álmot alszod te akkor —
Becsüld a népet!

Hej, mit művel kérges tenyérrel!
Ellát téged puha kenyérrel.
Még éjjel is hordja, mit nappal
Összegereblyélt — le a kalappal!
Becsüld a népet!

Ne irtózz a kérges tenyértül,
Fogd meg bátran, tétova nélkül.
A kéz, amely vért verejtékez,
Szebb, mint amely aranytól ékes —
Becsüld a népet!

Óh, ez a kéz! Áldott egy kéz ez,
Ma itt, holnap tán harcban vérez;
Arany kalászt vág ma kaszája,
S embert, ha vészben szent hazája —
Becsüld a népet!

Szeressed őt, véreimből vér, te!
Ne feledd: honnét eredtél te;
Hogy vagy te is a sarjadéka,
Dolgos, harcos nép maradéka —
Becsüld a népet!

ITTHON

Hová lett az öregségem?
Újra itt a gyermekségem.
Jó kedvemnek nincs határa,
Itthon vagyok valahára.

Mint a villám szalad a szán,
Látlak immár, édes hazám!
Zúzmarás fák, havas házak —
Mindegy, csakhogy újra látlak!

Nem süt a nap, felhős az ég,
Porzik a hó, csillog a jég,
Felhő, hó, jég, ej, mit bánom,
Repülök a csengős szánon.

Jaj de szépen szól a harang!
Mintha húzná fehér galamb.
Bárki húzza, jól kongatja,
Szívemet megdobogtatja.

Ni, a házunk hogy mosolyog:
„Édes gazdám, Isten hozott!
Hej de jó lesz megpihenni,
Nem zavar itt senki, semmi.”
Hová lett az öregségem?

Újra itt a gyermekségem.
Jó kedvemnek nincs határa,
Itthon vagyok valahára.

HÚSVÉTI ÉNEK

Gyermekkoromnak szép emléke,
Köszöntelek, húsvét vasárnap!
Száll a szívemre égi béke
Ünnepén a Feltámadásnak.

Szárnyakat öltve száll a lelkem,
Ujjongva száll, gyors szárnyalással...
Ím, ott vagyok az ősi telken,
S zsebem tele piros tojással!

Gyermek vagyok, ki házról házra
Kántálni jár piros tojásért,
S gyűl a tojás, gyűl egyre-másra,
Ékesen csengő szavalásért.

Látom magam az új ruhában...
Hej, afféle bécsi rongy a!
Megvan ez szöve igazában:
Édes jó anyám szötte, fonta!

S a pörge kalap, a bokrétás!
S a rámás csizma, a ropogós!
„Ilyen kalapod van-e, hékás?
S hát csizmád ilyen kopogós?”

MIÓTA NAGYAPÓ LETTEM

Künn zúg a szél, kavarg a hó,
Behallszik a lármás hahó,
De jó itt benn a szobában!
Pattog a tűz a kályhában.

Kályha mellett üldögélek,
Csak mesélek, csak regélek.
Mese, mese... hoppá, ide!
S ölembe ül kis Évike.

Meg-megesik az is vélem,
Maradásom nincs a székben.
Évikének ha úgy tetszik:
Nagyapó a földre fekszik.

No lám, mire vetemedtem,
Mióta nagyapó lettem!
Beállottam háttal lónak —
Így is jó egy nagyapónak.

Ahogy lehet négykézlábon,
Végigmászok a szobákon,
S nem bánom, ha nevettek is:
Közbe-közbe nyeríték is.

Így élek én mostanában,
Bent a jó meleg szobában.
Hol nyeríték, hol mesélek —
A királlyal sem cserélek.

ÜRES A HÁZ, ÜRES A FÉSZEK...

Üres a ház, üres a fészek,
Magam elé szomorún nézek.
Itt egy szoba, ott más bezárva,
Elnémult, el, az édes lárma.

Hol tegnap még gyermekhang csengett,
Hogy szokjam meg a szörnyű csendet?
Temetőkertnél némább a házunk,
Lobog a tűz, s haj, mégis fázunk.

Vigasztalgat jó nagyanyóka:
Ne búsuljon már, nagyapóka.
Ez a világnak sorja, rendje:
A gyermekek elhagynak rendre.

Ősszel elszállnak vándormadárként,
De visszaszállnak ismét apránként.
Egyik tavaszra, másik nyárra,
S megújul az az édes lárma.

Könnybe borul szemem, de látom,
Hol van az én legjobb barátom.
Jó nagyanyó titkolja, rejti,
Maga búját értem felelji.

És indulunk kart karba fonva,
Ki a kertbe, lassan osonva.
Tekintetünk jobbra, aztán balra:
Nincs-e gyermek erre vagy arra.

Lelkünk gyermekként képzelődik:
Hátha Évi erre vetődik?

Tán Lacika? Tán kis Döncike?
(Ez a bece. Ez a kicsike.)

Bolond remény, de oly jólesik,
Öreg szívet ez lecsendesíti;
S megtérve, lám, meleg a házunk,
A tűz nem ég már, mégse fázunk.

BÚCSÚ EGY VÉN KÖRTEFÁTÓL

Elszállott az idő fölöttem.
Vén körtefa, búcsúzni jöttem.
Virágodat tán sose látom,
Isten veled, öreg barátom,
Legjobb barátom!

Mi titka volt ifjú szívemnek,
Tereád bíztam, rejtve benned.
Fészkelni rád hiába járnak,
Nem mondtad el szarkamadárnak —
Csacska madárnak.

Könnyem, ha omlott, letörültem,
Fájdalmaim elszenderültek;
S csak rám hajolt virágos ágad,
Eltűntek mind a balga vágyak —
A bűnös vágyak.

Istent dicsérni hozzád jártam,
Legszebb művét benned csodáltam.
Hol van az ember, ki te nálad,
Vén körtefa, szebbet formálhat?!
Nincs szebb tenálad!

Isten veled, ütött az óra,
Hajolj reám még búcsúzóra!
S amivel Isten úgy megáldott:
Még egyszer hullasd rám virágod,
Fehér virágod!

KIS FALUMTÓL BÚCSÚT VETTEM

Kis falumtól búcsút vettem,
Ismét pesti ember lettem.
Félve mék az utcán végig,
A nagy lárma szinte szédít.

Mint hangyaboly, ha megbolydul,
Nyüzsög a nép oly bolondul.
Rám taposnak, meg-megböknek.
Hol jobbra, hol balra löknek.

Ha az utcán át kell mennem,
A hideg is kiráz engem,
S amielőtt nekivágok,
Elmondok egy imádságot.

No, jó öreg, kerülj ki most
Száz autót, száz villámot,
Száz fiakkert, száz biciklit,
S tetejébe száz triciklit!

Ó, szegény falusi bátya,
Csuda-e, ha száját tátja?
S szerencsésen ha átére,
Rátaposnak tyúkszemére.
Így élek most napról-napra,

Löknek erre, löknek arra.
Reggel indulok el s dél lesz,
Míg eljutok Évikéhez.

Hej, de hogyha eljutottam,
Feledék mindent legottan.
Az ő édes mosolygása:
Rossz kedvemnek elmúlása.

Ördög vigye autókat,
A veszettül vágatókat!
Az Évike ölelése:
Jókedvemnek ébredése.

Ördög vigye a villámot!
Az én lelkem otthon jár most.
Évikének csókolása:
Lelkemnek a szárnyalása.

Ha ő ölel, ha ő csókol,
Énnkem ez mindent pótol.
Szemem nevet, arcom ragyog...
Azt hiszem, Baczonba' vagyok!

Hej, ha még egyszer, bár csak egyszer
Láthatnám édes jó anyámat,
Amint fejemre új kalapot tesz fel
S megsimogatja új ruhámat!

Hej, ha még egyszer, bár csak egyszer
Kántálhatnék piros tojásért!
Hálát adnék ezerszer,
S feledném mind, ami csapás ért.

Hej, ha még egyszer... Vége, vége...

A napjaim lassan lejárnak...
Gyermekkoromnak szép emléke,
Isten veled, húsvét vasárnap!

KISBACONI TEMETŐBEN

Kisbaconi temetőben
Most van a nap lemenőben,
Rávetődik a sugára
Jó szüleim sírhalmára.

Egykor régen, haj de féltem,
Ha temetőkertbe léptem!
Vége már a félelemnek:
„Nagyapóék” itt pihennek.

Testem, lelkem hogyha fáradt,
Ide jöni érzek vágyat;
Ide jövök este, reggel,
S beszélek az öregekkel.

Elmondom, hogy bárhol járok,
Mindenütt gondolok rájok,
Hálás szívvel, könnyes szemmel,
Gyermeki szent szerelemmel;

Hogy mit írtam sok-sok könyvben,
Mind tőlük kaptam örökben,
S ha van a szívemben szeretet,
Ez az ő szívükből eredt.

A forrását minden jónak
Köszönhetem „nagyapónak”.

Nagyapónak s a párjának:
Az én édes jó anyámnak.

Oh, áldott föld, szent sírhalom,
Szálljon reád csend, nyugalom!
S hogyha pályám megfutottam,
Én is itten nyugodhassam!

SZENT ANNA TAVA

Mint egy nagy tál fenekén a víz, pihen Szent Anna tava égbe nyúló hegyek aljában. Körös-körül fenyvesek koszorúzza hegyek. Járjatok be minden földet s szebb képet ennél nem találtok. Ugyan ki gondolná, hogy ennek a gyönyörűsége tónak a helyén egykor, réges-régen, szörnyű magas hegy volt s hogy tetején büszke vár, amely kevélyen nézett le a csíki, meg a háromszéki falukra. De nem egymaga kevélykedett e vár Csík és Háromszék felett, átellenben, egy órányira, a ként lehelő, fojtós szagú Büdös barlang felett is vár állott. Jaj, de rég lehetett! Nyoma sincs most e várnak. No de az emléke, szomorú emléke megmaradt mind a kettőnek.

Két testvér lakott a két várban, mind a kettő kevély, gögös, szertelen. Szívükben nem lakozott szeretet senki iránt. A föld népét sanyargatták, fosztogatták s egymást sem szerették. Mindig vetélkedtek, dicsekedtek: kinek van többje. Mind a két vár pincéjében kádakban, élére verve állt a tenger arany, ezüst.

Egyszer aztán, honnét, honnét nem, messze földről egy nagy úr jött látogatóba a büdösi vár urához. Hatlovas hintón jött. No, ilyen hintót, ilyen hat lovat még nem látott. Színarany volt annak a hintónak a kereke, tengelye, rúdja; arannyal, ezüsttel, gyémánttal volt kiverve a lovak szerszáma s haj! a lovak tüzesebbek voltak a sárkánynál. Hiszen nem is volt többet nyugalma a büdösi vár urának, amint meglátta ezt a hintót, ezt a hat lovat. Mindjárt részegödött a vendégére, nem hagyta békében: adja el neki a hat lovat hintóstól, szerszámostól.

- Adok érette hat kád aranyat.
- Nem eladó — mondotta a vendég.
- Ráadásul a torjai uradalmat.
- Nem eladó!

— Megállj — gondolta magában —, azért mégis az enyém lesz.

Nagy vendégséget csapott, folyt a bor, akár az Olt vize s mikor a vendég virágos kedvre derült, a бүдөси vár ura elővette a kockajátékot. Arra számított, hogy majd a kockán elnyeri a lovakat hintóstól, szerszámostól. Hát jól számított, mert vele járt a szerencse. Elnyerte a vendégének mind a pénzét s tetejébe a hat szép lovat mindenestől. Ahogy aztán elbúcsúzott a vendég, első dolga volt, hogy meglátogassa a testvérét. Csak úgy repesett a szíve az örömtől, mikor előállott a hatlovas hintó. Hej, de megirigyli majd ezt a testvére! Lehet aranya, ezüstje több, mint öneki, de ilyen hatlovas hintaja nincsen.

A testvére éppen ott ült a vár pitvarában, mikor bevágta a hatlovas hintón. Szeme-szája elállt a csudálkozástól.

— No, öcsém, van-e ilyen hat lovad? — kiáltott dadalman.

— Ilyen nincs — mondta az öcs —, de lesz külön.

— De már azt szeretném látni!

— Hát még huszonnégy óra sem telik belé, meglátod!

— Ennél külön! Én meg azt mondom, legyen a tiéd a váram s minden uradalmam, ha ennél külön hat lóval jössz hozzám.

— Nem is hattal, tizenkettővel!

A бүдөси vár ura fel sem ment az öccséhez, csak meg akarta mutatni a lovait, hadd lepje el a sárga epe az öccsét — megfordult s hazavágatott, mint a sebes szél, még annál is sebesebben.

Egész nap tűnődött az öcs, hogy honnét szerezzen külön tizenkét lovat. Hiába tűnődött, hiába törte a fejét, nem tudta elgondolni, hogy hol találna nagy hirtelen olyan hat lovat, nem olyat, különbet s nem is hatot, tizenkettőt. Késervesen megbánta a hirtelenkedését. Hanem egyszerre csak

mi jutott eszébe? Az jutott eszébe, hogy várába hozatja a vidék legszebb tizenkét leányát, azokat hintóba fogatja s úgy megy a bátyjához. Összeparancsolta a jobbágyait s küldte őket mindenfelé, ki hol a legszebb leányt tudja, hozza ide.

Egy fél nap sem telt belé, jöttek a jobbágyok s velük a leányok; voltak százan is, egyik szebb a másiknál, de a legszebb köztük egy Anna nevű volt. Ezt választotta először a vár ura. Aztán még tizenegyet melléje. S mikor ott állottak külön, szép sorjában, a szín alól előhúzatta aranyos hintáját s elébe fogatta a tizenkét leányt.

Szegény leányok! Reszketve állottak a hintó előtt. Szemükből szakadt a könny, mint a záporosó, feltekintettek az égre, onnét sóhajtottak segedelmet. Aztán az úr felugrott a bakra, kieresztette bakos ostorát, nagyot rittyentett, hogy csak úgy zengett-zúgott belé az erdő.

— Gyí előre, gyí!

A leányok támolmogva léptek előre, de meg sem tudták mozdítani a nehéz hintót.

Hej, szörnyű haragra gerjedt a hatalmas úr! Elővágott a rézcsapós ostorral, éppen Annára, aki legelől állott. Patyolat fehér húsából kiserkedt a vér s jajszava felhatott a magas egekig.

— Gyí, Anna, gyí! — ordított az úr s másodszor is rávágott.

— Verjen meg az egek Ura! — jajdult fel Anna. — Süllyedj a föld alá, ártatlanok megölő gyilkosa!

S ím, abban a pillanatban elfeketedett az ég, villámlott, dörgött, föld megindult, recsegték-ropogtak a fák, a vár tornya ingadozni-hajladozni kezdett, aztán hirtelen összeomlott, utána az egész vár s a föld süllyedt mind alább, alább, mígnem egyszerre víz alá borult. És halljatok csudát, mikor lecsendesült az ég haragja, a vár helyén egy gyönyörűséges tó pihent s a tóban tizenkét hattyú úszkált. Távol tőlük egy

sárkány vergődött a tó forgatagában, erőlködött, hogy megfogja a tizenkét hattyút, de nem tudott kikerülni a forgatagból.

A tizenkét hattyú meg csak úszott, úszott szép csendesen, kiszálltak a tó partjára, ottan megrázkódtak s leánnyá váltak ismét. Siettek haza mind a falujukba, csak Anna maradt ott. Kápolnát építtetett a tó partján s ebben a kápolnában töltötte az életét csendes imádkozással. És jöttek, zarándokoltak a népek mindenfelől a kis kápolnához, együtt imádkoztak a szent életű leánnyal, kit még életében szentnek nevezének, halála után pedig róla nevezték el a tavat Szent Anna tavának.

A KÁPOLNA HARANGJA

Elmondottam már néktek a Szent Anna-tó regéjét. De még azt nem mondtam el, hogy réges-régen, sok száz esztendővel ennekelőtte, tündérek is laktak e tóban, akik esténként feljöttek a tó színére, ottan játszottak, enyelegtek, közbe-közbe énekeltek olyan szépen, olyan édesen, hogy aki hallotta, azt hitte, mennyből leszállottak az angyalok, azok énekelnek.

A földi népek azonban kápolnát építettek a tó partjára Szent Annának az emlékezetére s honnét, honnét nem, szerettek egy olyan harangot, melynek a hangja szebb volt, ezerszerre szebb a tündérek hangjánál. Egy barát lakott a kápolnában s ez nem csak reggel, délben, este, de éjjélkor is meghúzta a szépen csengő harangot. Mikor a tündérek meghallották a harang csengését, mintha csak egyszerre megnémultak volna, torkukon akadt az ének, nem fogta többet a játék sem, az enyelgés sem, szomorúan, haragosan szállottak alá a tó fenekére.

Ettől az órától fogvást nem volt nyugodalma a tündérek királynéjának.

— Hallod-e — mondta a szolgájának, a hétsinges szakállú törpének —, hozd el nekem azt a harangot, különben nem lesz itt maradásod.

Mondta a hétsinges szakállú törpe:

— Ne búsulj, királyné, még ma éjjel elhozom azt a harangot.

Amint esteledett, alkonyodott, kiment a tóból, be az erdőbe. Ment, mendegélt s egyszerre csak tűzvilágot látott. Odamegy, hát egy pásztorlegényecske hever a tűz mellett.

— Jó estét, szegény juhászlegény.

— Adjon Isten, hétsinges szakállú törpe!

— Hallod-e te, szegény juhászlegény, egyet mondok s kettő lesz belőle.

— Hallom, hétsinges szakállú törpe, hallom.

— Azt mondom én neked: lopd el a kápolna harangját s annyi aranyat s ezüstöt adok érte, hogy az unokád unokája is hatlovas hintón járhat.

Nem szólt erre a juhászlegény egy jó darabig, gondolkozott: tegye-e, ne-e, de mégis csak rosszra fordult a gondolatja s mondta:

— Jól van, hétsinges törpe, ellopom a harangot.

Még az éjjel el is lopta, a törpének odaadta:

— Nesze, vigyed. Hol a pénz?

— Ott van annak a fenyőfának a tövében, ni!

Csakugyan ott is volt a temérdek arany s ezüst annak a fának a tövében, amelyikre a törpe mutatott. Felveti a vállára nagy nehezen a zsákot (mert abban volt a pénz) s elindul a szállása felé, de ím, ahogy egyet lép, lesüpped térdig; még egyet lép, lesüpped derékig; még egyet s lesüpped mellig. Haj, teremő szent Istenem, megijed a juhászlegény szörnyűségesen, ledobja a zsákot, nagy ügyel-bajjal ki-

mászik a süppedékből, szalad a tűzhöz, lefekszik, de feküdhett: nem jött a szemére álom...

Reggel harangozni akart a barát s hát volt szépen csengő harang, nincs szépen csengő harang. Megy a juhászlegényhez s mondja neki könnybelábadt szemmel:

— Hallgass ide, juhászlegény! Ellopták a szépen csengő harangot! Ugyan nem vetted-e észre, ki járt erre?

— Nem vettem észre, szent atyám — mondotta a juhászlegény, de nem mert a barát szemébe nézni.

— Jól van... ez így annyiban maradt. A népek más harangot öntettek, de annak rekedtes volt a hangja s esténként, mikor a barát meghúzta, feljöttek a tündérek a tó színére, mindenféle csúfondáros verseket kiabáltak a kápolna felé.

Halljátok csak, hogy csúfolódtak:

Gingalló,
Szent ajtó,
Főzz kását!
Nincsen só,
Ha nincs só,
Kérj mástól.
De nem ad!
Ha nem ad,
Vágd pofon,
Gingalló, gingalló!

Majd megszakadt a szíve a szegény barátnek, amint ezt az istentelen csúfolódást hallotta. De még a juhászlegénynek sem volt nyugodalma.

— Egy életem, egy halálom — mondotta magában —, visszakerítem a harangot.

Egy este aztán, amikor fel szoktak jöni a tündérek, a tó mellé terelte a nyáját, ottan összekötözte a borbélyeknek a szarvát s azt mondta nekik:

— Amikor én azt mondom: Ó Mária, Jézus neve! belekapaszkodom a farkatokba s ti csak húzzatok engem.

Azzal leült a tó partjára, a lábát a vízbe lógatta s várta, hogy jöjjön a tündérek királynéja.

Hát csakugyan felbukkan a tó közepén a tündérkirályné aranyhajas feje s hogy meglátta a juhászlegényt, hívta, hívogatta, édes szókkal csalogatta:

— Jere ide, jere, jó dolgod lesz itten.

Visszafelelt a juhászlegény:

— Jer ide te!

A tündérkirályné kiúszott a tó partjára:

— Ha te nem jöttél, eljöttem én. Jere velem, nem bánod meg.

Nyújtotta a kezét a juhászlegénynek, a juhászlegény is az övét, aztán egyszerre húzni kezdték egymást: a tündér a juhászlegényt be, ez a tündért kifelé.

No most, melyik az erősebb? Akár hiszitek, akár nem, a tündér volt az erősebb: berántotta a juhászlegényt a tóba.

De ebben a pillanatban a legény nagyot kiáltott:

— Ó Mária, Jézus neve! — s egyik kezével a berbécsek farkába kapaszkodott, a másikkal megfogta a tündérkirályné kezét. A berbécsek nekihuzakodtak s egyszerre kirántották a gazdájukat is, a tündérkirálynét is a tóból.

— Eressz el! Eressz el! — könyörgött a tündérkirályné.

— Előbb add vissza a szépen csengő harangot.

— Csak azt ne kérd, kérj akármit. Adok még aranyat, ezüstöt, többet, amennyit adtam.

— Nem kell nekem sem aranyad, sem ezüstöd, kell nekem az én lelki üdvösségem. Add vissza a harangot.

Mit volt, mit nem tenni, a tündérkirályné lekiáltott a tó fenekére:

— Hé, hétsinges szakállú törpe, hozd fel a szépen csengő harangot!

Egy pillanat sem telt belé, jött a törpe a haranggal. Akkor aztán a juhászlegény eleresztette a tündérműkirálynét s szaladt a haranggal a kápolnába. Egyszeribe visszatették a helyére s éjjélkor ismét megcsendült a szépen csengő harang. A tündérek, ahogy meghallották a harang szavát, nagy sírással, jajgatással elköltöztek a tóból, hová, merre, a jó Isten tudja — többet itt senki lélek nem látta őket.

CSICSER

A híres Budvár átellenében emelkedik a Csicszer: magasabb Budvár hegyénél. A Csicszer tetejéről egy egész sereg várat lehet látni. Jól látszik ide Zeta vára, Kadics vára s ide látszanak a bágyi és galambfalvi várak is. A Csicszer tetején is vár volt a rabonbánok idejében s mert Csicszer vára volt a legmagasabb valamennyi közt, innét vették észre a széke-lyek, ha ellenség közeledett s nyomban jelt adtak a többi váraknak, hatalmas nagy tüzeket gyújtván.

Abban az időben, mikor Budvárában rabonbánok székeltek, egy Csicszer nevű vitéz dalia lakott a csicszeri várban. Ez a dalia megszerette a budvári rabonbán szépséges leányát s amikor csak szerét ejthette, átlovagolt Budvárába. A leány is szerette a daliát, de a büszke rabonbán, mikor észrevette leánya hajlandóságát, kitiltotta a várból Csicsert. Kevesellette, mert Csicszer nem volt fejedelmi vérből való.

Azt mondta Csicszernek:

— Hallod-e, ne járj az én leányom után. Maradj vesztég a váradban. Fejedelmi személy illeti meg az én leányomat.

Elment Csicszer nagy búsan s többet nem is alkalmatlan-kodott Budvárában. A csicszeri várból sóhajtozott a szép leány után, aki éppen úgy sóhajtozott őutána. Hanem hiába volt a büszke apa tilalma: a fiatalok mégis beszélgettek egy-

mással. Nyílvesszőn küldözgették egymásnak kesergő leveleiket.

— Ne búsulj — írta a leány —, előbb-utóbb a tied leszek.

Válaszolt a dalia:

— Ne sírj, élve vagy halva, de egymásé leszünk.

Így múltak az esztendőök, mígnem egyszer ellenséges népek törtek be az országba. Csicsér vette észre először, hogy jön az ellenség, lassanként elborítja a Küküllő mentét. Egyszeribe meggyújtotta az óriási famáglyát s ezzel jelt adott a szomszéd váraknak. Egy pillanatban mozdult meg az összes várak fegyverhordó népe s kikerekedvén a várakból, összeverődött egy seregbe s mentek mind a rabonbán után. Ott volt Csicsér is a vitézek közt az ő seregének az élén. De alig csaptak össze, az ellenség körülvette a rabonbánt. Itt volt az ideje, hogy Csicsér megmutassa a vitézségét. Széles kardjával utat vágott, úgy vágatott a rabonbán mellé s nagy erős viadal után megmentette a rabonbán életét.

Az ellenség szétszaladt s a győzelmes sereg diadalmasan tért vissza a várakba.

— No, Csicsér — mondá a rabonbán útközben — az életemet megmentetted: kérjed vitézségednek akármi jutalmát, megadom.

— Akármit kérhetek? — kérdezte Csicsér.

— Akármit, akármit!

— Add nekem a leányodat!

— Hát legyen a tied — mondotta a rabonbán. — Szavamadtam, meg sem is másolom.

Még aznap megtartották a lakodalmat s hét álló hétig nem is lett vége a nagy dínomdánomnak.

ÉDES ANYAFÖLDEM

(Részlet)

Tudod-e, nyájas olvasóm, mi az Őserő? Testnek s léleknek az az ereje, amely évszázadok óta porladozó ősök porából sarjadozik, s nemzedékről nemzedékre száll. Időnek, sorsnak zordságával keményen dacoló. Romlott vért, mely titkon beléje szivárgott, szilajul dob ki, mint föld méhének minden piszkát a tűzokádó. Ó, áldott Őserő, tied a dicséret, a dicsőség, hogy a nagy összeomlás rettenetében sem reszket a kezem; hogy lelkemnek rendülése, szívemnek háborgása hirtelen lecsöndesül; hogy újra gyermekké leszek, s repeső szívvel vetem magamat szép gyermekkorom tündértavába.

...Íme visszatérek édesapámhoz. Félek, róla tökéletes képet rajzolni képtelen leszek, bár nemes alakja e könyv folyamán újra meg újra tollam elé kerül. Nagy erős csontú, széles vállú, ölmagas ember az én apám. Mélyen fekvő fekete szem, magas, széles homlok, arcán a Benedek Huszárok jellegzetes, rózsás pirossága, melyet a halál keze is csak meghalványít, letörülni képtelen. (Talán Judit ősanyánk szerelmetes lelke lehelte ezt a rózsát első gyermekének arcára, s azóta kivirágzik a nemzetség minden fiának, leányának arcán?) Hirtelen lobbanó harag szikrákat csihol ki ebből a mélyen fekvő szemből, állandó jellege — szelíd mosolygós. A mesemondók mosolygása ez. Tele van a lelke olvasott, hallott, öröklött és átélt történetekkel, szeret évödni azokkal, akiket szeret; csak úgy ömlik a tréfás, dévajkodó beszéd, s foly, folydogál csendes történet után. Megmegpihen, fel-felsóhajt, tovább üzi-füzi a történetet, s ha könyvből olvasott szomorú történetet mesél, végezetül arca, szeme mosolyra derül, megnyugtatóan szóval is a hallgatót: de hiszen ez csak — rege. Így mondja: rege. Így, és nem:

mese. Sohasem mondja regénynek a regényt, hiába olvasta így regények címlapján: öneki minden történet — rege. S mivelhogy rege és nem igaz valóság, bár olvasás közben könny gyűl szemébe, hamar megvigasztalódik s megvigasztal minket is.

A gazdaságban nem ismer tréfát. A Föld az ő legnagyobb, legmélyebb, sírig tartó szerelme. Gondatlanságot, felületességet, henyélést nem tűr. Kezén ég a munka, s megköveteli, hogy égjen kezén háza népének, cselédjének is. Erdőre, mezőre egy kis hadsereg vonul ki, édesapám a vezére, a gyermekei, a cselédei, a napszámosok, a kőzatonák. Csak édesanyám marad otthon. Az ő gyenge kezét nem égette nap heve, nem durvította kapanyél, bár valósággal szerelmes volt erdőbe, mezőbe. Ünnepe volt, ha a háznak, a belső gazdaságnak gondját otthagyhata, s könnyű asszonygereblyével a szénát gyűjthet.

— Az asszonynak otthon a helye — vallotta édesapám. — Mezei munkájának több a kára, mint a haszna. Miért? Mert amíg a réten egy boglyácskára valót összegereblyéz, egy nagy boglyára való kárt vall a ház meg az udvar, ha nincs rajta az asszonyszem. A jó asszony szem. Mert — mondogatta édesapám — a gazda nem hordhat be annyit a nagykapun, hogy a rossz asszony ki ne hordogassa a kiskapun. — De ez úgy volt mondvá, hogy benne mosolygott a nyugodt ember tudata: az én feleségem nem hordja ki. Sohasem is vetett új búzát a földjébe édesapám, mindig a tavalyit. Nem is volt a búzája üszöges, konkolyos soha. De ne higgyétek, hogy azért a kiskapun nem hordtak ki sok minden jót. Nem édesanyám, hanem a „bejáró” szegény asszonyok, akik hol lisztért, hol szalonnáért, hol túróért jöttek, s üres kézzel sohasem távoztak. Nem kellett édesanyámnak rejtegetnie a gazda elől a jószívű adakozást; a gazda sem

írta be könyvébe. Beírta a jóisten, aki mindent lát, s akinek bizonnyal van erre egy nagy aranykönyve.

Csendesebb természetű munka ha folyt, mulattató históriákból ki nem fogyott. Meg-megcsendült erdő, mező az egészséges kacagástól, egy-egy pillanatra megálltak a kezek, hogy annál jobb kedvvel, annál serényebben mozogjanak utána. Ki-kiszemelt hol egy legényt, hol egy lányt, mindig olyat, aki értette a tréfát, s mindjárt szerzett a legénynek feleséget, a leánynak férjet, nem hozzájuk illőt.

— Látod-e — mondta a lánynak —, én tudnék neked való legényt. Ott van Buklesz Andi, az éppen illenék hozzád. Mert Andi olyan legény, akinek nem fele kár, amit megszvik. (Értsd ezalatt: hanem egész kár.)

Buklesz Andi toprongyos, torzonborz vén legény volt, a neve is csúfnév.

— Hát még milyen feleséget tudnék neked — fordult a legénynek. — Bezzeg, eltalálna téged Jákób Ráki! (Ez volt a falu leglustább leánya.)

Ha nem mesélt, biztatott: daloljunk, de csak a vidám nótát szerette munka közben. Kedves ravaszság volt ez: vidám nóta gyorsítja a kezet, lassítja a szomorú.

Vannak emberek, kik csak a maguk gyermekét szeretik: édesapám meleg szívéből minden gyermeknek jutott szeretet. Gazdag gyermek, szegény gyermek egy volt neki: a gyermek — gyermek. Nem tudott úgy elmenni gyermek mellett, hogy rá ne mosolyogjon; hogy meg ne szólítsa; s ritkán indult el hazulról, hogy feneketlennek látszó zsebében ne lett volna alma, körte, szilva, mogyoró — jó gyermeknek való. Amikor én a kisbaconi „akadémiát” elvégeztem, édesapám még javakorabeli, egyenes tartású, erőtől, egészségtől duzzadó ember volt, de már — nagyapó. Valóságos nagyapó. S ím, egyszerre a falu összes gyermekeinek nagyapója lett. Ha végigment az utcán, meg-megállí-

tották a gyermekek: Hová megyen, Huszár nagyapó? Ha több gyermek ugrálta körül, meg-megállt, le-leült a kapu elé, eltréfált velük, s aztán egyszerre csak azon vette észre magát, hogy gyermek ül a térdén, s biztatja: Vigyen Brassóba, nagyapó!

Hát vitte, hogyne vitte volna. Lovaglásra mozdult a lába, s dúdolta csöndesen:

Gyí, te, lovam, Barassóba,
Mit hozok én Andriskának?
Csengőt-bongót a nyakára,
Aranyvesszőt a hátára.
Gyí te, lovam, gyí te, gyí!

Aztán hirtelen lefordította a gyereket a térdéről, s színlelt rémülettel kiáltott: héj, aki adta! Felborult a szekér. Héj, atyafiak, ide, ide! Segítsetek!

Volt erre kacagás meg tülekedés.

— Engem is vigyen, nagyapó! Engem is borítson fel, nagyapó!

Vitte, vitte, s felborította sorba valamennyit.

Bizony nem lesz nehéz majd megmagyarázni, mért visznek a kisbaconi gyerekek virágot minden esztendőben Huszár nagyapó sírjára...

S ha vitte, vitte Barassóba a falu gyermekeit, hát engem, a legkisebbet hogyne vitt volna? Vitt ő „messzibb” is, a Rómány nevű cserfaerdőbe, mely szinte a falu fölé hajlik, s nem csak a zúgása hallik be, de a vadgalamb búgása is. Valahányszor erre az erdőre gondolok (s de sokszor!), megcsendül lelkemben Kriza János dala:

Erdővidék az én hazám,
Székelynek szült édesanyám.
Zöld erdő zúgásán,
Vadgalamb szólásán
Nevelt fel jó apám.

Ide, ebbe az erdőbe vitt édesapám egy esős nap délutánján, amint egyszerre a nap kimosolygott.

— No, gyerekek — mondta Anikónak s nekem —, kisütött a nap, menjünk gombászni.

Hétéves volt Anikó, én meg öt. Nagy kedvvel indultunk az erdőnek. Édesapám nagy öblös kosarat vitt, mi meg aféle kis kötőkosarat. Hát, szép lassan kimendegéltünk az erdőbe. Csak úgy fehérlett meg kékült a föld a keserű meg a kék hátú gombától. Ide-oda kapkodtunk, szaladgáltunk, ujjongtunk, kacagtunk, zengett az erdő. Egyszerre csak megszólal édesapám halkán: — Nézzétek, amott jön erre-felé két bibarcfalvi asszony.

Én meghúzódok egy fa mögé, ti meg csak gombásszatok. Ha ideérnek az asszonyok, s kérdik, hogy kivel vagytok itt, mondjátok, hogy magatok jöttetek ide.

Mindjárt vissza is húzódott, mi meg szép lassan szedgettük a gombát, s közben egyre közelebb jöttek az asszonyok. Ezek is gombásztak. Bezzeg, hogy az asszonyoknak ez volt az első kérdésük:

— Hát ti kivel vagytok itt, lelkem gyermekeim?

— Mi bizony magunk vagyunk — felelt Anikó.

— Ó, ne mondd!

— Magunk bizony! — erősítettem én.

— Ó, ó — csóválta fejét az egyik asszony —, halljon ide, komámasszony! Hát osztán van-e lelke s istene az olyan anyának s apának, aki ezt a szetemnyi leánkát s legénkét erdőbe ereszti? Már én Dárius kincséért sem tenném meg.

— De még én sem!

— Talán mostohaanyátok van, lelkem? — kérdezte az egyik, s feleletet sem várva, folytatta: — Mert én már hallottam olyan gonosz mostoháról, aki rávette az urát, hogy vigye ki a maga édösgyermekeit az erdőbe, s hagyja ott. Hát ott is

hagyta. Hej, sírtak szegény gyermekök, hogy zengett belé az erdő! Kiabáltak: édesapám! édesapám! Hiszen kiabálhattak, otthon volt már akkor az apjuk. Hát csak bolyongtak erre, arra, keresték az utat hazafelé, s addig keresték, hogy bevesztek a rengeteg erdőbe. Csak mentek, mentek, s egyszerre csak találtak egy kicsi házat, ami csupa mézeskalácsból volt építve. Abból a'...

Mondjam tovább, ne mondjam? A jó asszony végigmesélte nekünk Jancsi és Juliska világszerte ismeretes meséjét. De mi most hallottuk először, fojtogatta a sírás a torkunkat, s hej, megkönnyebbült kicsi szívünk, amikor véget ért a mese, s Jancsi és Juliska helyett a vén boszorkány került az égő kemencébe. Amikor a mesének végére jutott az asszony, akkor jutott eszébe megkérdezni, hogy: — Ugyan bizony kinek a gyermekei vagytok, lelkem?

— Benedek Huszár János édesapámé, szolgálatjára — felelt illendően Anikó.

— Azé a nagygazdái?!

— Azé — erősítettük mind a ketten.

— Halljon ide, komámasszony — csapta össze tenyerét a mesemondó asszony. — Az a nagygazda gombászni küldi a gyermekeit! Hát akkor a szegény, hogy éljen?!

Na, éppen ideje volt, hogy édesapám nagy nevetve elébújjon a fa mögül. Bezzeg szégyenkeztek az asszonyok, a mesemondó néni kérte az „engedelmet” (a székely bocsánat helyett engedelmet kér), hogy így meg úgy, de hát ki is hitte volna.

— Jól volt ez így — nevetett édesapám. — Nem árt egy kicsi tréfa, igaz-e?

Nagy jókedvvel s tele kosarakkal indultunk hazafelé. Amint mentünk, mendegéltünk, egyszerre csak egy cserfának az odvából kiröppen egy vadgalamb, s mindjárt le is száll egy ágra, ott elkezd búgni, burokkolni.

— Láttátok-e — kérdi édesapám —, honnét repült ki az a galamb?

— Láttuk! Láttuk!

— Az ám — mondja édesapám —, fa odvában lakik a vadgalamb, mert nem tud fészket rakni. Pedig — mesélte tovább — szerette volna megtanulni a fészekrakást. Kérte is a szarkát, hogy tanítsa meg. — Jó szívvel, mondta a szarka, s mindjárt rakni kezdte a fészket, aztán magyarázta, hogy így meg úgy kell azt rakni. — Tűdom, tűdom — mondta mindegyre a galamb. Hej, megharagudott a szarka, s mondta: — No, ha tudod, hát csináljad tovább — s azzal elrepült. De bizony a galamb nem tudta tovább rakni a fészket. Azóta sem tanulta meg.

Íme, három kosár gombával, s két mesével jöttünk haza. Ez a két mese meggyökeredett a lelkemben, soha el nem feledtem. Azért gyökeredett meg, mert erdőben hallottam; erdőben, ahol lejátszódott mind a két mese. Mindjárt a mi erdőnkben építette fel a gyermekfantáziám a mézeskalács házat, s amely fából kiröppent a vadgalamb, arra rajzoltam a képet, amint a szarka fészket rakni tanítja a galambot. S amikor később megismerkedtem Kriza szép versével, ennek az erdőnek hallottam zúgását, ebben az erdőben vadgalamb bűgását.

Marton Lili

TALÁLKOZÁSOM ELEK NAGYAPÓVAL

Az úr 1924. június huszonegyedik napján ezer zsibongó, izgatott gyermek között én is ott ültem a kolozsvári Magyar Színház hatalmas nézőterén, ahol Benedek Elek, a mi drága Elek nagyapónk Többsincs királyfi című mesejátékát mutatták be. Azelőtt nem sokkal jelent meg egy kis versem Nagyapó lapjában, a Cimborában, amely alatt életemben először láthattam nyomtatásban a nevem. A vers Ella babámról szólt, s előzőleg meg kellett ígérnem Elek nagyapónak, hogy öreg anyóka koromig megőrzöm a babát s közlés esetén nem bírom el magam. Régóta leveleztem vele, mint sok más gyerek, s Ő mindnyájunknak válaszolt a Cimborában.

Fellebbent a függöny. Ott állt a színpadon Elek nagyapó szálegyenesen, zsinóros fekete magyar ruhát, csizmát s csokornyakkendőt viselt. Haja, szakálla hófehér volt, de mégsem látszott öregnek. Zúgó tapsvihar, éljenzés fogadta, virágokat dobtak lábai elé a rajongó gyerekek. Elek apó hallgatásra intett, mire azonnal leszállt a nézőtérre a csönd búvós madara. S Ő elmondotta nekünk, hogyan írta meg mesejátékát, majd a tapsviharra sietve távozott a színpadról.

Megkezdődött az előadás. A felvonás végén vörösre tapsoltuk a tenyereinket, majd észrevettük, hogy Elek nagyapó a földszinti művészpáholyban ül barátaival. Rohantunk felé. Hátralöktek, elsodortak. De észrevett, s azt mondta: „— Gyerekek, engedjétek közelebb hozzám azt a szemüveges szőke kislányt!” Aztán ott álltam előtte szívdobogva, én, az örökösen beteg, sápadt, félénk gimnazista. Nevemet kérdezte, megmondtam elfogódva. „A kis poéta?” — szólt kedvesen s hozzátette: „Várj meg az előadás után, beszélni akarok veled...”

Előadás végén, amikor a nézők nem akarták abbahagyni a tapsot, éljenzést, ott vártam a színház udvarán én is Nagypórá, aki mint bőkezű mesebeli fejedelem osztogatta aláírásait a köré gyűlt gyerekeknek. Végre elfogytak, én maradtam utolsónak. Elek nagypórámmosolygott, kézen fogott. Így lépegettem mellette. A csöndes Malomárok partján, ahol a vén vízimalom lapátjai kergették a vizet, megállt: „— Azt akarom neked mondani — szólalt meg —, hogy én tebened készséget látok a meseíráshoz. Arra biztatlak, bárhová visz a sorsod, mesélj te is a gyerekeknek. Ha majd nem leszek, ki mesél itt majd nekik?” „Azt tetszik gondolni, hogy én... tudnék mesélni?” — kérdeztem Elek apótól. Igent intett. Meleg tekintetű, gyönyörű dióbarna szeme olyannak tűnt nekem, mint mesebeli csodalámpája, mely minden utat bevilágít. Kezet szorított velem, mint egy felnőttel. Lehajolt hozzám, megsimogatta a hajamat, megcsókolta kipirult arcát. Úgy éreztem, bármi is lesz, betartom az ígéreteimet!

Amíg élt, irányított, segített, néha-néha egy-egy írást közölt is. Örömmel a Cimbora-ból kivágott nekem szóló üzeneteit, leveleit. Íróasztalomon ma is ott áll Nagypórá nekem ajánlott fényképe. Azé a kisbaconi csodálatos Mesemondóé, aki utamra indított, akinek tanítványa voltam. S biztosan tudom: sok nagy mesemondó élt és él ma is, de olyan mint Ő — nem születik e világra többé...

Nagy Olga

EGY GYERMEKKORI EMLÉK

Tízéves voltam, amikor apám kedves falumban, Mezőpetrin 1931 szilveszter éjszakáján megfogta a kezem és a sűrű harangozás között elindultunk le a Nagy utcán a templomba, hogy elbúcsúztassuk az elmúlt évet és Istentől kérjünk segítséget a következő új évre. Hiszen éppen olyan árvák és kiszolgáltatottak voltunk, mint ma...

Nyíltak-csukódtak a kapuk, ahogy a sűrű és ünnepélyes harangzúgás közben újabb és újabb emberek csatlakoztak az ünnepélyes és szótlan menethez. Mert szótlan volt, mintha összebeszéltünk volna. Így értünk le a templomhoz. És akkor a falu tiszteletese egy szép bibliai igével elbúcsúztatta az óévet. Majd imádkoztunk... Majd ezer torokból hangzott fel a gyönyörű zsoltár:

„Tebenned bízunk eleitől fogva,
Uram, Téged tartottunk hajlékunknak.
Mikor még semmi hegyek nem voltak,
Hogy még sem ég, sem föld nem volt formálva,
Te voltál és te vagy erős Isten,
És te megmaradsz minden időben.”

És akkor gyermekként megértettem azt is, hogy jövőnk Isten kezében van, csak hinnünk és bízunk kell benne.

A sötét éjszakában csak néhány csillag fénylett, de mi megvidámodott szívvel tértünk haza ugyanolyan szótlan menetben. Mindenki arra gondolt, amire én magam is, a gyermek: mi így együtt milyen erősek vagyunk... Lehet tűzvész, elönthet árvíz; mi egymást nem hagyjuk el...

Talán ezen a sötét éjszakán, míg apám kezét fogtam, értettem meg, hogy tartozom ehhez a néphez. Tartozom ennek a közösségnek azzal, hogy gyönyörű költészetét

összegyűjtsem és felmutassam önmagunknak s a világnak: lám, milyen gazdagok vagyunk...

A későbbi életem is ekkor dőlt el. És azóta is, amikor a „Tebenned bízunk”-at énekelem együtt a többiekkel, tudom, hogy a sok megpróbáltatás és kudarc közepette ez a zsoltár tart meg minket...

MIT TANULHATTOK A MESÉTŐL?

Van-e valaki közületek, aki életében nem hallott vagy nem olvasott mesét? Bizonyára nevetve válaszoltok erre: ilyen nincs, közülünk mindenki hallott vagy olvasott, talán hallgatott mesét. Én mégis azt mondom nektek, hogy a mesét nem ismeritek igazán. Számtalan titkot rejt magában, amit érdemes megtudni róla.

Egyet bizonyára tudtok: gyönyörűség végigkísérni Babszem Jankó, Bors vitéz vagy Zöldmezőszárnya kalandjait. Képzeletben együtt száguldunk velük, együtt tesszük meg a sok ezer mérföldet, s mindezt egy szempillantás alatt. Hiszen ezek a hősök, ha néha gyalog mennek is, legtöbbször mégis a csodálatos táltos hátán utaznak, aki egyszerre három hegyet, három völgyet ugrik. De biza van olyan táltos is, amelyik hét hegyet és hét völgyet ugrik egyszerre.

És persze nagy öröm és gyönyörűség a hőssel együtt eljutni a világ végére, az Óperenciás tengeren túlra, ahol a verekedő hegyek fenekednek egymásra.

Aztán izgultok, ugye, mikor Babszem Jankó a szörnyű hétfejűvel meg a tizenkét fejűvel viaskodik? Ezek a sárkányok olyan csodálények, hogy szájukból hét mérföldre fújják a tüzet. Ám a hős elbánik velük.

Mindez persze nagy gyönyörűség: repülni a képzelet szárnyán! Csakhogy a mesének nemcsak a szórakoztatás a célja, hanem a tanítás is, hiszen ha türelmetek lesz végigolvasni a következő részeket is, akkor megértitek majd, mennyi bölcsesség halmozódott fel a mesében ősidőktől fogva. Mert már az ősemlék a mesében mondta el, amit a világról megtapasztalt. Sok ezer éven át szájról szájra jártak ezek a bölcsességek, tanítások, hiszen sok ezer évre volt szükség, hogy az ember megtanulja leírni gondolatait, megörökíteni későbbi századokra.

Na, de nem akarom csigázni a kíváncsiságotokat. Csak éppen megkérdezem, s ti feleljetek rá: tudjátok-e, mit jelent az, hogy a mese hősenek mindig meg kell küzdenie a gonosszal? Hát azt tudjátok-e, hogy a mese hőse miért segíti meg a törött szárnyú madarat? És miért dobja vissza a szárazra vetett halat a tenger vizébe? És miért beszél a kis egérrel? Hogyan szól hozzá a magától vagdalózó kard és mondja neki: „Csatolj fel a derekadra, mert én megvédelek minden rossztól”? Vagy miért és hogyan segíthet a hősön a „terülj asztalkám”? Vagy hogyan lehetséges az, hogy később a törött szárnyú madár segíthet rajta? S a visszadobott halról meg az derül ki, hogy a halak királya? S miért mondja az, akin a hős segít: „Jótét helyébe jót várj”? S azt sem tudjátok bizonyára, hogy a hősnek miért kell győzni mindig, akármilyen szörnyű sárkánnyal birkózik is?

Bizony, ezek mögött olyan titkok rejlenek, amelyeket érdemes megtudni. S ezzel magyarázható az, hogy a mese olyan nagy becsben állt az emberek előtt, hogy sok százezer éven át szájról szájra szállt és a felnőttek hallgatták. S bizony vannak olyan falvak, ahol még ma is hallgatják a mesét. Ez magyarázza azt, hogy Keleten a szultánok, vezírek is mind hallgattak mesét. Így születtek meg az Ezeregyéjszaka meséi is. Ti is ismeritek bizonyára e szép keleti meséket, melyeket ezeregy éjszakán át mesélt a szultánnak a csodálatos Seherezádé hercegnő.

Na, de nem csigázom tovább a kíváncsiságotokat. Várjatok türelemmel, mert a következőkben megtudjátok a mesék sok szép titkát.

1. A SOK EZER ÉVES MESE

A mese volt az emberiség első tudománya, hiszen benne mondta el az ember mindazt, amit képes volt felfedezni

a világról, saját sorsáról és életéről. A látható és őt körülvevő világról. Ez az őstudomány aztán szállott szájról szájra, míg sok-sok ezer év múlva az ember megtanulhatta, hogy ha leírja mindezt, jobban megőrökíti a jövőendő számára.

De a mese egyben az első vallás is volt: hiszen már az ősemler felfedezte azt, hogy nemcsak az van, ami szemmel látható, kézzel tapintható, hanem van egy másik hatalmas erő, amely őt magát és világát mozgatja, meghatározza.

Észrevették azt is, hogy minden évben „meghalnak” a fák, de tavasszal újra feltámadnak. Aztán elkezdtek azon töprengeni: ugyanbiza mi mozgatja a fák levelét? Micsoda erő az, amely minden éjszaka felgyújtja az égen a csillagokat, hogy mint valami fáklyák világítsanak? S aztán milyen csoda az, hogy a nap fényétől minden megelevenedik? Aztán: hajnalban felkél a nap, majd alkonyatkor lenyugszik. Ugyan mi ad erőt bogárnak, állatnak, embernek, hogy megszülessen, éljen, megszerezze táplálékát? És a madarakat micsoda erő vezérli, hogy ősszel sok ezer kilométerre elrepülnek s minden tavasszal visszajönnek fészükre?

Látjátok? Csupa kérdés, amire nem tudott válaszolni, ám egyet megértett: azt, hogy mindez kívülálló hatalom műve és független az ő akaratától! Így találták fel az első emberek képzeletük segítségével a láthatatlant, a szellemlényeket, akik életükbe befolynak. És így lett a mese egyben az első vallássá is, hiszen ebben fejezte ki mindazt, amit e világon kívüli erőről tudott, s egyben csodálatos módon felfedezte azt is, hogy az élet több, mint ami látható és tapintható, hogy egész sor erő van, ami megfoghatatlan és életünk fontos része. Tapogatózva, a világra rácsodálkozva így fedezte fel a szellemlényeket, amelyeket különféleképpen nevezett el az idők során — ám változatlanul hitt bennük.

Mindezt természetesen képzeletével „fedezte fel”. A képzeletben az a csodálatos, hogy képes elénk varázsolni azt is,

amit nem láthatunk, segít megnevezni a láthatatlan erőket is. Ám azáltal, hogy képzeletét hívta segítségül, hogy a világot a maga teljességében megismerje, az őseember az első költővé is vált. A költő ugyanis azt is tudja, amit mi nem tudunk: beszél a fák leveleivel és azok válaszolnak neki; megszólítja a futó felhőket, érti a víz csobbanását és tenger hullámozását, az ő fülébe titkokat súgnak a szellők. A költő tudja azt, hogy mit mondott a tücsök, amikor a hangyához bekopogtatott és élelmet kért. Minek soroljam? Ilyen szerencsés emberek a költők. S a valamikori őseemberek pedig mind ilyen érzékeny lelkű költők voltak, mert bátran hagykoztak a fantáziájukra. A fantázia pedig segítette mindabban, amit még nem volt képes megismerni.

Így vált az ősmese az első költői művé.

Egyelőre csak ennyit az ősmeséről. A következőkben arról lesz szó, hogyan is népesítette be a mese a maga világát hősökkel, sárkányokkal és tündérekkel.

2. HOGYAN SZÜLETTEK MEG A SÁRKÁNYOK ÉS TÁRSAIK?

Évezredekken át a félelem teremtette meg a mindenféle szörnyeket, melyek különösen a keleti népmesékben vagy a keleti vallásokban maradtak fenn. Egyes természeti népek meséiben, amelyeket az elmúlt évtizedekben gyűjtöttek, a pusztítás démonát így képzeltek el: „Teste mint a viharfelhő, haja sárga, mint a villám, bőre koromfekete, homloka belekből csavart koszorú. Emberfejről rágja a húst, koponyából issza az embervért.”

Még gondolni is borzalmas rá, hogy szegény őseinket, akik olyan kevésbé ismerték a világot, annak törvényeit, ilyen képzetek szorongatták.

Aztán sok-sok ezer év során az emberek megtudták, hogy nem kell félni a szélről, amely felborzolja a fák leveleit, sem a csillagokról, melyek olyan rendületlenül ragyognak. És ahogy telt az idő, mindinkább kiismerték a széljárást és föl is használták, szélmalmost készítettek, hajóra szálltak, a vitorlájukba fogták a szelet.

Ahogy az ember mind többet tudott meg a természet titkairól, mindinkább megszelídültek a szörnyei, kevésbé kellett félni tőlük. Így születtek meg hát a táltosok, akik ugyan fűjják a tüzet, de már nincs bennük semmi félelmetes. A vasorrú bábától pedig, akármilyen hosszú is az orra, már senki sem fél. Mit jelent ez? Azt, hogy az ember, ahogyan mind több titkot tudott meg a világról, a világ dolgairól, egyre biztosabb lett a dolgában s a valamikori szörnyek mind jobban megszelídültek, kevésbé félelmetesekké vedlettek.

Telt-múlt az idő s az emberek rájöttek, hogy azok a titokzatos szellemek, amelyek az ember sorsát igazgatják, nem mind rosszindulatúak, nem mindig ellenségesek. Felfedezték a jótékony napot, melyet gyakran „áldott”-nak neveztek, hiszen megfigyelhették, hogy az növeli a füvet és a fát, sugarával melegíti az embert, minden évben elhozza a drága kikeletet. S íme, levonták a következtetést: vannak jó és rossz szellemek.

Az emberiség mindig hitt abban, hogy a világon a jó és gonosz állandó harcban áll egymással. Hiszen láthatta, tapasztalhatta, hogy a világon küzdelem árán születik minden. Harcban küzd meg az éjszaka a nappallal, a világosság a sötétséggel, tél a tavasszal, élet a halállal, kezdet a véggel. Harc árán szerzik meg az állatok az élelmüket, párbajban küzdenek meg egymással a vezetésért. Láttatok-e „párbajozó” szarvasokat? Ahogyan harcban győzi le a hős a sárkányokat s minden gonoszakat.

Mondhatjuk-e, hogy ma nem folyik harc a világban: gonosz háborúk, gyilkosságok? De a harc mibennünk is folyik: a gonosz harcol benned, mikor úgy érzed, hogy le kéne parittyázni az ártatlan madarat, mikor feldühödsz és megvered társadat, mert az gyenge. Akkor a rossz győz. De ha legyőzöd rosszindulatodat, akkor a jó győzött benned.

Milyennek kell lennünk, hogy győzzön bennünk a jó? Azt megtudjátok a következőkben. A hős történetében.

3. A SZABADÍTÓ HŐS

Emlékeztek ugye, hogy az iszonyat és a félelem, a sok titokzatos meg ismeretlen erő miatt őseink megteremtették a mindenfajta gonosz lényeket. Az őseink mindent elképzelt, mindent megszemélyesített. Ám az emberi lélek, s ezt éppen Isten tervezte így, nem tudja elviselni tartósan a félelmet, keresi a szabadulást, azt, hogy megnyugodjék, hogy ne féljen. Így született meg már az őseink képzeletében egy olyan csodálatos szellemlény, aki az embert segíti, megszabadítja a rossztól. Aki erős és hatalmas, ugyanakkor jó és az ember barátja.

Az idők során minden nép így vagy úgy elképzelte a maga szabadító hősét, az ember barátját. A régi görögök így képzeltek el Prométheuszt, azt a csodálatos istent, aki nagy volt és hatalmas, ám az emberek kedvéért lelopta az égből a tüzet, s attól kezdve az emberek fazakasedényeket készítettek, a vasat és ércet feldolgozták s munkaeszközöket készítettek, a tűznél melegedtek, az világított nekik az éjszakában. Ezzel kezdődött meg az emberi kultúra. Így lett Prométheusz az ember barátja. A mese hőse is ilyen erős és hatalmas, csak félig ember, félig pedig valamilyen titokzatos lény. Ilyen volt Fehérlófia, egy fehér kanca gyermeke;

ilyen volt Zöldmezőszárnya; ilyen volt Borsszem Jankó vagy Babszem Jankó. Ezek a hősök nem is hasonlítottak egymásra, de abban egyformák, hogy csodálatos módon születtek, rendkívüliek voltak, többek, mint az ember. Virág Péter például úgy született, hogy anyja virágot szagolt meg; Babszem Jankó meg úgy, hogy anyja egy babot nyelt le. Az ősemler így akarta kifejezni azt, hogy ezek a hősök mások voltak, mint az ember, valamiképpen többek voltak.

De másban is különböztek az embertől. Például volt olyan hős, hogy homlokán a Nap ragyogott, másnak csillag volt a két vállán, volt olyan hős, akinek a neve a talpára volt írva. Ezek a hősök hatalmas erővel bírtak. Erejükre azért volt szükség, mert sárkányokkal és ördögökkel verekedtek meg.

Az emberek pedig bíztak ezekben a hősökben. Hiszen ők voltak azok, akik leszálltak az Alvilágba, hogy megküzdjenek a sárkányokkal; ők szerezték vissza az égre a Napot, Holdat és a csillagokat, melyeket a sárkány ellopott; ők mentették meg az ország népét a sárkánytól, aki elrabolta a vizet... és így tovább.

De a hős rendkívüliségének még sok más jegye is van. Így például volt olyan hős, aki egy perc alatt annyit nőtt, mint más gyermek egy nap alatt; egy nap pedig annyit, mint más egy év alatt és így tovább. Mindezzel a népi képzelet azt akarta kifejezni, hogy a hős rendkívüli, több, mint ember: egyszóval a hős csodálatos. Egy cigánymesében a hős születését így mondták el: „Olyan volt, mint a Hold. Tiszta ezüst királyfi. A fején korona.”

Van olyan hős, aki gyöngyöt sír, más pedig ha nevet, kisüt a Nap, ha sír, árvíz önti el a helyet...

Mindezek a hős rendkívüliségét akarják kifejezni, mert csak így képesek a világban levő romlást megállítani.

Ilyen csodálatos hősöket képzelt el magának az ember, hiszen a félelme is nagy volt, a gonoszok is rettenetese

voltak, ehhez képest kellett megteremtenie azt a nagyszerű, emberfeletti hőst, aki őt megmentheti.

Később majd meglátjátok: ahogy az ember mind többet ismer meg a világból, mind kevésbé látja félelmetesnek azt, és a hős mindinkább kezd majd hasonlítani az emberhez. S hovatovább a hős lesz a mi példánk is becsületben, helytállásban. Ám sok tízezer év kellett ahhoz, míg a félig isten, félig emberből vitéz, bátor, igaz emberré, mindnyájunk példaképévé vált.

4. HAMUPIPŐKE IGAZSÁGA

Nem tudom, gondolkoztatok-e azon, hogy a mese hőse nem a híres és nevezetes vitézekből kerül ki, hanem kisemmizett emberek közül. Hamupipőke mindig hamuban ül, lenézett, kiszolgáltatott. Mégis ő az, aki valamilyen csodás segítség által környezetéből kiszabadul s méltó lesz a királyfiú kezére.

Igen ám, csak hogy a Hamupipőke lányról meg fiúról kiderül, hogy a rábízott feladatot jobban elvégzi, mint bárki más. Mert a három fiú közül ő az, aki a sárkányoktól megdézsmált nyájat vagy a fát, amelyet minden éjjel meglopnak, megőrzi. Miért? Mert ő a jószívű, ő ad enni a kisegérnek, aki tőle kér. Öregember kér elemózsiájából s ő tanítja meg, hogy mit kell tennie.

De ugyanígy kiderül az igazsága Hófehérekének is, akit a gonosz mostoha el akar pusztítani. Az aranyhajú ikrek pedig, akiket a gonosz banya egy ládába tesz és vízre ereszt, nem pusztulnak el, hanem halász ember kifogja őket, és hosszú küzdelmek árán az igazság is kiderül.

De tudunk libapásztor meg disznópásztor hősokról is, akik olyan próbákat teljesítenek, amit senki más rajtuk kívül. És az egyszerű kertészlegény is boldog lesz. A mostoha által eltaszított szegény leány sem pusztul el az ide-

genben, ahová száműzik, hanem éppen ez lesz későbbi boldogságának alapja.

De van még egy másik tanulsága is ezeknek a meséknek, amelyben a hős vagy a hősnő ilyen lenézett és kisemmizett. Ez pedig az, hogy sohasem a látszat számít. Hajlamosak vagyunk arra, hogy mi is a külső után ítéljünk. Kinek van szebb ruhája? Ki gazdagabb? Kinek az apja jómódú? Pedig nem a külső, hanem a belső értékek számítanak, mint ahogy előzőleg már láttuk: a segítőkészség, az irgalmasság, a másokért való küzdelem. Jézus is úgy vonult be virágvasárnapján egy szamár hátán, mint a szegények és kisemmizettek jótevője, s ő lett az egész világ szabadítója: ő tanított meg minket, hogyan kell élnünk.

Végül gondolkoztatok-e azon, hogy a mesében miért győz mindig a lenézett, a kifosztott, a megalázott? Azért, mert a mesében mindig az elnyomott kisemberek, a valamikori rabszolgák, később jobbágyok, majd szolgák mondták el a vágyaikat, szolgáltattak maguknak igazságot. Mert ha az életben nem az elesett, nem a megalázott győzött, ők azzal vigasztalták magukat, hogy megálmodták ezt a győzelmet. A mese a kisembernek, a lenézettnek a vágyait fejezte ki, és sohasem állott a hatalmasok oldalán.

Ez a mesének az a csodálatos igazsága, amely máig tanulságul szolgál. Mire tanít? Arra, hogy akármilyen elnyomott helyzetben bízni és remélni kell. Hogy ha igazságtalan a világ, amelyben élünk, akkor is megálmodjuk az igazságos világot, amelyben a jó és a becsületesség győz. Az emberek mindig hittek ebben. Így álmodtak meg egy aranykort, amely szerintük valamikor az ősi időkben létezett, és így álmodták meg az egyszerű emberek a mesékben a jobb és igazságosabb világot. Nem a valót, hanem annak égi mását — mondta Arany János. Nos, ezt adta a népmese az igazságot szomjazó embereknek.

5. PÉLDAKÉPÜNK: A HŐS!

Ezek után azt kérdezhetitek, megérdemli-e az az egyszerű hamupipőke, kondásfiú, lenézett mostohalány, hogy végül is olyan becsületet vívjon ki magának?

A hamupipőkéről, az egyszerű kondásfiúról és a kitaszított mostohalányról az derül ki: méltók is arra, hogy győzzenek, mert jószívűek, segítenek azokon, akik rászorulnak, nem mennek el érzéketlenül senki panaszra mellett. És kin segítenek? A rászorultakon, a látszólag náluknál is gyengébbeken. Gondoljátok el, milyen szép példát mutatnak ezek a hősök, hiszen az életben azt tapasztalhatjuk, hogy az emberek az erősek és hatalmasok kedvét keresik, a nyomorultat pedig észre sem veszik. Ám a mese ennek az ellenkezőjét hirdeti: az irgalmasság, a mások megsegítése a hős legszebb erénye. Ezért aztán minden mesében a hős kiállja ezt a próbát. A törött szárnyú galambot meggyógyítja; a szárazra vetett halat visszadobja a vízbe; enni ad annak, aki kér, legyen az kisegér vagy szájalmas öregember, vagy akár egy kicsi hangya.

Mire akar ezzel tanítani a mese? Arra, hogy legszebb emberi tulajdonságunk a segítség, irgalmasság. Arra, hogy ne menjünk el közömbösen azok mellett, akik rászorultak. Ne hagyjunk senkit se cserben.

De nemcsak a jó szíve teszi számunkra példává a hőst, hanem az is, hogy felismeri: az életben nekünk is ki kell vennünk a részünket a küzdelemből, ami azért folyik, hogy ebben a világban minden szebb és jobb legyen. Elindul a kockázatos, életveszélyes útra, mikor megtudja, hogy a sárkány lelopta az égről a Napot, a Holdat és a csillagokat. Márpedig lehet-e a Nap nélkül élni, mely életünket beraagyogja? És milyen lenne az égbolt, ha nem ragyognának a csillagok? Ha szelíd fényével a Hold nem világítana?

És akkor sem habozik, amikor azt tudja, hogy a sárkányok elvették az ország vizét. És nem habozik akkor sem, amikor megtudja, hogy a sárkányok lányokat raboltak el.

Mire akar minket a mese mindezzel tanítani? Arra, hogy a világban mindig pusztítottak nagy veszedelmek, de nem nyugodhatunk bele, ezek ellen harcolnunk kell. Még akkor is, ha úgy tűnik, nem lesz elég erőnk hozzá. A hős mindig bízik, és íme, mindig talál segítőtársakra, akik a küzdelemben mellette lesznek.

Még mit tudunk erről a hősről? Azt, hogy szorgalmas. Hallottátok a kertészfiú esetét, aki olyan gyönyörű virágokat termesztett, hogy csodájára jártak? És a kocsislegény úgy tudta a király lovait megőrizni, gondozni, hogy ezért mindenki megbecsülte. Hallottátok a lusta meg a szorgalmas leány történetét? Milyen csúfosan jár a lusta, aki a gondozatlan sütőkemencét vagy a férges fát vagy a forrás vizét nem tisztította meg. Ám a kicsúfolt szorgalmas lány hallgat a fa, a kemence és a forrásvíz kérésére, megtisztítja azokat, amiért később számíthat ezek hálájára.

Mire tanít ezáltal a mese? Arra, hogy ne sajnáljunk semmilyen fáradságot, hogy amerre járunk, hasznosak legyünk, jó munkát végezzünk. Aki szépen és jól dolgozik, az megérdemli azt, hogy örvendjen mások munkája gyümölcsének, hiszen minden, ami az életet jelenti, a munkából jött létre.

6. A MEGÉRDEMELT GYŐZELEM

Ugye észrevettétek már, gyermekek, hogy a hős mindig győz? Bármire is fog, azt véghezviszi. Ha elindul útjára, nem ijed meg semmi nehézségtől. Hány mesében olvashatjuk, hogy három testvér elindul, de már útjukban találkoznak valami szörnyűséggel, s máris visszatérnek, lemondanak útjukról. A hős nem mondhat le semmilyen veszedelem kö-

zепette. Nem ijeszthetik meg sárkányok és boszorkányok, neki győznie kell. Ő hisz a győzelemben.

Sok ezer éven át így álmodták meg az emberek a hős győzelmét, s mert mindinkább úgy érezték, hogy az ő sorokról van szó, így álmodták meg saját győzelmüket. Így fejezték ki azt a reménységet, hogy akármilyen nehéz is az életük, bízniuk kell abban, hogy a végén mégis sikerül mindaz, amit remélnek, mindaz, amit célul tűztek ki.

Mi segíti meg a hőst abban, hogy a végső győzelem az övé legyen? A hős életében mindig befut a csoda. Valami előre nem látott. A mesehősnek egy boszorkányos kancát kell megőriznie. Ebbe már mindenki belepusztult, ám hősünk mégsem vész el, az utolsó percben megjelennek barátai, a csóka, a róka meg a hal, akik megsegítik, mert csodás hatalmuk van. A királylány, akit megcsonkítottak, se keze, se lába, ráatalál a csodálatos forrásra, amelynek vizétől kinő keze, lába... Királylányt befalaznak egy nagy toronyba, és ott éhen kellene halnia, de megjelenik egy madár, aki megsegíti s kiszabadítja.

Láthatjátok, hogy a csoda és a végső győzelem valahogy összetartoznak. Mire akar ezzel tanítani a mese? Arra, hogy az embernek a legvégső elkeseredésében is hinnie kell a csodában! Ezáltal a mese vigaszt próbál nyújtani a szegény és nyomorult embernek, hogy ne keseredjék el, történik valami csoda, és minden megváltozik.

De nemcsak erre tanít minket a mese, hanem arra is, hogy nem szabad lemondanunk sohasem egy olyan világról, amelyben a jó és irgalmas szívű győz. Ahol az igazság mindig kiderül, ahol megbecsülik a szorgalmas és hozzáértő embert. A mese tehát nem arról beszél, hogy milyen körülöttünk a világ, hanem arról, hogy milyennek kellene lennie. Milyen az igazi világ, melyben hinnünk kell. S ha hiszünk, akkor saját magunk is harcolunk azért, hogy jobb

legyen a világ, hogy benne irgalmas és jószívű emberek legyenek, hogy a küzdelemben, mely meg nem szűnik jó és gonosz között, a jónak kell győznie.

Ezt a példamutató igazságot tükrözi a mese is, és ebben hasonlít mindazokra a könyvekre, melyeket olvasni fogtok: Jókai, Verne Gyula és May Károly regényeire. Mindezekben példát nyerünk arra, hogyan kell bízni és remélni és ki-tartóan harcolni a gonosz ellen.

Szeressétek a mesét, mert az a mindenkori ember évez-redes álmát, vágyát és vigaszát fogalmazta meg. S bár sár-kányok már nincsenek, de vannak a sárkánynál is gonoszabb erők, amelyek vérbe fojtanak a világot. És csodák sincsenek — mondhatnátok. Valóban nincsenek meg a régi „mesebeli” csodák, de vannak mások körülöttünk, csak észre kell ven-nünk.

Nem csoda-e az a rajtunk kívülálló erő, amely csodálato-san igazgatja ezt a világot, s amelynek az a szép törvénye, hogy az élet halhatatlan? Hogy mindig és mindig újraszü-letik a bogár, állat és ember. És az vajon nem csoda, hogy szív, vese, tüdő és máj végzik a maguk csodálatos összhan-gú munkáját? Vagy nem csoda-e, hogy a zsenge fűszál mint kemény dárda feltöri minden tavasszal a föld kemény kér-gét? Vagy az, hogy a fa minden évben meghal, hogy tavasz-szal újra feltámadjon? És micsoda titokzatos erő bontja ki a rügyeket és termi meg a gyümölcsöt...

A csodák tehát körülöttünk és bennünk vannak, csak ép-pen észre kell vennünk azokat. Így és ezért kell hinnünk mindig abban, hogy az ember végső célja nem a bukás, ha-nem a győzelem.

Ráduly János

HULLÓCSILLAG

Csillag, csillag,
hullócsillag,
merre jársz?
Tudom, pályád
ha befutod,
földre szállsz.

Ugye, ugye,
legjobb mégis
idelelni,
hol remény gyűl
mindenütt a
szívekben.

ESTE KÉSŐN

Este későn
már a csönd is
fáradt,
erdőn-mezőn
vet magának
ágyat,
s míg a dunyhán
pihenteti
testét,
csillag-örök
vigyázzák az
estét.

CSILLAGVERS

A csillagló csillagfüvet
legelész,
Csillagréten csillagpásztor
heverész.

Csillagmesét hallgatnak a
csillagok,
A csillaghős a mesében
én vagyok.

HÓFEHÉRKE

Szomorkodik
Hófehérke,
hét törpéjét
elvesztette.

Sose búsulj,
pici lányunk,
hét törpének
melléd állunk.

ZAJLIK A JÉG

Megreccsent a tél hatalma,
zajlik a jég a vízen,
bolyhosodó fények által
százszorszebb tavasz üzen.

TAVASZI VERS

Mézillata van a szélnek,
virágpamacsok a fán,
hallod, méhek döngicsélnek,
a Nap koszorúsleány.

SZITAKÖTŐTÁNC

Ringó ág a víz fölött
— szitakötő háza —,
itt perdül a szitakötő
szitakötő táncra.

Ágra száll, de
hirtelen
megperdül, majd
felröppen,
leszáll megint,
felszáll újra,
a sok mozgást
dehogyan unja,
s amíg szálldos,
körbetáncol,
szárnyán ezer
Nap világol,
olyan, mintha
arany volna,
mintha fényes
tűz lobogna...

Kérdeztem a szitakötőt,
fürge táncot minek jár?
— Hogy még szebb legyen a nyár!

NYÁRUTÓ

Összezsugorodott,
megcsökött a nyár,
fáradt fényét őrzi
még az ökörnyal.

Hajnal hűvösében
vacog már a dér,
tarolt mező fölött
sírdogál a szél.

TÁGAS RÉTEN A RÓKA

Tágas réten a róka
kifeküdt a Napra,
fáradt volt és elaludt
néhány pillanatra.

Elhullt vadra vadásztak
a varjúk s a csókák,
így hát nyomban meglepték
az álmodó rókát.

Sejtitek-e, gyerekek,
Mi történt a réten?...

A sok falánk madarat
Most öli a szégyen.

CSÓKÁK

Éjfélkor megszólal
egy-egy csókamadár,
kérdi a társától:
— Virrad már? Virrad már?

Mivel körös-körül
tömény a sötétség,
egymást csitítgatják:
— Aludj még! Aludj még!

S ha pirkad a hajnal,
keleten ha pirkad,
zeng a csókakórus:
— Már virrad! Már virrad!

ŐSZI KÉRDEZGETŐ

— Őszanyóka néném,
mi dolga magának?
— Sárga selyemkeszkenőt
varrok a határnak.

— Őszapóka bátyám,
mi dolga van kendnek?
— Kádat, hordót degesztek
a szüretelőknek.

Csire Gabriella

MEGSZÓLAL AZ ARANYCSENGŐ

Tél-szúnyogok szállдостak a lámpák fénykörében, fehér hópihék. A macskaköves domb előtt apu fölkapta a fejét s hirtelen megállt:

— Nézd csak! A kéttornyú felé repül!

— Ki? Mi? — rángattam meleg kezét.

— Az angyal! — mosolygott huncutul. — Az angyalka volt.

Megdobbant a szívem: karácsonyfákkal, ajándékozó kedvvel járnak most házról házra a szárnyas angyalok. Vajon nem késsük le sétánk miatt, nem szalasztjuk el a nagy pillanatot? — apróztam apu mellett szaporán. Hiszen a tavaly is szerettem volna meglesni a tündöklő égi lényt, amint befényeskedik ablakunkon, míg kis kezében halkan pendül, megszólal az aranycsengő.

Előreszaladtam, udvarunkba érve.

— Járt már az angyal? — rohantam fel a lépcsőn.

— Nem — nyugtatott meg édesanyám —, nem is jöhetett. Csak most oltottam el a szobában a villanyt. Olyankor suhan be, ha senki se látja — porolta le nyúlprémes galléromról a hópárnát.

A konyhában maradtunk. Ami biztos, az biztos. A forró kemencén cserépfazék üldögélt begyesen. Jószagú töltött káposztát kínált. Csőrös kis köcsögben tejföl. Fehér, mint a damasztabrosz, s megáll benne a kiskanál. Már a dióستész-tánál tartottunk, amikor apu fölkel az asztaltól, hogy megrakja a szobában a csempekályhát.

Valahogy nem fért a bőrében, amikor visszatért. Mákostésztát szedett tányérjába, míg azt kérdezte: ne vegyük elő a sakktáblát, ha ennyit kell várakozni? Ám ekkor megszólalt az aranycsengő. Szelíden csilingelt, hívogatott.

— Ne siess annyira! — tartóztatott édesanyám. — Még elijesztet!

De én hagytam csapot-papot. Végigtrappoltam a folyosón meg a fűtetlen ebédlőn, hátha meglephetném az anygalkát. A nagy szobában erdőillat fogadott. A sötétben sudár magas karácsonyfa szórta kápráztató fényeit. Örömtől reszkettek dús ágain a színes gyertyalángok. Ám a csengő — furcsa módon — még mindig szólt. Fémesen berregett.

Hiszen ez a csörgőóra! — hökkentem meg. A díszek is a régiek! — fedeztem föl az ismerős gömböket s a szaloncukrok sűrűjében kedvenceimet: a billegető, hosszú farkú madarat, a fehér pettyes piros gombát és Piroskát, karján csipkefinom kosárkával.

— Vajon mit hozott az angyal? — lépett közelebb édesanyám a fenyőhöz.

— Jaj! — guggoltam le hirtelen. — Alvóbaba kocsi-ban!

Elragadtatással hajoltam a pufók képű szép babához. Kalapja is van! Lakkcipője s zoknija! Kiemeltem kocsijából s magamhoz szorítottam új játékomat.

— Szerintem elolvasta kívánság-leveledet az anyalka — jegyezte meg édesapám.

Talpra állítottam a nálam alig kisebb babát és büszkén mutattam: keze-lába milyen formás, majd a könnyedén gördülő kocsit vettem szemügyre, nagy ámuldozással.

— És nektek? Nektek mit hozott? — ragyogtam a szüleimre.

— Lássuk csak! — kezdett keresgélni apu a fa alatt. — Né, mit leltem! Ez anyukát illeti — ragadott fel egy kölni-vizes dobozt. — És ez itt? Neked szól, ha jól látom — nevetett rám. — De van ám számomra is valami — hámozott ki a selyempapírból két pár zoknit.

Vízfestéket is hozott nekem az angyal, kifestőkönyvet és nyitható-csukható betlehemest. Öcsinek volt igaza! Öcsinek! Nem megmondta, hogy egyedül én hiszek még az angyalban? Szinte már kibuggyant belőlem: ne ámítsanak többé! Tudok én mindent. Jól tudom, hogy ők maguk az angyalok! De túlságosan örültek mind a ketten. Egyik jobban, mint a másik. Így hát elnapoltam az igazság kimondását.

Csillagszórók sziporkáztak, fölkélettek s elhamvadtak, rajokban csillámlottak a parányi üstökösök. Édesanyám — karcsú, magas, arca gyöngéd — szebb volt, ezerszer szebb, mint elillant angyalom. S egyszer csak, észrevétlen, szárnyat bontott, halkan suhant egyre feljebb karácsonyi énekünk:

Csendes éj, szentséges éj!

Angyalok hangja kél.

Három hang csendült össze. A legcingárabb volt a legmerészebb:

Halld a mennyei halleluját,
Szerte zengi most drága szavát:
Krisztus megszületett,
Krisztus megszületett!

FELVINCI NYÁR

Almát, szilvát és körtét teremtek nagyapám kertjében a fák. Méheséből rajokban szálltak ki a döngicsélők. S a ház-őrző is ott hevert a kukoricától aranyló kas mögött.

Én, a Kolozsvárról érkező tizenéves nyári unoka, illatos levegővel, dédelgető szóval betelni nem tudó ugra-bugra kislány, tornamutatványokat végzek az udvar selyemfűvén, vackort szedegetek az adakozó kedvű öreg fáról, fejemre csipkés szélű szalmakalapot illesztek, hogy nagyapámmal meg Bertus nénémmel kijárjak a szőlőbe meg a kukoricásba. A lustán hömpölygő Maros is rám vár, ravasz örvényeivel. Unokatestvéreim társaságában lépdelek a finom parti homokban s hagyatkozom a folyó langy vizére, mint lebegő fókakölyök. Az esték csendesek. A ház színes kötényét, a virágoskertet csillagfény vonja be. Nagyanyám a szelíd, kék szemű holdsugár, gyermekeiről mesél nekem, különösen a legkisebbikről, édesanyámról.

A fényzuhatagos nyári vakáció biztosan így tart tovább, ha a nagy égszakadás nem kényszerít be a házba. A padlás, alma, dió és mazsola tárolóhelye, amúgy is vonzott. De titokzatos lomokra is ott bukkantam, régi dobozokra, képes- és divatlapokra meg egy potrohos bőröndre.

Fölemeltem az utazótáska fedelét. Könyvek! Színesek, aranybetűsök, sok-sok képpel meg rajzzal! Lapozni, habzsolni szerettem volna valamennyit. Ismerősen csengő írók, költők nevei: Mikszáth, Jókai, Gárdonyi. És kiolvashatatlanak tűnő címek. Robinson Crusoe. Hát ez? Gulliver utazásai. Fekete bőrkötésben Grimm-mesék. Gáspár János: Csemegék, Benedek Elek: Székely Tündérország, Móra: Kincskereső kisködmön — tartom föl egyenként a köteteket. Petőfi János vitéze, Garay János nagyotmondó obsitosa és a Tanár úr

kérem, Karinthy Frigyes mulatságos iskolai történetei. És ez a kopott, agyonolvasott? Andersen meséi.

Félig se vettem számba kincseimet, s rohantam Bertushoz.

— Apukádé a könyves koffer — mosolyodott el nagyném. — Ő hagyta itt, amikor anyukáddal együtt elköltözött Felvincről. Ideje volt érte jönni.

Nagyenyedi diákként olvasta apukám a bőröndben rostoló meséket, verseket és regényeket. Úgy származott rám a sorsomat meghatározó választékos gyermektéka, melyet értő kezek állítottak össze valamikor a századelőn.

Másnap az esőszikkasztó fény felé fordították szirmaikat a kőrózsák, a házat szegélyező fehér, lila, sárga és piros virágok. De engem sehova se lehetett elcsalogatni. Könyvvél kezemben gubbasztottam napestig az árnyas kertben. És megszokták jelenlétemet a méhek, a hangyák meg a darazsak. Elgurult labdának vélhettek volna, amely csak néha pattan föl helyéről, ha szólongatni kezdik a házbeliek.

Úgy vont engem is, a kolozsvári tanulólányt az irodalom bűvkörébe a nagyenyedi kollégium — édesapám iskolája.

SZÍNARANY AZ ÁGA, LEVELE

Benedek Elek születésének a 140. évfordulóján

Erdővidéken született, ahol tündérekről, óriásokról, csodálatos sziklavárakról szól a rege, dal csendül a nép ajkán, és mesemondás fűszerezi a munkát. Benedek Elek 140 éve látta meg a napvilágot Kisbaconban (Kovácsna megye). Szülőhelyét a dél-hargitai fenyvesek övezik, és csobogó patakok, sűrűn feltörő borvízforrások, opálos ragyogású féldrágaköveket rejtő vízmosások tették varázslatossá.

Az elemi iskolai és a kollégiumi tanulmányok befejezése után az egyetem bölcsészeti karát látogatta. Kenyerét újságíróként és íróként kereste. Kezdetben humoros tárcákat és könyvbírálatokat írt. Széles hatósugarú publicisztikai és lapszerkesztői tevékenységének méltó betetőzéseként 1922-ben visszatér szülőfalujába, ott szerkeszti-írja utolsó leheletéig a modern romániai magyar gyermek- és ifjúsági irodalmat megalapozó gyermeklapot, a *Cimborát*. Alkotó ereje teljében, hetven éves korában vette ki kezéből a tollat, 1929. augusztus 17-én a halál. Levelében, a töredékes sorok tanúsága szerint írótársait buzdította munkára: „fő, hogy dolgozzanak...” A befejezetlen mondat termékeny, tökéletes sorsot zárt le, és az életmű, mint sarkig tárt kapu, tessékel be újabb és újabb nemzedékeket a meseirodalomba, melyet páratlan alkotókedv és szívós munkabírás teremtett — Benedek Elek ragyogó írásművészete.

A legtermékenyebb írók közé tartozik: rengeteg apróbb írásán kívül 166 kötetét tartja számon az irodalomtörténet. Írt novellákat, karcolatokat és ifjúsági regényeket. A szokványostól elütő leányregényeit a valóság ihlette. E művek szereplői a mindennapi élet forgatagában keresik önmeg-

valósítási lehetőségeiket. Nem ábrándozás, hanem küzdelem lehetne a címe az egykor oly népszerű leányregényeknek (*Huszár Anna, Katalin, Uzoni Margit, Zsuzsika* könyve, *Mária*). A serdülő korosztályra, elsősorban a fiúkra gondolt, amikor megalkotta az *Édes kicsi gazdám*, *A félkezü óriást* és a *Két gazdag ifjú történetét*. Saját gyermek- és ifjúkorát kordokumentumnak is beillő önéletrajzi regényéből, az *Édes anyaföldemből* ismerjük.

Bár nagyszabású meseírói tevékenysége elhomályosította a novelláiban, regényeiben és vallomásaiban élő író, egyetlen sora sincs, amely ne igazolná nemes szándékát, hogy minden erejét szülőföldjének és népének áldozza: „Elmém, szívem az édes anyaföldből fog táplálkozni — teszi föl magában már fiatalon. — Bárhova helyezem történetemet, mindig az én falumat, az én erdőmet, az én mezőmet, az én erdőzugasos, vadgalambszólásos szép Erdővidékemet látom”.

Életművében meséi foglalják el a legjelentősebb helyet. Minden lépése e csodás műfaj felé irányult.

Már gyermekkorában kiváló mesterei voltak. Földművelő édesapja olvasott, hallomásból ismert és átélt történetekkel, mulattató históriákkal kedveskedett közvetlen környezetének. „Az ő egyszerű, cicomátlan beszéde, az ő megmegpihenése, felsóhajtása, aztán csendes továbbindulása: ez mind benne van az én meséimben, s bennök van — szeretném hinni, hogy bennök van — az ő lelkének nemesége, életének tisztasága, egyszerűsége, gyöngéd szívének melegsége” — vallja az író. Másik mesemondója Rigó Anis volt, a szépszavú gyermekleány, aki zsellérsorban élt, de a fonóban és a kukoricafosztáskor megjegyzett történeteket kiváló érzékkel cifrázta a kis Elek unszolására. A „nagyokat füllentő” vén Demeter Andrást is tanítómesterei közé sorolta, aki sosem fogyott ki a jóízű tréfákból. Erdő, mező,

hegy, völgy, falu — minden mesélt az élénk fantáziájú gyermeknek. S ha gombászni ment az erdőre, a teli kosárnál értékesebbet vitt haza, Grimm-mesét vagy állatmesét, mert a felnőttek mesével kedveskedtek neki. Ebbe az igézetes faluba, bűvös erdőrengetegbe gyökerezik népköltészet iránti olthatatlan szeretete. Nem csoda, ha ilyen indíttatás után Benedek Elek mesegyűjtővé, majd mesemondóvá és meseíróvá lett.

Eleinte székely népmeséket gyűjtött — szám szerint százhetvenet. Azután az egész — gyűjteményekben, itt-ott elszórt, igénytelen, gyarló nyelvezettel lejegyzett — mesekincs közkinccsé tételére vállalkozott. Ötkötetes monumentális népmese-kiadványa, a *Magyar mese- és monda-világ* 389 mesét és mondát tartalmaz. Ezek megőrzik a nép észjárását, természetes, zamatos beszédét, ugyanakkor az egységes, pompás előadásmód elevenné, élővé varázsolja valamennyit, az író lelkéből sarjadt remekművekké. Benedek Elek sajátos eljárással szűrte át magán a gyűjteményekből származó, néptől hallott, lejegyzett vagy más nyelvekből fordított meséket: szabadon fogalmazott, szavait egy műegyetemi diák jegyezte le gyorsírással. A gyorsírásból gépírásba áttett kéziratot kis javítással vagy javítás nélkül adta nyomdába. Ez az alkotási mód magyarázza, miért érezzük úgy, mintha mesemondót hallgatnánk, s nem írott szöveget olvasnánk. Benedek Elek meséi rendkívül dinamikusak, jóformán minden mondat továbblöki a cselekményt. Izgalmas párbeszédek, a legszükségesebbre szorítókozó leírások és találó, szellemes csattanók vallanak rá leginkább. Nem gyűjtőként, nem íróként tüntette föl a nevét a címlapokon, hanem mesemondóként, mindig így: „Meséli Benedek Elek”.

„Színes” mesekönyvei a világ legszebb meséivel ajándékozták meg gyermekolvasóit. Így jelent meg rendre a *Kék*

mesekönyv, a *Piros mesekönyv*, az *Arany mesekönyv* és az *Ezüst mesekönyv* — 38 nép 112 meséje. Az 1892-ben indított és általa szerkesztett *Benedek Elek Kis Könyvtára* című sorozatban ugyanakkor a szülőföld folklórkincsére összpontosított: a román és a szász népmesékből készült igényes válogatásokra.

Először hetilapjának gyermekolvasói szólították Elek Apónak. A hetvenes éveibe lépő író pályája végén a *Cimborát* tekintette életcéljának és az ifjúsági irodalom föllendítését. Hetente írta állandó rovatát a képesújságba (*Elek apó üzeni* címmel), jelentős levelezést folytatott író társaival, a lap munkatársaival és a gyermekolvasókkal — mintegy hatvan gyermeknek válaszolt naponta, nagyapai szeretettel. Felolvasó körutakat tett, mesedélutánokat tartott. Lerakta esztétikai és erkölcsi értékben gazdag modern gyermekirodalmunk alapjait. Később — amint teltek-múltak az évek, s kötetait újra meg újra felragyogtatták az évtizedek — mindenki így emlegette már, ha felidézte jóságos mosolyát, szikár alakját és nemes jellemét.

Szülőfalujában, Kisbaconban a Barót-patak folyásával párhuzamosan futó utcácskán iskolás csoportok százai igyekeznek oda, ahol Benedek Elek Emlékháza áll. Aki a falu környékét is bejárja, egyszer csak völgykatlanra, s a rég elhagyott tárna üregében kicsiny tóra bukkan: „Benedek Elek tavas barlangjára”. Bizonyára azért hívják így a természeti ritkaságot, mert ilyen tüneménnyel csak az aranyerdőn átkelő mesehősök szoktak találkozni. Valamivel odébb, ha a bodvaji vashámor felé vesszük utunkat, égerfából kirakott parányi borvízmedencét pillantunk meg. A nép „Elek apó feredőjének” nevezi, mert azt tarja, hogy aki megmártózik benne, örökre fiatal marad és halhatatlan, akár az aranyhajú tündér vagy az erdőzöldítő királyleány.

„Én csupán a nép mesemondó fia vagyok” — mondotta magáról. A mi Elek apónk ő — vallja most széles olvasótábora és minden irodalmi értékre, tiszta forrásból táplálkozó mesére kíváncsi gyermek. Nagyapó mesefájának színarany az ága, levele — kis unokáinak, az olvasó gyermekeknek termi gyümölcseit.

BENEDEK ELEK LEVELE A BRĂILAI MAGYAROKHOZ

Közzéteszi: Csire Gabriella

A Gyertyafényt böngésem, a romániai szorványmagyarság századelei lapját. Brăilan látott napvilágot a „belmissiói és szépirodalmi folyóirat” V. évfolyama, Torró Miklós ref. miss. lelkész szerkesztésében. Az 1. szám beköszöntőjéből tudtuk meg, hogy a szép szándékú sajtótermék búvópatakként tűnt el s jelent meg újra. A felelős szerkesztő cikéből idézem:

„Végre 5 évi pihenés után, IV. évfolyamánál, külső körülmények hatása következtében beszüntetett Gyertyafényünket újra kiküldjük a nagyvilágba. (...) Itt magyar református egyházunk temploma és iskolája egyetlen sziget a sorsától üldözött sok-sok szegény testvérünk számára. Mi alig mertük hinni, hogy a 10 évvel ezelőtt Erdély kicsiny Pókafalvájából (Szegen környéki település, a szerző megj.) kiinduló lapocskának Nagyrománia egyik legszebb és legnagyobb városában veheti fel a hitnek és kultúrának eme nehéz harcát.”

1923-ban, február 1 és november 1 között hét (többnyire összevont) lapszám látott nyomdafestéket. Ezek mindegyike a hitvilág, a művelődési élet témaköre és a helyi érdekeltségű hírek mellett kiemelt helyen foglalkozik a magyar nyelvű felekezeti iskolával. Gyakorlati útmutatóval látja el a vasárnapi iskolai tanítókat, tudósít az iskolai ünnepélyekről, a magyar óvoda létesítésére tett lépésekről, a madarak és fák napján szervezett kirándulásról, az évszázó vizsgáról, a kolozsvári ref. gimnáziumi diákok Brăilan és Galacon tett

kiruccanásáról, Kovács Berci fogtechnikus mesemondó délelőttieiről stb.

Ebben a kérészéletű lapban bukkantam rá Benedek Elek ismeretlen levelére és versére. A Torró Miklóshoz intézett válaszevléből kitűnik, hogy a neves író, a Cimbora főszerkesztője mindig talált időt és módot arra, hogy jó szóval s reménnyel ajándékozza meg a gyermekolvasót.

Alább közlöm Benedek Elek levelét és költeményét így, ahogyan a Gyertyafényben jelent meg Brăilan 1923. május 1-jén, az V. évfolyam III-IV. számában.

Csire Gabriella

Levél Erdélyből

Kedves Miklós öcsém,

Nagy örömet szerzett nekem a „Gyertyafény” megküldésével. Elejétől végig olvastam, s mélyen meghatott az igazán Istennek tetsző munka, amit ön, kedves öcsém, s önnel együtt a brăilai magyarság lelkes vezetői végeznek azon a kicsiny magyar szigeten. Való igaz, rengeteg nagy az elfoglaltságom, mert százfelé kell küldözgetnem lelki táplálékot, de hogyan jutna időm a „Gyertyafény”-nek, mely nemcsak világít, melegít is! Lelkes örömmel állok munkatársai sorába, s lehetőleg minden hónapban küldök verset vagy mesét, történetet a brăilai gyermekifjúságnak. A sort megkezdem a „Megváltó” című verssel, fogadja szívesen.

Öreg barátja

Benedek Elek

Benedek Elek

A MEGVÁLTÓ

Csak szépre, jóra oktatta a népet,
Egész világ üdvét, javát akarta,
S mily szörnyűség! Keresztfán ért véget,
Ki lelki kincsét mind a népnek adta!

„Feszítsd meg”-et azok kiáltanak rája,
Kikért feláldozá szép ifjú életét.
Szeretetet hiába prédikála,
Szép s bölcs igéit félreérték.

Néhány halász csüggött az ajkán,
Hallgatták szívük szent áhításával,
S ím, a Mester törekeny gyenge sajkán
Vivé háborgó tengervízen által.

Népeknek milliói hogy megértsék,
Kínoknak kínját jajtalan viselte,
S bár gyenge teste mély sebektől vérzék,
Szemét az égre érettök emelte.

„Atyám, bocsáss meg nekik — így
könyörgött —
Nem tudják, mit cselekszenek szegények”,
S az úr, bár ég és föld haragva dörgött,
Nem bántja, Ellene kik vétkezének.

És nem halt meg Ő, nem, nem, bár
 eltemették,
 Hatalma nem volt rajta a halálnak!

Testét megölhették, de nem a lelkét,
A bölcs Igék világgá szerte szállnak.

...Mi szép, mi jó, akármi mélyre ássák,
Kitör a porból, mind feltámad egykor...
Apostolok, bár a sikert ne lássák,
Hiszik és vallják: eljövend a szebb kor.

Papp Attila

TÉLELŐ

Haragosan jött a vendég,
vele hó, fagy érkezett,
csizmájára jégből verték
vargák a patkószeget.

Szél toporog, küszöbünkre
pall magáról friss havat,
mivel nem nyit ajtót senki,
hát nyüsítve elszalad.

Varjú száll a sertésólra,
fehér lapon tintafojt,
tollászkodik, topog, károg,
sürgeti a disznótort.

Szikrát vetnek a jégcsapok,
mint acélon a kova,
kakukkfüvű tiszta égbolt
talán nem is lesz soha.

PAPÍRREPÜLŐ

Messzire szállj, repülöm!
Szilaj szellőt fogj fülön,
a szakállát jól megragadd,
a hátára vesd föl magad,
szállj toronyra azután,
szusszanj meg a Hargitán,
később fönnebb repülj,
a Göncöl rúdjaára ülj.

Megpihenhetsz éjfél tájban
a telehold udvarában.

Fábián Imre

ÁLMOM

Kökénykék fája,
fürjikék háza:
csipegetnek-csipegetnek,
mintha én lennék a legfinomabb.
Pedig csak álmodom,
s kinyújtom a karom
kökénykék fájába,
fürjikék házába.
S a fürjikék csip-csip,
csipegetnek-csipegetnek,
már tele vagyok apró csókjaikkal.

HŰVÖS ÉJSZAKA

Árnyékkal szövöi leplét a sötét:
derék,
derék!

Sok szemén, csillagokon néz az ég:
de szép,
de szép!

Ágakra fagybetűkkel ír a jég:
csipkét,
csipkét!

KATALINKA FÉRJHEZ MEGY

Volt egyszer, hol nem volt, egy vackorfán, annak is a harmadik ágán, annak az ágnak a hónaljában, volt egy eladó lány katicabogár. Azt mondják a legszebb volt minden katicalány között. Aki ránézett, le nem tudta venni róla többet a szemét. Mentek is az udvarlók, a különbnél külön bogárfiúk. Az egyiknek hosszú bajusza volt, olyan hosszú, hogy a fülét érte. A másiknak szarva volt. De olyan nagy, hogy nagyobb volt, mint a feje! A harmadiknak annyi lába volt, hogy meg sem lehetett számlálni.

Katalinkának egyik udvarló sem tetszett. A bajuszos kértől igyekezett távol tartani magától, mert a hosszú bajusz csiklandozta. A szarvasbogártól félt, hogy a hegyes szarv megszúrja. A soklábúnak pedig olyan sok volt a lába, attól tartott, sohasem tud majd különbséget tenni közöttük. Nem választott hát magának vőlegényt! Úgy nézett ki, hogy a legszebb Katalinka pártában marad. Már kezdtek sárgulni a falevelek, egyik, másik le is hullott, amikor egyik nap egy katicafiú jelent meg, aki olyan pettyes volt, mint Katalinka. Azaz mégsem, mert amelyik petty neki hiányzott, az a petty éppen megvolt Katalinkának. A katicalány meg éppen olyan pettyre vágyott, mint amilyen a katicafiúnak volt. Úgy, hogy megörültek egymásnak. El is határozták, hogy összeházasodnak.

Lakodalomra már nem volt idő, mert hirtelen hideg lett. Így hát a katicalány és a katicafiú elbújt egy farésbe.

A mókus, aki mindent látott, csóválni kezdte a fejét.

— Ezek tavaszig most már elő nem jönnek. Ó, de mi lesz velük? Végig a sötétben fognak kuksolni...

— Ha-ha, el ne hidd — cserregte a szarka mellette —, a katicalánynak aranyos ruhája van, az lesz a lámpásuk.

Hát így ment férjhez Katalinka!

László László

A NÁNDORFEHÉRVÁRI DIADAL

(Mohamed serege. Kapisztrán keresztes hada.
A déli harangszó eredete.)

Mohamed szultán — Konstantinápoly városának elfoglalása után három évvel — addig soha nem látott óriási sereggel és hajóhaddal indult el, hogy a legnagyobb dunai magyar várat, Nándorfehérvárt is elfoglalja.

Hunyadi János ekkor Magyarország főkapitánya volt és a haditanácsban sürgette a többi kapitányt és a királyt is, hogy szervezzék meg Nándorfehérvár védelmét, mert az a vár az ország déli kapuja, s ha azt elveszítik, akkor a török meg sem áll Budáig. Az urak féltékenyek voltak Hunyadi népszerűségére, s ezért nem támogatták javaslatát.

Hunyadi ennek ellenére úgy döntött, hogy bármi áron megvédi a várat és ezzel az országot. Saját sógorát, Szilágyi Mihályt nevezte ki nándorfehérvári kapitánynak, s a várat felszerelte ágyúkkal, és sok élelmet hordatott be, hogy hosszú ostrom esetén is legyen bebiztosítva. Közben követeket küldött a római pápához és számos külföldi uralkodóhoz, hogy támogatást, pénzt, fegyvert és harcosokat kérjen tőlük a török ellen.

1456 nyarán a szultán óriási sereggel érkezett Nándorfehérvár alá. Szárazon és vízen bekerítette a várat, és hatalmas ágyúkkal lövette a falakat és kapukat. Az ágyúk füstjétől elhomályosodott az ég, hogy a nyári nap se tudott átörtni rajta. Mikor már elég sok rés tátongott a vár falán, akkor a törökök rohamra indultak. A várvédőknek, akik több ostromot is visszavertek, Hunyadi megüzente, hogy tartssanak ki, mert felmentő sereget hoz.

Hunyadi János saját pénzén toborzott katonákat, és a parasztokat is arra biztatta, hogy csatlakozzanak a török-ellenes harchoz.

Kapisztrán János szerzetes prédikálva járta a falvakat, városokat és vásárokat, gyújtó szavakkal buzdította az embereket a törökellenes harcra. Hunyadi a maga vitézei, Kapisztrán a keresztesek élén sietett Nándorfehérvár védelmére.

Hunyadi János saját hajóival és a dunai halászokkal közösen támadott a török hajóhadra. A magyarok sok török hajót felgyújtottak és elsüllyesztettek. A kis halászbárkák csendben közelítették meg a nagy török hajókat és vetettek csóvát rájuk. Amint a török hajókat elűzték, a vízen át utánpótlást szállíthattak a várba: fegyvereket, élelmet és újabb védőket.

A szultán tartva attól, hogy újabb felmentő sereg érkezik, elrendelte a vár elleni végső rohamot. A török ágyúk mérhetetlen rongálást hajtottak végre. Ezután megszólaltak a kürtök: a janicsárok annyian voltak, mint fűszál a réten. Hullottak az ostromlók, de volt ki a helyükbe lépjen. Hunyadi és két alvezére, Szilágyi Mihály, Kanizsai László is derekasan harcolt.

De egy hatalmas termetű török egyik kezében a török zászlóval, másikban jatagánját forgatva megfelelő helyet keresett, hogy a győzelmi lobogót kitűzze a vár legmagasabb fokára. Dugovics Titusz azonban, Hunyadi egyik közvitéze, birokra kelt a hatalmas törökkel. Nem bírt vele, nem tudta elvenni a lobogót. A törökök ujjongva, a magyarok remegve figyelték a küzdelmet. Dugovics Titusz végső elhatározásában magával rántotta a törököt a mélybe. Együtt zuhant a két ellenfél és együtt halt meg. A magyarok újult erővel, még elszántabban vették fel a harcot a túlerővel szemben.

Közben a Duna partjára érkeztek a Kapisztrán János vezette keresztesek, akik templomi zászlókat lobogtatva és zsoltárokat énekelve oldalba támadták a törököket. A várvédők, látva, hogy a segítség megérkezett, megfutamodásra készítették támadóikat. A török had, s maga Mohamed szultán is, a puszta életét mentve futott.

A törökök fegyverzetüket, ágyúikat, sátraikat és málháikat hátrahagyva, eltakarodtak Nándorfehérvár alól.

Hunyadi futárokat küldött a királyhoz és a pápához a diadal hírével. Callixtus pápa, amint megkapta Hunyadi János levelét, parancsba adta, hogy Róma minden templomában húzzák meg a harangokat a nándorfehérvári győzelem hírére. S mivel éppen déli 12 óra volt, azt is elrendelte, hogy ezentúl minden délben, minden templomban harangozzanak a törökökön aratott legnagyobb győzelem emlékére.

P. Buzogány Árpád

FALUSI EST

Este kezdett lenni,
világít a hold —
csillaglyukas égen
aransárga folt.

Háza előtt Buksi
nézi az eget,
békasereg kezdett
hangos éneket.

Szellő-úrfi lenget
nyírfaágakat,
pók sző hálójába
újabb szálakat.

Elszundít a patak,
licseg-locsog még;
nem fütytyint a rigó,
fészkén alszik rég.

LEFEKVÉS ELŐTT

Már ennek a napnak is vége,
ráhúzták a redőnyt az égre.

Még egyet szól ajtómon a csengő
majd este, ha a nyáj megjő.

S a gömbölyű hold odatéve
magasra, a lámpás helyébe.
Felhő sincs sehol az égen.

A nagy meleg odalett régen.

Szél hajlítgatja a fákat,
lúdbőrös lesz már a hátad.

Kutya bámul a holdra.
Ugat. A többi is sorra.

A csillag is fényesebb nyáron.
Harmatcsepp gyűl a fűszálon.

S az éjjeliőr munkája,
hogyan az éjfél elkiabálja.

Beke Sándor

ELEK APÓ MESÉJE

*Két kisfiamnak,
Sanyikának és Tamáskának*

Tél elején,
Tél derekán
Hóember jő
Az égből,
Szeme kavics,
Orra hamis,
Hóhullásban
Nem didereg
Fehéren.

Arra jár a
Sok kis gyerek,
Táncot jár mind
Körötte,
Majdhogynem már
Ő is járja,
Nem is bánja,
Öröm csillog
Szemében.

Estefelé
A gyerekek
Hazamennek
Serényen,
Csillagokra
Bízzák őt is,
Álmok útján,

Sötét éjben
Szemléljen.

Reggel aztán,
Mikor felkel
A hadsereg
Apróság,
Elmeséli,
Milyen is volt
Holdszőnyegen
Az éjféli
Szerenád.

Kíváncsian
Körülülük
Kicsik, nagyok,
Didergőn
Kis gyermekek,
Meséjében
Kék csillagon
Égi szárnnal
Repülnek.

Megtudják, hogy
Üstökösök
Csillagport is
Hintettek,
Hóemberre,
Álmaikra,
Bús fenyőkre,
Minden egyes
Reményre.

Meséjében
Elalszanak
A didergő
Gyermekek,
Álmaikban
Tavaszc szárnyon
Tünde lány jön,
Szőke tündér,
Fényesen.

Fel-felbukkant
Néha a Nap,
Valamit már
Sejtetett,
Valami ám
Történni fog,
Hóbuckák is
Soványodtak
Sebtében.

Törpe lett a
Hóember is,
Egyre törpébb,
Gyerekek,
Ez a törvény,
Világtörvény,
Ne féljeteK,
Nem tűnik el
Örökre.

Emlékükkel
Zöld pázsiton,
Ott ültek a
Gyermekek,

Helyében már
Elek apó
Mondott mesét,
Hóvirág volt
Kezében.

„Hol volt, hol nem,
Volt már sosem,
Tél volt itt is
Gyerekek,
Hóember állt
A helyemben,
Mesét mondott
Félelmében,
Fehéren.”

OLIVÉR VERSE

Nagyapóval este,
lent a Barcaságon,
sétálni indultunk
holdezüst sétányon.

Magas Cenk-óriás
emelte kalapját,
„Ez az óvárosunk!” —
hallottam nagyapát.

Fölöttünk az égen
csillagok ragyogtak,
fehér álmok útján
békességet hoztak.

Egyszer csak nagyapó
énekelni kezdett,
hangja oly meleg volt:
fű, fa megremegett.

„Csillagok, csillagok,
szépen ragyogjatok,
Olivérnek tüstént
utat mutassatok!”

Sok milliárd csillag
ragyogott az égen,
nagyapót hallgatták
a nagy fényességben.

Magas szökőkút állt
fent a várostéren,
vizével szökött fel
az én reménységem.

Itt a Barcaságon,
lámpagyújtó lettem:
Holdat és csillagot
összeénekeltem.

Cenk erdeje sóhajt
késő nyári esten,
„ősz lesz itt is lassan!” —
hallottam a csendben.

Kezemet szorítva
nagyapó mosolygott:
„szeretem az ősz is!”
Haja ősz volt, ősz volt...

Nagyapóval egyszer,
lent a Barcaságon,
csillagok közt jártam
holdezüst sétányon.

A HOMOKÓRA

Homokórát vett az anyám,
tik-tak,
hiányzik is belőle a
tik-tak.

Keresem a kicsi mánust,
tik-tak,
nincsen benne még egy szám se,
tik-tak.

Esténként csak nézegetem,
tik-tak,
Szeretném én meghallani,
tik-tak.

Tölcséren csak gurul a sok
tik-tak,
Homokszemcsék tolakodnak,
tik-tak.

Milyen óra ez az óra,
tik-tak,
nincsen benne egy rugó se,
tik-tak.

Bolond óra, homokóra,
tik-tak,
Ketyegjél már, csöngessél már,
tik-tak.

Ha legurul belőle a
tik-tak,
Aludni kell, szép álmokat,
tik-tak.

A PULYKA

Pulykája volt nagymamának,
Hófehér szép pulyka,
Úgy feszített, döllyösködött,
Gyöngyök voltak rajta.

Egyszer jött a róka koma,
Randevúzni hívta:
— Gyere pulyka, jobb világ lesz
Az én kis kunyhómban!

— Nem hiszem én azt tenéked,
Lompos farkú róka,
Jobb itt nekem nagymamánál,
Mint a te kunyhódban!

Bálba hívta, keringőre,
Pompás vacsorára,
Addig csalta, csalogatta,
Elment hát a pulyka.

Út porában nem láttak már
Csak egy fehérséget.
„Ki tudja, hogy visszajön-e
Az én drága kincsem?”

Epekedett nagyanyó a
Vadvirágos réten,
Kereste a róka fészket
Nagy keserűségben.

Megpillant egy kövér rókát
A fűzfa tövében,
Jól lakott az, úgy aludt el
Mohó örömében.

Nyakában a piros gyöngyök
Szépen tündököltek,
— Ő falta fel, fogjátok meg,
Ő a gonosz vétkes!

Felébredt a róka koma,
Elillant az álnok.
Nagyanyóka hoppon maradt,
Sírva fakadt újból.

Este, mikor áttetsző lett,
Ragyogott az égbolt,
Lesütött a messzeségből
Fehéren a félhold.

Nagyanyó is látta bizony,
Nem hitt a szemének.
„Ott van az én drága kincsem
Fent a messzeségben...”

ELŐTTEM A FÖLDGÖMB

Előttem a földgömb,
Kerek, mint egy labda,
Minden földrész partját
Tengervíz locsolja.

Európa ott van
Pont a közepében,
Hasát egy nagy csizma
Sarkantyúzza éppen.

Az én szülőföldem
Ott az ő szívében,
Kicsi erek mossák
Fényes örömében.

Ősi fenyvesekben
Borvizek csobognak,
Öreg szarvas őriz
Történelmet, múltat.

Csordajáró úton
Tömérdék szép jószág.
Hangos kolompszóval
Határát tapossák.

No, meg aztán mennyi
Virág is díszíti,
Ezerféle madár
Dicsőségét zengi:

„Elöttem a földgömb,
Kerek, mint egy labda,
Minden földrész partját
Tengervíz locsolja.

Európa ott van
Pont a közepében,
Hasát egy nagy csizma
Sarkantyúzza éppen.

Az én szülőföldem
Ott az ő szívében,
Kicsi erek mossák
Fényes örömében...”

HA MEGÁLL A FALIÓRA

Ha megáll a falióra,
Tiki-tiki ták,
Kibomlik az idő kontya,
Tiki-tiki ták.

Kakukkmadár kakukkolna,
Tiki-tiki ták,
Berekedt az idő torka,
Tiki-tiki ták.

Kiapadt az idő kútja,
Tiki-tiki ták,
Benne maradt feleútja,
Tiki-tiki ták.

Elnémult a kakukkmadár,
Tiki-tiki ták,

Néptelen az egész határ,
Tiki-tiki ták.

Fölhúzták az időrugót,
Tiki-tiki ták,
Elindult az élet újból,
Tiki-tiki ták.

Ismét jár a falióra,
Tiki-tiki ták,
Kakukkol a világ újra,
Tiki-tiki ták.

Néptelen a világ útja,
Tiki-tiki ták,
Ha megáll a falióra,
Tiki-tiki ták.

AZ ANTOLÓGIÁBAN SZEREPLŐ ÍRÁSOK JEGYZÉKE

BENEDEK ELEK

- Becsüld a népet! (Vers) — 1999. X. évf., 1-2-3-4. szám
Itthon (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Húsvéti ének (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Mióta nagyapó lettem (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Üres a ház, üres a fészek... (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Búcsú egy vén körtefától (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Kis falumtól búcsút vettem (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Kisbaconi temetőben (Vers) — 1999. 1-2-3-4. szám
Szent Anna tava (Monda) — 1998. 1-2-3-4. szám
A kápolna harangja (Monda) — 1997. 1-2-3-4. szám
Csicser (Monda) — 1990. 4-5. szám
Édes anyaföldem — részlet (Önéletírás) — 1999. 1-2-3-4.
szám
A megváltó (Vers) — 1994. 1-2-3. szám

MARTON LILI

- Találkozásom Elek Nagyapóval (Önéletrajzi írás) —
1995. 1-2-3-4. szám

NAGY OLGA

- Egy gyermekkori emlék (Önéletrajzi írás) — 1992. 1-2-3.
szám
Mit tanulhattok a mesétől? (Esszé) — 1991. 3. szám
1. A sok ezer éves mese (Esszé) — 1991. 4. szám
2. Hogyan születtek meg a sárkányok és társaik? (Esszé)
— 1991. 5-6. szám

3. A szabadító hős (Esszé) — 1992. 1-2-3. szám
4. Hamupipőke igazsága (Esszé) — 1992. 4. szám
5. Példaképünk: a hős! (Esszé) — 1992. 5-6. szám
6. A megérdemelt győzelem (Esszé) — 1993. 1-2-3. szám

RÁDULY JÁNOS

- Hullócsillag (Gyermekvers) — 1991. 4. szám
 Este későn (Gyermekvers) — 1991. 4. szám
 Csillagvers (Gyermekvers) — 1992. 1-2-3. szám
 Hófehérke (Gyermekvers) — 1990. 8-9. szám
 Zajlik a jég (Gyermekvers) — 1992. 1-2-3. szám
 Tavaszi vers (Gyermekvers) — 1992. 1-2-3. szám
 Szitakötőtánc (Gyermekvers) — 1991. 4. szám
 Nyárutó (Gyermekvers) — 1991. 4. szám
 Tágas réten a róka (Gyermekvers) — 1993. 4-5-6. szám
 Csókák (Gyermekvers) — 1993. 4-5-6. szám
 Őszi kérdező (Gyermekvers) — 1993. 4-5-6. szám

CSIRE GABRIELLA

- Megszólal az aranycsengő (Karcolat) — 1998. 1-2-3-4. szám
 Felvinci nyár (Önéletrajzi írás) — 1993. 4-5-6. szám
 Színarany az ága, levele (Esszé) — 1999. 1-2-3-4. szám
 Benedek Elek levele a bräilai magyarokhoz (Cikk) — 1994. 1-2-3. szám

PAPP ATTILA

- Télelő (Gyermekvers) — 1990. 8-9. szám
 Papírrepülő (Gyermekvers) — 1990. 4-5. szám

FÁBIÁN IMRE

Álmom (Gyermekvers) — 1990. 4-5. szám

Hűvös éjszaka (Gyermekvers) — 1990. 8-9. szám

Katalinka férjhez megy (Mese) — 1990. 4-5. szám

LÁSZLÓ LÁSZLÓ

A nándorfehérvári diadal (Monda) — 1998. 1-2-3-4. szám

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Falusi est (Gyermekvers) — 1996. 1-2-3-4. szám

Lefekvés előtt (Gyermekvers) — 1996. 1-2-3-4. szám

BEKE SÁNDOR

Elek apó meséje (Gyermekvers) — 1991. 3. szám

Olivér verse (Gyermekvers) — 1998. 1-2-3-4. szám

A homokóra (Gyermekvers) — 1990. 8-9. szám

A pulyka (Gyermekvers) — 1998. 1-2-3-4. szám

Előttem a földgömb (Gyermekvers) — 1998. 1-2-3-4. szám

Ha megáll a falióra (Gyermekvers) — 1998. 1-2-3-4. szám

AZ ANTOLÓGIÁBAN SZEREPLŐ ÍRÓK ÉS KÖLTŐK ÉLETRAJZI ADATAI

BEKE SÁNDOR költő, szerkesztő, könyvkiadó, műfordító 1961. október 3-án született Brassóban. Tizenhat éves korában jelenik meg első verse a *Brassói Lapok*ban. Középiskolás diákként a Brassói Lapok Irodalmi Körének tagja, szerkesztette az *Orizonturi* (Horizontok) című diáklap magyar nyelvű oldalait.

A Kolozsvári Protestáns Teológiára felvételizik. Tanulmányait félbeszakítva Székelyudvarhelyre költözik és családot alapít. Újságírói képesítést Nagyváradon szerez, 1990-ben létrehozza a *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóiratot, 1991-ben megalapítja az *Erdélyi Gondolat Könyvkiadót*, melynek jelenleg is igazgatója. Főszerkesztője a *Székely Útkereső Kiadványok* ismeretterjesztő és művelődési sorozatnak. 2002-ben két új könyvkiadót hoz létre, *Erdélyi Pegazus* és *Székelykapu* néven. 2002-től a Romániai Magyar Írók Szövetségének a tagja.

Versei lapokban, antológiákban és önálló kötetekben látnak napvilágot. Önálló gyermekverskötetei: *Kezemben jégvirág* (1996), *Hajóval a Déli-sarkon* (1998), *Bohókás ábécé* (1997, 2000). A gyermek- és ifjúkori élményei ihlette verseit olvashatjuk az *Adventi koszorú* (2002), *Elmaradt imák* (2003), *Fehér tulipánok*, *Mosolygó oroszlánok* (2004), *Bodzafa virága* (2006), *Álom a Titanicon* (2007) című kötetekben is. Több könyve jelent meg román és eszperantó fordításban.

BENEDEK ELEK író, költő, újságíró, szerkesztő, a magyar irodalom kiemelkedő képviselője Kisbaconban született 1859. szeptember 30-án. Apja gazdaember, a család férfitagjai mind székely huszárok voltak. Érettségi diplomát

a székelyudvarhelyi református kollégiumban szerzett, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1881-ben a *Buda-pesti Hírlap* munkatársa volt, több újságot szerkesztett, ifjúsági könyvvállalatot vezetett *Kis Könyvtár*, később *Elek Nagyapó Könyvtára* címmel. Gondozásában több mint 200 kötetecske jelent meg. Pósa Lajossal együtt *Az én újságom*, majd a *Jó Pajtás* című gyermeklap társszerkesztője.

Már diákkorában gyűjt népmesét, első kötete a *Székely Tündérorság* (1884) korai gyűjtését tartalmazza. Legismertebb művei: a 10 kötetes *Magyar mese- és mondavilág*, a *Testamentum és 6 levél*, valamint önéletrajza, az *Édes anyaföldem!* Írásainak jelentős része kisgyermekek és fiatalok számára készült, átdolgozta Arany János *Toldiját*, Zrínyi Miklós *A szigeti veszedelem* című elbeszélő költeményét. Színpadi művei közül 3 felvonásos mesejátékát a *Többsincs királyfi* címűt játsszák ma is változatlan sikerrel. Ifjúsági regényei is igen népszerűek voltak a saját korában. Legmaradandóbbnak a *Huszar Anna* bizonyult. Történelmi tárgyú munkái közül kiemelkedik *A magyar nép múltja és jelene* (1897), *Hazánk története* (1904) és a 13 kötetben kiadott *Nagy magyarok élete* című életrajzi sorozata (1905–1910).

Élete alkonyán, Kisbaconba visszaköltözve a *Cimbora* című gyermeklapot szerkesztette: bátor küzdelmet folytatott a magyar kultúra értékeinek és az anyanyelvnek a megőrzéséért. 1929. augusztus 17-én bekövetkezett halála íróasztala mellett találta. A kisbaconi írói műhely, a nagy mese-mondó Emlékháza ma zarándokhely.

CSIRE GABRIELLA író, újságíró, szerkesztő Marosújváron született 1938. április 21-én. Szüleivel Kolozsvárra költözött, itt érettségizett, majd a Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán szerzett diplomát. 1959 őszétől Bukarestben él: az Irodalmi Könyvkiadó szer-

kesztője, majd a *Tanügyi Újság*, az *Előre* és a *Jóbarát* újságírója-szerkesztője, 1990-92 között a *Cimbora* című gyermeklap főszerkesztője. Számtalan karcolatot, novellát, mesét és szabadverset közöl. A mai romániai magyar gyermekirodalom élvonalába tartozik. 1990-től a Romániai Írószövetség tagja.

Művei 1969 óta látnak napvilágot önálló kötetekben és antológiákban. Főbb munkái: mesék és karcolatok gyerekeknek (*Turpi meséi*, 1971; *Álomhajó*, 1980; *Kaktusztövis*, 1991; *Áprilisi tréfa*, 1996; *Az aranyhal palotája*, 2004), meseregények (*Turpi és Világjáró Kópé*, 1976; *Mókus Pali vándorúton*, 1983; *Álomfestő Bíborka — A Kása-barlang titka*, 1988; *Turpi Lak*, 2002), tudománynépszerűsítő kötetek (*Bűvös dalnok*, 1978, 2003; *9 bolygó meg 1 Nap*, 2006; *Csillagregék*, 1995, 2007; *Bambuszka*, 1997), valamint különböző népek mítoszainak és eposzainak átdolgozása az ifjúság számára (*Kalevala messze földjén*, 1995; *Ráma és Szítá csodálatos története*, 1997; *Odüsszeusz, a vándor*, 2000; *Itt járt Mátyás király*, 2001; *Münchhausen báró barangolásai a nagyvilágban*, 2001; *Görög regevilág. Istenek*, 2004; *Görög regevilág. Héroszok*, 2005; *Gilgames álmai*, 2005; *Trója*, 2006; *Egy magyar kalandor ifjúsága*, 2008). Két kötete román fordításban is megjelent. Csire József zeneszerző számára több librettót írt (*Liliomhullás — balett*; *Hajnaltól hajnalig*, *Válságos órák*, *Napfia dalia — operák*; *A varázsló kosara*, *Szavak Háza — 2 zenés mesejáték*, 1984, 2007 stb.).

FÁBIÁN IMRE költő, szerkesztő, néprajzi gyűjtő 1945. július 2-án született Nagyszalontán. Szülővárosában érettségizett, 1964-ben. Marosvásárhelyen a Pedagógiai Főiskolán 1967-ben elvégezte a román-magyar szakot. Tanított Atyáson, majd később Bikácson (Bihar megye). 1969-től három

éven keresztül a nagyszalontai Arany János Múzeum igazgatója. 1972 februárjától a nagyváradi *Fáklya* című napilap szerkesztője és a Bihar megyei Folklórkör megbízott elnöke. 1989 után egy ideig a *Bihari Napló* főszerkesztője, majd a *Kelet-Nyugat* főszerkesztője lett. 1993-ban a *Literator* könyvkiadót indítja el, amelynek 2006. április 15-én bekövetkezett haláláig a „napszámosa” volt.

Gyermekirodalmi kötetei: *Bihari gyermekmondókák*, 1982 (Faragó Józseffel); *Világszép asszony, Koczkás Sándor meséi*, 1984; *Tündérkertben*, gyermekversek, 1987; *Zöldike királyfi*, népmesék, 1989; *A hajnal aranykulcsa*, mesék, 1990; *A házasulandó fiú*, tréfás népmesék, 1992; *Lekváros Matyi*, mesék, 1992; *Angyalok csókja*, gyermekversek, 1993; *Bihari találós mesék*, 1994; *Mátyás király, az igazságos*, népmondák, 1996; *Hol volt, hol nem volt*, mesék, 1997; *Bihari népmesék*, 1999; *Mesék és fabulák*, 2000; *Eredeti népmesék Biharból*, 2001; *Tükör utca 11.*, gyermekversek, 2001; *Bihari népmondák*, 2001. Fordítások, kétnyelvű kiadványok: *Colinde românești — Román kolindák*, 2000; *Ion Creangă: Amintiri din copilărie — Gyermekkorom emlékei*, 2003.

LÁSZLÓ LÁSZLÓ történész, tanár Erdőszentgyörgyön született 1958. május 26-án. 1985-ben szerzett történelem-filozófia szakos tanári oklevelet a kolozsvári Babeș-Bolyai Tudományegyetemen. 1985–1990 között a szilágy-sámsoni általános iskolában tanít, majd 1990-től a zilahi Elméleti Líceumban. Több lap és folyóirat közli írásait. Jelenleg a zilahi Árkád és Hepehupa munkatársa.

Első verse 1966-ban — első osztályos korában — a *Napsugár* című gyermeklapban jelent meg.

Gyermekirodalmi kötetei: *Erdélyi fejedelmek*, 1999; *A nádorfehérvári diadal* (Történeti mondák, 2004). Több történelem tankönyv társszerzője és fordítója. Szerzőként szerepel a

A Tordai-hasadéktól Szent Anna taváig (Mondák, legendák, regék, tündérmesék — 2005) című kötetben.

MARTON LILI író, újságíró, szerkesztő Budapesten született 1914. december 12-én. Kolozsváron érettségizett, itt iratkozott be egyetemre, Rómában folytatta tanulmányait, majd hazatérve Kolozsváron élt és több lap munkatársaként neves újságíró volt. Kolozsváron halt meg 2000. március 27-én.

Gyermek- és ifjúsági kötetei: *Bambo* (Egy kis elefánt története — meseregény, 1942); *Kőországi kisfiú* (ifjúsági regény, 1955); *Három kis elefánt* (ifjúsági regény, 1956); *Taligás király* (mesék, 1957); *Csillagfi* (ifjúsági regény, 1958); *Szelídke és Szépszál Vitéz* (verses mese, 1959); *A rossz fiú* (ifjúsági regény, 1960); *Négy város meg egy kisfiú* (ifjúsági regény, 1961); *Mákszemország* (mesék, 1967); *Melyik vagy te?* (gyermekversek, társszerző, 1970); *Hegyen, völgyön, tengeren* (ifjúsági regény, 1972); *Elek nagypó* (életrajzi regény, 1975); *Totyí és Peták, a két világjáró* (ifjúsági regény, 1979); *Jutka a nagyvilágban* (ifjúsági regény, 1983); *Nehéz kamaszoknak lenni* (ifjúsági regény, 1986); *Táltos János* (meseregény, 2001).

A kolozsvári színház nagy sikerrel mutatta be mesejátékait: *Rongyoska királykisasszony* (1947), *Taligás király* (1957), *Vidám varázsló* (1967).

NAGY OLGA író, jeles néprajzkutató, újságíró, szerkesztő Nagyernyén született 1921. január 2-án. Pályáját tanítóként kezdte, majd helyettes tanár, 1952-től pedig az *Utunk* és a *Dolgozó Nő* című folyóirat munkatársa, 1958-tól 1973-ig a kolozsvári Folklór Intézet tudományos kutatója. Cselekvő részt vállalt a Kolozsváron 1990. márciusában megalakított Kriza János Néprajzi Társaság útra indításában.

Tagja volt a Román Írószövetségnek. A budapesti Magyar Néprajzi Társaság külföldi tiszteletbeli tagjává választotta. 1992-től a székelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Könyvkiadó szerkesztője volt. 2006. november 2-án halt meg Sepsiszentgyörgyön.

Fontosabb gyermekirodalmi kötetei és gyűjtései: *Előbb a tánc, azután a lakoma*. Mezőségi népmesék, 1953; *A vidámság madara*, mesék, 1954; *Az üveghegyi rózsza*, mesék, 1956; *A három táltos varjú*. Mezőségi mesék, 1958; *A vén pákász meséi*, 1960; *A kopasz király*, mesék, 1963; *Lüderc sógor*, erdélyi magyar népmesék, 1969; *A Nap húga meg a pakulár*, maros menti, kalotaszegi és mezőségi népmesék, 1973; *Mesék Napkirály és Földtündér fiairól*, 1974; *A mesemondó Jakab István*, görgényüvegcsüri gyűjtés, 1974; *Széki népmesék*, 1976; *A vasfogú farkas*, mesék, 1987; *Cifra János meséi*, 1991; *Villási, a táltos fiú*, mezőbándi, szucsági és mérai cigánymesék; *A szabadság hat napja*, ifjúsági regény, 1999; *A Nap küzdelme a Föld népéért*. Meseregény, 2001; *Mindentudó Dongó*. Maros menti népmesék, 2004.

PAPP ATTILA költő, tanár, néprajzkutató 1944. február 24-én született Berettyókirályin. 1948-ban Margittára költözik. 1968-ban diplomát szerez a Kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar nyelv és irodalom szakán. Magyarszakos tanárként Tótiban, Monospetriben, Érszőlősen, később Margittán tanított. 1998-ban az EMKE által kiírt gyermekszínmű pályázaton *A király kenyeré* című mesejátékával III. díjat nyert. 2002 novemberében halt meg.

Gyűjtéseit, gyermekverseit közölte a *Fáklya*, a *Nap-sugár*, a *Szivárvány*, a *Bihari Napló*, a *Margitta és vidéke*, a *Keresztény Szó*, a *Harangszó* és a *Székely Útkereső*.

Kötetben megjelent versei, meséi, színművei: *Csillaghullás*, 1990; *Libavonat*, 1991; *Három dudán egy hangon*, 1995; *Ireg makacs kakasa*, 1997; *Oktondi okosok*, 1999.

RÁDULY JÁNOS tanár, neves folklorista, költő, műfordító, rovásíráskutató Korondon született 1937. október 27-én. Gyermekkorát Hármásfaluban töltötte, itt végezte elemi és gimnáziumi tanulmányait, majd a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceumban érettségizett 1955-ben. A kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetemen magyar nyelv- és irodalom szakos tanári oklevelet szerzett (1966). 1955–1962 között Erdőszentgyörgyön líceumi nevelő (pedagógus), 1962-től Kibédén magyartanár. 1982-től kitüntetett tanár. 1998-ban — 43 évi tanügyi szolgálat után — nyugdíjba vonul. Ma is Kibédén él.

Gyermekirodalmi kötetei: *A vízitiúndér leánya*. Kis-Küküllő menti népmesék, 1978; *Tündérszép Mosolygó Iлона*. Kibédi népmesék, 1980; *Az álomfejtő fiú*. Kis-Küküllő menti népmesék, 1985; *Villám Palkó*. Kis-Küküllő menti népmesék, 1989; *Hold elejti, Nap felkapja*. Kibédi találós kérdések, 1990; *Táltos Marika*. Mesék, 1993; *Szép Magdolna*. Népmesék, 1994; *Az árnyékok lakodalma*. Gyermekversek, 1995; *A király táncos lovai*. Székely tréfás népmesék, 1995; *A galambleány*. Tündérmesék, 1998; *Gyöngyvirág királyfi*. Népmesék, 2000; *Szitakötőtánc*. Gyermekversek, 2001; *Az igazat éneklő madár*. Népmesék, 2001; *Mikor volt egy lovon hét patkó?* Találós kérdések, 2001; *Az igazságos hazugság*. Tréfás és állatmesék, mondák, 2004; *A tulipános láda*. A kiskendi Fülöp Károly népmeséi, 2005; *A hencegő vőlegény*. Népi tréfák, mondák, anekdoták, 2005; *Hová, hová Laji bátyám?* Kis-Küküllő menti székely népmesék, mondák, tréfák, 2006; *Évszakoló*. Gyermekversek, 2006; *Bodor Péter meseautója*, 2006.

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD író, költő, szerkesztő, műfordító 1965. május 22-én született, jelenleg Székelyudvarhelyen él. Szülőfalujában, Gagyban, majd Székelykeresztúron és Csíkszeredában tanult. A kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetemen magyar nyelv és irodalom szakot, a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen kulturális mediátor szakot végzett.

Kőrispatakon, Etéden, Gagyban, majd Székelyudvarhelyen tanított. A székelyudvarhelyi Városi Könyvtár alkalmazottja, 2001-ig az *Udvarhelyi Híradó* művelődési szerkesztője és újságírója, majd felelős szerkesztője. A Hargita Megyei Kulturális Központ, majd a Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont munkatársa.

Szerkesztette az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Litera Kiadó, Székely Útkereső Kiadványok, Udvarhelyszék Kulturális Egyesület, Hargita Megyei Kulturális Központ és a Pro-Print Könyvkiadó kiadványait.

Gyermekirodalmi kötetei: *Hattyúhívó*. Gyermekversek (2000), *Búcsú a szalmakalaptól*. Gyermekversek (2003), *Furulyás Jankó*. Mesék (2005), *A csengő, aki harang akart lenni*. Mesék, történetek (2005).

KÖNYVÉSZETI LEÍRÁS

A folyóirat címe: *Székely Útkereső*. Megjelenés helye: Székelyudvarhely. Megjelenés ideje: 1990 (április) — 1999 (december). 1991/1-2-es számig közéleti—művelődési—irodalmi folyóirat, 1991/3-as számtól irodalmi és művelődési folyóirat. 1990-ben havonta, 1991–1994 között kéthavonta, 1995-től 1999 decemberéig negyedévenként, összevont lapszámokkal 1000 és 3000 példány között jelent meg. A folyóirat mérete: 30x21 cm. A VI. (1995) és VII. (1996) évfolyam mérete: 27x21 cm. A havi lapszámok 12 oldalon, az összevont számok 16, illetve 20 oldalon jelentek meg.

Alapította: Beke Sándor. Főszerkesztő: Beke Sándor (1990–1999). Szerkesztették: Balázsi Dénes (1990–1995), Csire Gabriella (1994–1999), Csomortáni Magdolna (1990–1992), Deák Zoltán (1990–1991), Gyöngyössy János (1991–1993), Kelemen Katalin (1991–1992), Kozma Mária (1990–1999), Lőrincz József (1990), Pálhegyi Pál (1990), Páll Szilárd (1992–1993), Ráduly János (1993–1996), Róth András Lajos (1990–1999), Szállasy János (1990).

Kiadta: Székely Útkereső Kulturális Egyesület (1991/1-2-es számig), Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó (1991/3-as számtól). Felelős kiadó: Beke Sándor (1990–1999). Kereskedelmi igazgató: Beke Klára (1997–1999).

Tördelés és műszaki szerkesztés: Infopress Rt. (1990–1993), Pap Levente (1993–1996), Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó (1996–1999). Számítógépes szedés: Ladányi Kinga (1993–1994), Vágási Gabriella (1995–1996).

Nyomtatta: Infopress Rt. (az 1993/1-2-3-as számig), a Microprint Kft. (az 1994/4-5-6-os számig), 1995-től az Erdélyi Gondolat Lap- és Könyvkiadó Nyomdája.

Terjesztette: Hídő Kft. (Székelyudvarhely), Alutus Kft., Orion Kisvállalat, Zenit Rt. (Csíkszereda), Gondos Bt., Erdélyi

Magyarok Egyesülete, Püski Könyvesház (Budapest) és az erdélyi magyar történelmi egyházak lelkészei.

Állandó munkatársak: Penckófer János (Beregszász — Kárpátalja); Lendvay Éva, Szenyei Sándor, Ugron Levente (Brassó); Bakay Kornél, Balázs Géza, Csiki László, Domonkos János, Görömbei András, Gyárfás Endre, Nagy Gáspár, Páll Szilárd (Budapest); Barabás István, Cseke Gábor, Csire Gabriella, Éltés Enikő (Bukarest); Nagy Irén (Csíkszentdomokos); Forró Miklós, Kardalus János, Kelemen Katalin, Kozma Mária, Szöcs János (Csíkszereda); Cseh Károly (Halmaj — Magyarország); Ráduly János (Kibéd); Liszka József (Köbölkút — Szlovákia); Tankó Gyula (Gyimesközéplek); Ábrahám János, Balogh Edgár, Benkő András, Cseke Péter, Csomortáni Magdolna, Egyed Ákos, Ferenczi István, Fodor Sándor, Gábor Dénes, György Zsuzsa, Imreh István, Jancsik Pál, Keszeg Vilmos, Marton Lili, Murádin László, Nagy Olga, Tőkés István (Kolozsvár); Papp Attila (Margitta); Barabás László, Gergely Róza, Kovács András Ferenc, Tóth István, Török László (Marosvásárhely); Hajdu Gábor, Horpácsi Sándor (Miskolc — Magyarország); Dánielisz Endre (Nagyszalonta); Fábián Imre, Gittai István, Jakobovits Miklós, Pataki István, Szűcs László (Nagyvárad); Mészely József, Veress Dániel, Zsigmond Győző (Sepsiszentgyörgy); Gálfalvi Sándor, Fekete János, Fülöp Lajos (Székelykeresztúr); Bálint László, Balácsi Dénes (Székelyszentlélek); Beke Sándor, Deák Zoltán, Ferenczi Géza, Hubbes Éva, Komoróczy György, Kovács Sándor, Lőrincz György, Lőrincz József, P. Buzogány Árpád, Róth András Lajos, Szabó Barna, Vofkori György, Vofkori László (Székelyudvarhely); Deme János (Temesvár); László László (Zilah); Csihák György (Zürich — Svájc).

Az illusztrációk (festmény-reprók, linó- és fametszetek, raj-zok és művészi fotók) szerzői: Kós Károly, Nagy Imre,

Gy. Szabó Béla, Szinte Gábor, Harald Meschendorfer, Hans Hermann, Fritz Kimm, Lukász Irén, Cseh Gusztáv, Molnár Dénes, Jakobovits Miklós, Csutak Levente, Molnos Zoltán, Csedő Attila, Veres Péter, Csata Attila, Orbán Endre, Biró Gábor, M. Kiss József, Balla Árpád, Jakab Csaba, Péter Katalin, Török Gáspár, Nagy Tibor, Szücs József Attila, Jánosi Csaba, Gerendi Anikó, Kovács Péter, Kékesi László, Ferenczi Géza, Ráduly János.

A SZÉKELY ÚTKERESŐ REPERTÓRIUMA

1990 (I. évf.) — 1999 (X. évf.)

Írások és illusztrációk

Apáczai Csere János: Magyar híveknek megszólítások (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Apáthy Géza: Halhatatlan ereken (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Ábrahám János: Az „istenkereső poéta” (*Recenzió* Beke Sándor *Téged kereslek* című verseskötetéről a *Magvető* rovatban) — 1995/1-2-3-4.; Picula (*Regényrészlet*) — 1998/1-2-3-4.

Áprily Lajos: Régi város integet (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Babits Mihály: Kölcsey (*Esszé*) — 1990/7; Karácsonyi ének (*Vers*) — 1990/8-9.; Erdély (*Vers*) — 1992/4

Bakay Kornél: Az államalapító Szent István király és a koronázási palást (*Tanulmány*) — 1991/1-2.; A Magyar Szent Korona védelmében. I. (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.; A Magyar Szent Korona védelmében. II. (*Tanulmány*) — 1992/4; A Magyar Szent Korona védelmében. III. (*Tanulmány*) — 1992/5-6.

Balás Gábor: A székelyek nyomában (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/1; A székelyek nyomában. 2. Etele népe (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/2; A székelyek nyomában. 3. Küver fiai és a Csaba-monda (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/3; A székelyek nyomában. 4. (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/4-5.; A székelyek nyomában. 5. (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/6; A székelyek nyomában. 6. Csíksország elfoglalása (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/7; A székelyek nyomában. 7. A háromszéki letelepedés (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1990/8-9.; A székelyek nyomában. 8. Az Aranyoshoz település (*Tanulmány* — Részlet a műből) — 1991/1-2.;

Balázs Géza: A mai folklórműfajok gyűjtéséről (*Tanulmány*) — 1991/1-2.

Balácsi Dénes: Merre tart a Kriza János Néprajzi Társaság? (*Cikk*) — 1991/4

Bálint László: „A családnak vissza kell térnie Isten teremő ténének eredetéhez” (*Esszé*) — 1990/7

Balla Árpád: Csillag a máglyán (*Fotó*) — 1991/3

Balla Zsófia: Ameddig élsz (*Vers*) — 1991/5-6.

Balogh Edgár: Intés a magányból (*Esszé*) — 1991/1-2.; Erdélyi levél Párizsba (*Cikk*) — 1991/3; Töprengés Vargyas sorsáról (*Cikk*) — 1992/1-2-3.

Bán Péter: A róka, a seregély meg a varjú (Lett *népmesefordítás*) — 1990/8-9.; A szőfogadó lány (Bolgár *népmesefordítás*) — 1990/8-9.

Barabás István: Lapszemle — madártávlatból (*Cikk*) — 1992/1-2-3.

Barabás László: Karácsonytól pünkösdig (Néprajzi *tanulmány*) — 1998/1-2-3-4.

Bartalis János: Anyaföld (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Bartis Imre: Hideg (*Novella*) — 1994/4-5-6.

Beke György: Mosoly szaladt az arcomra... (*Vallomás*) — 1991/1-2.

Beke Sándor: A szavak verpadán (*Vers*) — 1990/1; Beköszöntő helyett (*Cikk*) — 1990/1; Tavaszodik a Budvár felé (*Vers*) — 1990/1; Játékvonattal a halál küszöbén (*Vers*) — 1990/3; A hallgatás csöndjében (*Vers*) — 1990/6; Vendégek (*Prózavers*) — 1990/6; A homokóra (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.; A havasi gyopár (*Vers*) — 1991/1-2.; Az utolsó megcímzetlen levél (*Vers*) — 1991/1-2.; Verset mond Zakariás Melinda (*Vers*) — 1991/1-2.; Elek apó meséje (*Gyermekvers*) — 1991/3; A szavak árnyékában (*Vers*) — 1991/4; Utószó helyett (*Vers*) — 1991/4; Vannak hajók (*Vers*) — 1991/4; Zsalugáteres ablak (*Vers*) — 1991/4; A második végtelen (*Prózavers*) — 1991/5-6.; Őszi ének (*Gyermekvers*) — 1991/5-6.; Sétányok, gesztenyefasorral (*Prózavers*) — 1991/5-6.; Rózsakereszt (*Vers*) — 1992/1-2-3.; Yesterday the arts died (*Vers*) — 1992/1-2-3.; Bi(n)g bang (*Vers*) — 1992/4; Szférák zenéje (*Vers*) — 1993/1-2-3.; Ady Endre sétái (*Vers*) — 1994/1-2-3.; Téged kereslek (*Vers*) — 1995/1-2-3-4.; Huszonötévesen (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.; Erdélyi harangok (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.; Nagyvárad (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.; Tüntető magnóliák (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.; A pulyka (*Gyermekvers*) — 1998/1-2-3-4.; Előttem a földgömb (*Gyermek-*

vers) — 1998/1-2-3-4.; Gondviselőm (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Ha megáll a falióra (*Gyermekvers*) — 1998/1-2-3-4.; Nagyapám sírjánál (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Olivér verse (*Gyermekvers*) — 1998/1-2-3-4.; Szent szikra (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Erdélyi homály (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Háromsoros... (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Jövő időben — nyelvtan órán (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Koromfekete és ezüstfehér (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Tücsökszerenád (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Udvar (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; 10 éves a Székely Útkereső. Ünnepek és búcsú avagy Egyik kezünkben zászló, a másikban penna (*Cikk*) — 1999/1-2-3-4.

Békés Gellért: Húsvét (*Vers*) — 1990/1

Bencze Mihály: Saint-Exupéry (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Benedek Elek: Csicsér (*Monda*) — 1990/4-5.; A megváltó (*Vers*) — 1994/1-2-3.; Levél Erdélyből (*Levél*) — 1994/1-2-3.; A kápolna harangja (*Monda*) — 1997/1-2-3-4.; Szent Anna tava (*Monda*) — 1998/1-2-3-4.; Becsüld a népet! (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Búcsú egy vén körtefától (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Édes anyaföldem — részlet (*Önéletírás*) — 1999/1-2-3-4.; Húsvéti ének (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Itthon (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Kisbaconi temetőben (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Kis falumtól búcsút vettem (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Mióta nagyapó lettem (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.; Üres a ház, üres a fészek... (*Vers*) — 1999/1-2-3-4.

Benkő András: A múltra emlékezünk, miközben a mára gondolunk. Szász Károly (Zenetörténeti *tanulmány*) — 1990/4-5.; Verdi (*Esszé*) — 1991/1-2.; Zenetörténetünk. Bevezető sorok (*Tanulmány*) — 1991/1-2.; Zenetörténetünk. 1. Östörténet (*Tanulmány*) — 1991/3; Zenetörténetünk. 2. Középkor. Egyházi zene. I. (*Tanulmány*) — 1991/4; Szabó András születésének 120. évfordulóján (*Portré*) — 1991/4; Zenetörténetünk. 3. Középkor. Egyházi zene. II. (*Tanulmány*) — 1991/5-6.; Liszt-évfordulón (*Esszé*) — 1991/5-6.; Zenetörténetünk. Egyházi zene. III. 4. Középkor (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.; Zenetörténetünk. 5. Középkor. Egyházi zene. IV. (*Tanulmány*) — 1992/4; Zenetörténetünk. Kóruskultúránk a 15-16. században (*Tanulmány*) — 1992/5-6.; Zenetörténetünk. 7. A 16. század világi zenéje — históriás ének (*Tanulmány*) — 1993/1-2-3.; Zenetörténetünk. Az erdélyi fejedelmi udvar zenei élete. I. (*Tanulmány*) — 1993/4-5-6.; Zenetörténetünk. Az erdélyi fejedelmi udvar zenei élete. II. (*Tanulmány*) — 1994/4-5-6.

- Bertényi Iván:** Erdély címere (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.
- Bíró Gábor** grafikája — 1990/7
- Bözödi György:** Ahonnan elindulunk. Szemelvény (*Emlékirat*) — 1991/1-2.
- Budaházi Emese:** „Nemcsak negatívum lehet szenzáció”. Beszélgetés Udvari Gáborral, a Budapesti Felsőfokú Újságíró Szaktanfolyam vezetőjével (*Interjú*) — 1990/8-9.
- Czerják Gyöngyi:** A bohóc (*Novella*) — 1994/4-5-6.
- Csata Attila:** Gyökerek (*Rajz*) — 1990/3; Örökség (*Rajz*) — 1990/4-5. szám
- Csedő Attila** fotója — 1990/1
- Cseh Gusztáv** grafikája — 1998/1-2-3-4. szám
- Cseh Károly:** Szökés (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.; Árnyalatok (*Vers*) — 1991/3; Kakukkszó (*Vers*) — 1991/3; Kor(A)sötét (*Vers*) — 1991/3; Körvadászat (*Vers*) — 1991/3; Nyílik a pillanat (*Vers*) — 1991/3; Üzenet (*Vers*) — 1991/3
- Cseke Gábor:** A mártírium három állapota (*Vers*) — 1990/3; Hülő ház (*Vers*) — 1990/4-5.; A kiadó hírnevéhez méltón. Beszélgetés H. Szabó Gyulával, a Kriterion Könyvkiadó igazgatójával (*Interjú*) — 1990/6; Érkezett egy levél (*Regényrészlet*) — 1992/5-6.; Kinyitom a fiókot (A szerző vallomása a *Magvető* rovatban) — 1992/5-6.; A Romániai Magyar Szó ELŐSZOBA... (Bevezető írás fiatal tehetségekről a *Magvető* rovatban) — 1994/4-5-6.
- Cseke Péter:** Hazatérő szavak (*Riport*) — 1990/1; Hazatérő szavak (*Riport* — folytatás az 1. számból) — 1990/2; Hazatérő szavak (*Riport* — folytatás a 2. számból) — 1990/3; „Van itt valaki?” (*Esszé*) — 1990/8-9.; Aki mindent előre látott (Jancsó Béla élet pályájának a bemutatása — *Tanulmány*) — 1991/5-6.; A szabadság nem ajándék... (A szerző írása a *Magvető* rovatban) — 1993/4-5-6.; Korfordulós újesztendő — részlet (*Riport*) — 1993/4-5-6.
- Cselényi Béla:** Vass Levente emlékére (*Vers*) — 1991/4
- Cseres Tibor:** Még egyszer Bezdánról (Részlet a *Vérbosszú Bácskában* című regényből) — 1992/1-2-3.
- Csihák György:** Honfoglalásunk (*Tanulmány*) — 1992/5-6.
- Csikó László:** A monológ (*Vers*) — 1991/5-6.
- Csire Gabriella:** Felvinci nyár (*Önéletrajzi írás az Írók emlékező* című rovatban) — 1993/4-5-6.; Benedek Elek levele a brăilai magyarokhoz (*Cikk*) — 1994/1-2-3.; Megszólal az aranycsengő

(*Karcolat*) — 1998/1-2-3-4.; Székely Útkereső Kiadványok (*Recenzió*) — 1999/1-2-3-4.; Színarany az ága, levele. 140 éve született Benedek Elek (*Esszé*) — 1999/1-2-3-4.; Benedek Elek írói pályája (A szerzőt bemutató írás a *Magvető* rovatban) — 1999/1-2-3-4.

Csomortáni Magdolna: Bevezető (az induló néprajzi rovatához) — 1991/1-2.; Közelmúltunk képei (*Recenzió* Kántor László *Túlélő képek* című kötetéről a *Magvető* rovatban) — 1991/1-2.; Az élőszo dicsérete (*Recenzió* Nagy Olga *Világgá futó szavak* című kötetéről) — 1991/3; Károlyi Gáspár emlékezete (*Esszé*) — 1991/4; Kozma Mária írói világáról (*Esszé* a *Magvető* rovatban) — 1991/4

Csutak Levente: Székely Útkereső fejléc (*Grafika*) — 1990/1; Apáczai (*Metszet*) — 1990/1; Eroica (*Metszet*) — 1990/1; Orbán Balázs (*Metszet*) — 1990/2; In memoriam Benedek Elek (*Grafika*) — 1990/4-5.; Ex libris — 1990/8-9.; Ex libris (In memoriam Vass László Levente) — 1990/8-9.; Liszt (*Grafika*) — 1991/5-6.; Körösi Csoma Sándor (*Metszet*) — 1992/1-2-3.; Ex libris — 1993/1-2-3.; Corona (*Grafika*) — 1996/1-2-3-4.

Dánielisz Endre: Ezeréves magyar szavak (*Nyelvművelő írás*) — 1995/1-2-3-4.

Deák Zoltán: Villáminterjú a székelyudvarhelyi „Kacsó András” népi együttesről (*Interjú* Orbán László táncmesterrel) — 1990/1; Hazatérés (*Vers*) — 1990/2

Deme János: Kétarcú esztendő (*Memoár*) — 1993/1-2-3.; Kétarcú esztendő (*Memoár*) — 1993/4-5-6.

Dezső Géza, ifj.: Műtét (*Novella*) — 1994/4-5-6.

Domonkos János, dr.: Egy dal, mely meghódította a világot (*Zenetörténeti írás*) — 1992/5-6.

Dsida Jenő: Psalmus Hungaricus. VI. (*Vers*) — 1992/5-6.

Egyed Ákos: Mátyás király emlékezete (*Tanulmány*) — 1990/2; Széchenyi István és a nemzeti önismeret (*Tanulmány*) — 1990/4-5.

Éltes Enikő: Amikor kiegyenesedve álmodunk (*Vers*) — 1994/1-2-3.; Nagyanyám tavasszal (*Vers*) — 1994/1-2-3.; Vasárnap délután (*Vers*) — 1994/1-2-3.

Erdélyi Miklós: Kedves Barátaink! (*Levél*) — 1990/1

Fábián Imre: Álmom (*Gyermekvers*) — 1990/4-5.; Eltemetett vers (*Vers*) — 1990/4-5.; Katalinka férjhez megy (*Mese*) — 1990/4-5.; Ki tetőtől talpig (*Vers*) — 1990/4-5.; Hűvös éjszaka (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.

Fábián Sándor: A kísérlet felé (*Vers*) — 1990/8-9.

Farkas Árpád: Egyszer majd arcom is elkészül (*Vers*) — 1991/1-2.

Fazakas István: Pázmány Péter ébresztése (*Tanulmány*) — 1990/6

Fekete János: A székely vértanúk (*Tanulmány*) — 1990/7

Ferenczes István: Kisvasút (*Gyermekvers*) — 1990/4-5.

Ferenczi Géza: Elmefuttatás a magyar rovásírásról. 1. (*Tanulmány*) — 1991/3; Elmefuttatás a magyar rovásírásról. 2. (*Tanulmány*) — 1991/4; A homoródkarácsonyfalvi szöveg (*Rajz*) — 1991/4; A hétfalusi csángókról (*Tanulmány*) — 1992/4; Barcaság (*Rajz*) — 1992/4; A csángók (*Tanulmány*) — 1998/1-2-3-4.

Ferenczi István: Gondolatok a székelyek korai történetéről. I. (*Tanulmány*) — 1991/3; Gondolatok a székelyek korai történetéről. II. (*Tanulmány*) — 1991/4; Gondolatok a székelyek korai történetéről. III. Újabb nézetek a székelyek hun származásával kapcsolatban. 1. (*Tanulmány*) — 1991/5-6.; Gondolatok a székelyek korai történetéről. IV. Újabb nézetek a székelyek hun származásával kapcsolatban. 2. Mi a köze Csaba „királyfinak” a székelyekhez? 1. (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.; Gondolatok a székelyek korai történetéről. V. Mi a köze Csaba „királyfinak” a székelyekhez? 2. (*Tanulmány*) — 1992/4; Gondolatok a székelyek korai történetéről. VI. Hogyan alakult ki a hun—magyar (székely) eredetmonda? (*Tanulmány*) — 1992/5-6.; A székelyek származásáról. I. (*Tanulmány*) — 1993/1-2-3.; A székelyek származásáról. II. (*Tanulmány*) — 1993/4-5-6.; A székelyek származásáról. III. (*Tanulmány*) — 1994/1-2-3.; A székelyek származásáról. IV. (*Tanulmány*) — 1994/4-5-6.; A székelyek származásáról. V. (*Tanulmány*) — 1995/1-2-3-4.

Fodor Sándor: Ha kiindulsz Erdély felől... (*Cikk*) — 1991/5-6.

Forró Miklós: Kopjafa a messzi idegenben... (*Memoár*) — 1995/1-2-3-4.

Fritz, Kimm: Vár utca (*Grafika*) — 1995/1-2-3-4.

Fülöp Lajos: Iparosság a hajdani Székelykeresztúron (*Cikk*) — 1990/2

Gábor Dénes: Gondolatok a Székely Himnuszról (*Tanulmány*) — 1997/1-2-3-4.; A Székely Útkeresőtől az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóig avagy Előbeszéd az előkészületben levő Székely Útkereső 1990-1999-es antológiájához (*Cikk*) — 1999/1-2-3-4.

Gálfalvi Sándor: Legkedvesebb emlékeink... (*Irodalomtörténeti jegyzet*) — 1990/2; Amikor a selejt bűn... 1. (*Tanulmány*) — 1990/7; Amikor a selejt bűn... 2. (*Tanulmány*) — 1990/8-9.

Gerendi Anikó: Hit (*Fotó*) — 1996/1-2-3-4.

Gergely Róza: Apáczai Csere János, a pedagógus eszménykép (*Esszé*) — 1995/1-2-3-4.

Gittai István: Üzenet (*Vers*) — 1990/8-9.

Görömbei András: Nagy Gáspár (A kortárs magyarországi költő bemutatása) — 1991/1-2.

Gy. Szabó Béla: Gyilkos-tó (*Fametszet*) — 1990/1; Fametszet — 1990/4-5.; Fametszet — 1990/6; Kálvária (*Metszet*) — 1992/4

Gyárfás Endre: Békési Imre, az egykori... (*Bevezető írás a Hosszú útnak pora* című regényhez) — 1991/3; Hosszú útnak pora (*Regényrészlet*) — 1991/3

György Attila: A keresztény hitről (*Cikk*) — 1990/8-9.; Isten léte (*Esszé*) — 1991/1-2.

György Zsuzsa: Egy küzdelmes élet — részlet (*Önéletírás*) — 1997/1-2-3-4.

Hajdu Gábor: Cseh Károly versei (A költő bemutatása) — 1991/3; Hit (*Esszé*) — 1991/3

Havel, Václav: Az igazság az, ami szabaddá tesz (*Tanulmány*) — 1990/6

Hermann, Hans: A Graft sétány (*Grafika*) — 1995/1-2-3-4.

Horpácsi Sándor: „Rémes valóság”. Csiki László két könyvéről (*Irodalomkritika*) — 1991/5-6.; Vérbosszú Bácskában (*Irodalomkritika*) — 1992/1-2-3.; A Sátán fattya (*Irodalomkritika*) — 1992/4; Sinistra körzet (*Recenzió* Bodor Ádám *Sinistra körzet* című kötetéről) — 1992/5-6.; Balla László — A nagy semmi (*Irodalomkritika*) — 1993/4-5-6.

Horváth Imre: Meddő dolgok (*Vers*) — 1991/1-2.

Horváth Sándor: Kárpátalja XX. századi... (Nagy Zoltán Mihály bemutatása a *Magvető* rovatban) — 1992/4

Imreh István: A példázatot termő élet (*Esszé* Orbán Balázs halálának 100. évfordulójára) — 1990/2

Jakab Antal, dr.: Tiltakozó távirat (*Távirat*) — 1990/2

Jakab Csaba: Gyepesi ház (*Festmény*) — 1991/3; Szemlér Ferenc portréja (*Grafika*) — 1991/3; Gyepesi füzek (*Rajz*) — 1991/5-6.; Széchenyi (*Rajz*) — 1991/5-6.; Gyepesi patak (*Festmény*) — 1992/1-2-3.;

Lovak násztánca (*Grafika*) — 1992/5-6.; Csendélet (*Rajz*) — 1993/1-2-3.; Gyepesi ház. I. (*Festmény*) — 1993/4-5-6.; Gyepesi ház. II. (*Festmény*) — 1993/4-5-6.; Gyepesi ház. III. (*Festmény*) — 1993/4-5-6.

Jakobovits Miklós: A múzeumokról (*Esszé*) — 1991/4.; Csire Gabriella portréja (*Rajz*) — 1998/1-2-3-4.

Jancsik Pál: Sorok Brâncuși Végtelen oszlopára (*Vers*) — 1992/1-2-3.; A Cenk színei (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.; Decemberi virágok (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Hóból a hattyú (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Összmagyar vers (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Török rab Hunyad várában (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.

Jánosi Csaba: Vasárnap délután (*Fotó*) — 1995/1-2-3-4.

Jékely Zoltán: Enyeden ősz van (*Vers*) — 1993/4-5-6.

József Attila: Karácsony (*Vers*) — 1990/8-9.

Juhász Ferenc: Áll még a ház, ahol születtem (*Vers*) — 1992/4

Juhász Gyula: A Hymnus (*Vers*) — 1990/7

Kányádi Sándor: Könyvjelző (*Vers*) — 1990/1.; Öreg iskola ünnepére (*Vers*) — 1990/7.; Szürke szonett (*Vers*) — 1991/1-2.

Kardalus János: Mit jelent a székelyek útkeresése? (*Cikk*) — 1990/8-9.; Párhuzamok (*Cikk*) — 1992/1-2-3.

Kékesi László linómetszete — 1997/1-2-3-4.

Kelemen Katalin: Hargita megye magyar nyelvű időszaki kiadványai (*Összeállítás*) — 1991/3.; 200 éve született Széchenyi István (*Esszé*) — 1991/5-6.; Körösi Csoma Sándor emlékezete (*Esszé*) — 1992/1-2-3.

Keszeg Vilmos: Nagy Olga 75 éves (*Esszé*) — 1995/1-2-3-4.

Komoróczy György: Lehet vagy nem lehet? Rendhagyó beszélgetés Cseke Péter íróval (*Interjú*) — 1991/5-6.; Afrikai magyarok a III. Világkongresszuson (*Cikk*) — 1992/5-6.; Beszélgetések kortárs magyar írókkal. „A nyilvánvalóságok, a félreérthetetlen konzekvenciák embere vagyok”. Beszélgetés Cseke Gáborral (*Interjú*) — 1994/4-5-6.; „Az irodalom mindaddig marad fenn, míg valaki még egy könyvet ír, míg valaki még egy könyvet elolvas”. Beszélgetés Kozma Máriával (*Interjú*) — 1994/4-5-6.; A rovásírás szerelmese. Beszélgetés Ráduly Jánossal (*Interjú*) — 1994/4-5-6.; Egy rendhagyó pálya története. Beszélgetés Nagy Olgával (*Interjú*) — 1994/4-5-6.

Kós Károly: Küküllőmenti fejfa (*Rajz*) — 1990/1.; Rajz — 1990/8-9.; Rajz — 1991/1-2.; Gyulafehérvári templom (*Rajz*) — 1993/1-2-3.; Kiáltó szó (*Kiáltvány*) — 1993/1-2-3.; Körösfői fejfák

(*Rajz*) — 1993/1-2-3.; Körösfői sírkő (*Rajz*) — 1993/1-2-3.; Sztána (*Grafika*) — 1993/4-5-6.

Kovács András Ferenc: Az lovának szól (*Vers*) — 1990/2

Kovács Péter: Az 1858-ban épült római katolikus plébánia ka-puja Máréfalván (*Rajz*) — 1997/1-2-3-4.

Kovács Sándor: „A szabadság mértéke az igazság” (*Cikk*) — 1990/1; A leírt szó súlya (*Cikk*) — 1990/1; Csíksomlyó, a Székely-föld Rómája (*Cikk*) — 1990/2

Kozma Mária: Makkai Sándor... (A szerző bemutatása a *Magvető* rovatban) — 1990/6; Makkai Sándorra emlékezve (*Pályakép*) — 1990/6; Mikó Imre születésének 80. évfordulójára emlékezünk (*Esszé*) — 1991/4; Párbeszédék (*Regényrészlet*) — 1991/4; 200 éve született Katona József (*Esszé*) — 1991/5-6.; Hányszor leírták... (*Bevezető írás Szöcs János A moldvai csángó magyarokról* című tanulmányorozatához) — 1991/5-6.

Kölcsey Ferenc: A szabadsághoz (*Vers*) — 1990/7; Kölcsey (*Vers*) — 1990/7; Mohács (*Értekezés*) — 1990/7; Parainesis (*Értekezés*) — 1990/7; Vigasztalás (*Vers*) — 1990/7

László László: A nándorfehérvári diadal (*Monda*) — 1998/1-2-3-4.

Lendvay Éva: Kiveszőben (*Vers*) — 1990/3; A szomszédhoz (*Vers*) — 1991/3; Egyszer csak szó nélkül (*Vers*) — 1991/3; Önéletrajz (*Vers*) — 1991/3; Első verskötetem... (*Önéletrajzi írás a Magvető rovatban*) — 1991/5-6.; Kövek között — részlet (*Önéletírás*) — 1991/5-6.; Álombeli séta apámmal (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Levinschi Szávuly Attila: Téli varázs (*Novella*) — 1994/4-5-6.

Liszka József: Megalakult a Csehszlovákiai Magyar Néprajzi Társaság (*Tanulmány*) — 1991/1-2.

Lőrincz György: Egy nagy ember árnyékában — részlet (*Elbeszélés*) — 1990/4-5.

Lőrincz József: Korkérelem és parancs (*Cikk*) — 1990/1; Férfinyaram (*Vers*) — 1990/2; Vershódító kalauz (*Recenzió* Markó Béla *Olvassuk együtt* című kötetéről) — 1990/2; Az illemváltás sikeréért (*Tanulmány*) — 1990/4-5.; Nagy Imre „fölgengő” fekete-fehérje (*Esszé*) — 1991/4; Bekerített csend, feketeség (*Recenzió* Lőrincz György *Kiment a fény a szememből* című kötetéről) — 1992/5-6.; Reményik Sándor — Erdély költőfejedelme (*Esszé*) — 1993/1-2-3.; Székely nyelvjárási sajátosságok, népköltészeti hatások Mikes leveleskönyvében. I. (*Stilisztikai elemzés*) — 1994/4-5-6.;

Székely nyelvjárási sajátosságok, népköltészeti hatások Mikes leveleskönyvében. II. (*Stilisztikai elemzés*) — 1995/1-2-3-4.

Lukász Irén: Lépcsők (*Grafika*) — 1995/1-2-3-4.

M. Kiss József: Kölcsény (*Metszet*) — 1990/7

Makkai Sándor: A született nagyság (*Bevezető sorok egy Bethlen Gábor tanulmányhoz*) — 1990/6

Marton Lili: Találkozásom Elek nagyapóval (*Önéletrajzi írás az Írók emlékeznek című rovatban*) — 1995/1-2-3-4.

Máté Imre: Öreg (*Vers*) — 1990/8-9.

Meschendorfer, Harald: Katalin-kapu (*Grafika*) — 1996/1-2-3-4.

Mészely József: Ha nem fűtyülnék (*Vers*) — 1990/4-5.; Lőrincz György az erdélyi... (A szerző bemutatása a *Magvető* rovatban) — 1990/4-5.; Kínálgató (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.

Michelet, Jules: Nem lehet egy nemzetet kiirtani (Részlet a szerző *Lengyel- és Oroszország Kosciuszko legendája* című, 1855-ben megjelent könyvéből) — 1990/2

Mikes Kelemen: Törökországi levelek. 14. levél, 62. levél (*Fiktív levelek*) — 1990/3

Mikó Imre: Egy öregúr baktat (Részlet *Az utolsó erdélyi polihisztor* című regényből) — 1991/4

Molnár Dénes: Csíksomlyó (*Metszet*) — 1993/1-2-3.

Molnárné Hubbes Éva: Orbán Balázs — Torda város díszpolgára (*Tanulmány*) — 1990/3; Emlékező sorok Vásárhelyi Gergelyről (A 16. századi egyházi író pályaképe) — 1993/1-2-3.

Molnos Zoltán: Fanyar mosoly (*Festmény*) — 1990/1; Ima (*Festmény*) — 1991/3; Halál (*Festmény*) — 1992/1-2-3.; A föld halála (*Festmény*) — 1992/4

Murádin László: A Homoród mentén... I. (*Településnevek magyarázata*) — 1994/4-5-6.; A Homoród mentén... II. (*Településnevek magyarázata*) — 1996/1-2-3-4.

Nagy Gáspár: Utazás I. (*Vers*) — 1991/1-2.; Utazás III. (*Vers*) — 1992/1-2-3.

Nagy Imre: Tamási Áron (*Rajz*) — 1990/2; Fametszet — 1990/4-5.; Fametszet — 1990/7; Önarckép (*Metszet*) — 1991/4; Zsögödi táj (*Metszet*) — 1991/4; Elek apó (*Metszet*) — 1999/1-2-3-4.

Nagy Irén: Hódoló szonett (*Vers*) — 1992/4; „Megőriz engem az erdélyi táj” (*Cikk* Salamon Ernő halálának 50. évfordulójára) — 1993/1-2-3.; Csángóasszony a búcsún (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.;

Hazafelé alkonyatkor (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.; Honvágy (*Vers*) — 1997/1-2-3-4.

Nagy Olga: Gyűjtsünk népi elbeszéléseket! (*Cikk*) — 1990/3; Egy megrázó népi elbeszelés (György Zsuzsa *Nehéz sorsú édesanyám* című *elbeszélése*) — 1990/4-5.; Bár a Maros megyei... (*Írói vallomás a Magvető rovatban*) — 1991/3; Gyilkosok (*Gyűjtés népi elbeszélőktől*) — 1991/3; Mit tanulhattok a mesétől? (*Esszé*) — 1991/3; A sok ezer éves mese. 1. (*Esszé*) — 1991/4; Hogyan születek meg a sárkányok és társaik? 2. (*Esszé*) — 1991/5-6.; A szabadító hős. 3. (*Esszé*) — 1992/1-2-3.; Egy gyermekkori emlék (*Önéletrajzi írás az Írók emlékeznek* című rovatban) — 1992/1-2-3.; Hamupipőke igazsága. 4. (*Esszé*) — 1992/4; Példaképünk: a hős! 5. (*Esszé*) — 1992/5-6.; A megérdemelt győzelem. 6. (*Esszé*) — 1993/1-2-3.; A kolozsi György Zsuzsa... (A népi elbeszélő önéletrrásának bemutatása a *Magvető* rovatban) — 1997/1-2-3-4.; Egy botcsinálta riporter emlékei — részlet (*Emlékirat*) — 1997/1-2-3-4.

Nagy Tibor: Sínen (*Fotó*) — 1994/4-5-6.

Nagy Zoltán Mihály: Azon a télen (Részlet *A Sátán fattya* című kisregényből) — 1992/4

Németh Júlia: Ötéves az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó (*Cikk*) — 1996/1-2-3-4.

Nyirő József: A vén cigány (*Novella*) — 1990/1

Orbán Endre grafikája — 1990/3

P. Buzogány Árpád: Falusi est (*Gyermekvers*) — 1996/1-2-3-4.; Lefekvés előtt (*Gyermekvers*) — 1996/1-2-3-4.

Páll D. Erzsébet: A szenvedés tisztít (*Cikk*) — 1991/1-2.

Páll Szilárd: Mikor szólal meg az ötágú síp? (*Cikk*) — 1990/3; Széljegyzet a magyarok III. világtalálkozójához (*Cikk*) — 1992/5-6.

Papp Attila: Papírrepülő (*Gyermekvers*) — 1990/4-5.; Télelő (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.

Pataki István: Zsoltár (*Vers*) — 1990/8-9.; levlap kpj-nek (*Vers*) — 1992/4

Penckőfer János: A művészetnek szárnyalnia kell (Benkő György beregszászi festőművész *pályaképe*) — 1991/1-2.; Harmadnapra (*Novella*) — 1992/1-2-3.; Hírek Kárpátaljáról (*Hírek*) — 1992/1-2-3.

Péter Katalin: Élet (*Rajz*) — 1993/1-2-3.; Kietlenség (*Rajz*) — 1993/1-2-3.

Petőfi Sándor: A székelyek (*Vers*) — 1990/1

Ratzinger, Joseph: Adventi gondolatok (*Értekezés*) — 1990/8-9.

Ráduly János: Hófehérke (*Gyermekvers*) — 1990/8-9.; Este későn (*Gyermekvers*) — 1991/4; Hét határon (*Gyermekvers*) — 1991/4; Hullócsillag (*Gyermekvers*) — 1991/4; Nyárutó (*Gyermekvers*) — 1991/4; Szitakötőtánc (*Gyermekvers*) — 1991/4; Csillagvers (*Gyermekvers*) — 1992/1-2-3.; Tavaszi vers (*Gyermekvers*) — 1992/1-2-3.; Zajlik a jég (*Gyermekvers*) — 1992/1-2-3.; Beke Sándor — Madártemető (*Irodalomkritika*) — 1993/1-2-3.; Nagy Irén verseskönyve (*Recenzió*) — 1993/4-5-6.; Csókák (*Gyermekvers*) — 1993/4-5-6.; Őszi kérdező (*Gyermekvers*) — 1993/4-5-6.; Tágas réten a róka (*Gyermekvers*) — 1993/4-5-6.; Irodalmi anekdoták — 1993/4-5-6.; Jövőbe néző könyvkiadó: Erdélyi Gondolat (*Bevezető írás*) — 1994/1-2-3.; Cseke Péter — Korfordulós újesztendő (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; Elek Apó Cimborája. Antológia (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; Komoróczy György — Magyar szavaink nyomában (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; Nagy Olga — Barangolásaim varázslatos tájban (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; Nagy Olga — Népi változatok szerelemre és házasságra (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; Székely Útkereső Antológia (*Recenzió*) — 1994/1-2-3.; A Cenk árnyékában (*Recenzió* a brassói költők antológiájáról a *Magvető* rovatban) — 1996/1-2-3-4.; Beke Sándor — Téged kereslek (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Beke Sándor — Védtelen évek (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Id. Binder Pál—Jancsik Andor — És élni kellett tovább (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Kercsó Attila — Csigaséta (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Kristó Tibor — Kései leltár (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Nagy Olga — Pályakép fényel és árnyékkal (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Ábrahám János — Picula I. Szegény ember csikója hamar ló (*Recenzió*) — 1996/1-2-3-4.; Nemzeti kincsünk — a rovásírás (*Tanulmány*) — 1999/1-2-3-4.; A bögözi templom betűcsoportja (*Rajz*) — 1999/1-2-3-4.; A székelyderzsi templom téglafelirata (*Rajz*) — 1999/1-2-3-4.

Reményik Sándor: Az ige (*Vers*) — 1990/1; A legszebb szó (*Vers*) — 1990/6; Atlantisz harangoz (*Vers*) — 1991/3; Mindenki a magáét (*Vers*) — 1991/5-6.; Erdély magyarjaihoz (*Vers*) — 1992/1-2-3.; Vissza ne élj! (*Vers*) — 1992/5-6.; Az álorcás magyar (*Vers*) — 1993/1-2-3.; Egyszer talán majd mégis vége lesz (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.; Nagy magyar télben (*Vers*) — 1998/1-2-3-4.

Ritoók János: Brassó (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Róth András Lajos: A történelmet alakító ember... (*Bevezető írás* Balás Gábor *A székelyek nyomában* című tanulmány sorozatához) — 1990/1; Múlt idő jelen időben? (*Cikk*) — 1990/2; Visszaemlékezések egy sötétebb korra (*Bevezető sorok* az új rovatához) — 1991/1-2.; „Nemzetiségünk jövőjéről akar szólni a következő hónapok és évek Korunkja”. Beszélgetés Kántor Lajossal, a *Korunk* főszerkesztőjével (*Interjú*) — 1991/3; A székelyföldi kultúra szolgálatában. Beszélgetés Ferenczy Ferenc úrral, Székelyudvarhely polgármesterével (*Interjú*) — 1991/5-6.; Útkeresőben (*Esszé*) — 1992/1-2-3.

Salamon Ernő: Gyönyörű sors (*Vers*) — 1993/1-2-3.

Sall László: Ellenfényben (*Vers*) — 1990/8-9.

Simon G. Anna: „Lépteik elnémultak, már hiába várjuk” (*Valomás*) — 1991/4

Sütő András: A vámosok mindig éberek, ha sírhant rejlik a kézitáskában (*Útjegyzet* — szemelvény) — 1991/1-2.

Szabó Barna: Tanügyi gondok és vádak ütközőjén (*Interjú* Asztalos Ferencsel) — 1990/7

Szalay Ernő: A székelyudvarhelyi szabad szakszervezetek szövetségének megalakulásáról (*Cikk*) — 1990/1

Szekfü Gyula: Széchenyi a kisebbségi kérdésről (*Cikk*) — 1990/4-5.

Széki Barnabás: Simon Attila szégyenkönyve (*Recenzió*) — 1999/1-2-3-4.

Szemlér Ferenc, id.: Szeretnék élni (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Szemlér Ferenc: Szezelem (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Szentágothai János — Szántó Tibor: Kedves Honfitársunk!... (Veress Dániel *A megtévesztett* című monológját bemutató írás a *Magvető* rovatban) — 1994/1-2-3.

Szentmártoni Árpád: Csire Gabriella írói pályájáról (A szerzőt bemutató írás a *Magvető* rovatban) — 1998/1-2-3-4.

Senyei Sándor: Levélféle régi baráthoz (*Cikk*) — 1990/3

Szimonidesz Lajos: A magyar vallás. I. (*Tanulmány*) — 1990/4-5.; A magyar vallás. II. (*Tanulmány*) — 1990/6; A magyar vallás. III. (*Tanulmány*) — 1990/7; A magyar vallás. IV. (*Tanulmány*) — 1990/8-9.

Szinte Gábor: Galambbúgos kapu Székelyudvarhelyen (*Rajz*) — 1999/1-2-3-4.

Szőcs Géza: Kérdések a XXVI. század költőihöz (*Vers*) — 1990/1; Vass Levente. 1955–1979. (A szerzőt bemutató írás a *Magvető* rovatban) — 1990/8-9.; Vass Levente oszlopai (*Cikk*) — 1990/8-9.

Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról. „Esdve kértek magyar papot” (*Tanulmány*) — 1991/5-6.; A moldvai csángó magyarokról. „Mi, Bákó vármegyebeli magyarok” (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.; A moldvai csángó magyarokról. „Anyám, anyám, édesanyám” (*Tanulmány*) — 1992/4

Szűcs József Attila: Megválaszolatlanul (*Fotó*) — 1994/4-5-6.

Szűcs László: Vészkijárat (*Vers*) — 1990/8-9.

Tamási Áron: Beszédes út hazafelé (Részlet a *Szülföldem* című regényből) — 1990/2; Élni és írni (*Önéletrajzi vallomás*) — 1991/5-6.

Tankó Gyula: Gyimesiek a pünkösdi búcsún (*Cikk*) — 1991/4; A gyimesi csángók származástudata (*Tanulmány*) — 1992/1-2-3.; Szent László a gyimesiek tudatában és legendáiban (*Tanulmány*) — 1992/4; Csángófesztivál Gyimesközéplokon (*Cikk*) — 1992/5-6.; Gyimesi csángó népszokások. 1. (*Tanulmány*) — 1993/1-2-3.; Gyimesi csángó népszokások. 2. (*Tanulmány*) — 1993/4-5-6.

Tompa Gábor: Égbolt, madárraj, reménység (*Vers*) — 1990/6; Vers-levéltöredék eltávozott barátaimhoz (*Vers*) — 1990/6

Torockai Wigand Ede: A csillagos ég (*Rajz*) — 1990/7

Tóth István: Iskola (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.; Senkiföldjén (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.; Télelő (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Tőkés István, d. dr.: Feltámadás (Húsvéti *elmélkedés*) — 1990/2

Török Gáspár fotója — 1994/1-2-3.

Török László aforizmái — 1990/6

Ugron Levente: Üzenetek a Holnap városából (*Recenzió a Gyakorlótér — Üzenetek a Holnap városából* című verseskötetről) — 1990/8-9.

Váli József: Egyszerű (*Vers*) — 1991/5-6.; *Itthon* (*Vers*) — 1991/5-6.; Noktürn (*Vers*) — 1991/5-6.

Vass Levente: A házba minden állat visszatér (*Vers*) — 1990/8-9.; Az út (*Novella*) — 1990/8-9.; hazatalálok (*Vers*) — 1990/8-9.; Így (*Vers*) — 1990/8-9.; Kiegyezés után, előtt (*Vers*) — 1990/8-9.; x x x (*Vers*) — 1990/8-9.

Vass László Levente: Portré (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Veres Péter: Mátyás király (*Metszet*) — 1990/2

Veress Dániel: Zágoni Mikes Kelemen honszeretete (*Tanulmány*) — 1990/3; A megtévesztett. Misztótfalusi Kis Miklós monológja az eklézsiakövetés után — részlet (*Drámai monológ*) — 1994/1-2-3.

Vofkori György: Székely gőzös: Héjjasfalva — Székelyudvarhely 1888 (*Tanulmány* korabeli fotóval) — 1991/3; A petróleumlámpától a villanyégőig Székelyudvarhelyen. 1. (*Tanulmány*) — 1991/4; A petróleumlámpától a villanyégőig Székelyudvarhelyen. 2. (*Tanulmány*) — 1991/5-6.

Vofkori László, dr.: Lesz-e Udvarhely megye? (*Cikk*) — 1990/3

Vörösmarty Mihály: Kölcsey. „Meg ne ijedjete...” (*Vers*) — 1990/7; Kölcsey. „Nap vala értelmed...” (*Vers*) — 1990/7

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne (*Gyermekvers*) — 1990/4-5.

Z. Szőke Pál: Pogánykori kultikus és kulturális emlékek a székeleyknél (*Tanulmány*) — 1993/1-2-3.

Zajzoni Rab István: Börtönben (*Vers*) — 1996/1-2-3-4.

Zudor János: Szonett (*Vers*) — 1990/8-9.

Zsigmond Győző: „Úgy szeretjük mi is Transilvaniát, hogy nem feledhetjük Erdélyt” (Mikes Kelemen *bemutató írás* a *Magvető* rovatban) — 1990/3; Eszedbe jut (*Vers*) — 1990/4-5.; Felsőboldogfalvi történeti néphagyomány. I. (*Gyűjtés*) — 1993/4-5-6.; Felsőboldogfalvi történeti néphagyomány. II. (*Gyűjtés*) — 1994/1-2-3.

Közreadott anyagok

110 éve született Kós Károly (Az író *bemutató írás* a *Magvető* rovatban) — 1993/1-2-3.; A Cimborá fedőlapja (*Fotó*) — 1999/1-2-3-4.; A csekei Kölcsey-kúria 1853-ban (*Rajz*) — 1990/7; A csíksomlyói Mária-szobor (*Metszet*) — 1990/2; A királyi vár Szt. Korona őrsége (*Fotó*) — 1992/1-2-3.; A koronaőrség díszatillája (*Ábra*) — 1992/5-6.; A *Korunk* című folyóirat címlapja (*Fotó*) — 1991/3; A lázadó Koppányt Szent István király lefejezteti (*Festmény*) — 1990/4-5.; A magyar korona (*Fotó*) — 1992/1-2-3.; A nikolsburgi rovásbetűsor

(*Ábra*) — 1991/3; A Székely *Útkereső* 1993-as naptára (*Melléklet*) — 1992/5-6.; A Torontói Magyar Emberi Jogok Fórumának levele a szerkesztőséghez — 1991/1-2.; Aranyosszék címere (*Rajz*) — 1991/1-2.; Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó kiadványai (*Fotómontázs*) — 1994/1-2-3.; Az udvarhelyi villanytelep „hajtóerői” 1908-1960 között (*Fotó*) — 1991/4; Beke Sándor *Madártemető* című kötetének címlapja (*Fotó*) — 1993/1-2-3.; Bemutatkozik a Székely *Útkereső* szerkesztősége (Beke Sándor, Balázsi Dénes, Csomortáni Magdolna, Gyöngyössi János, Kelemen Katalin, Kozma Mária, Róth András Lajos *fotója és életrajzi adatai*) — 1992/1-2-3.; Benkő György beregszászi műtermében (*Fotó*) — 1991/1-2.; Bethlen Gábor (*Grafika*) — 1990/6; Boldogasszony anyánk (Régi magyar *himnusz*) — 1997/1-2-3-4.; Brassai Sámuel portréja (*Fotó*) — 1991/4; Csángó himnusz — 1998/1-2-3-4.; Cseke Péter portréja (*Fotó*) — 1991/5-6.; Csendes éj (A karácsonyi *ének* szövege) — 1992/5-6.; Cseres Tibor (A Kortárs Magyar Írók Kislexikonának 1989-es *szócikke a Magvető* rovatban) — 1992/1-2-3.; Csík-Gyergyó-Kászonszék címere (*Rajz*) — 1990/7; Csíksomlyói Mária-síralom (Ősi székely *himnusz*) — 1997/1-2-3-4.; Elek apó (*Fotó*) — 1999/1-2-3-4.; Előkelő magyar lovas sírja a honfoglalás korából (*Rajz*) — 1990/6; Encyclopaedia Hungarica (A Kanadában megjelenő *Enciklopédia* szerkesztőbizottságának Általános Tájékoztatója) — 1992/1-2-3.; Erdély címere (*Grafika*) — 1992/5-6.; Erdély címere (*Rajz*) — 1990/6; Erdély címere (*Rajz*) — 1992/1-2-3.; Erdélyi Gondolat Könyvkiadó — Székely *Útkereső* 1995-ös naptára (*Melléklet*) — 1994/4-5-6.; Ez a világpolgár... (*Vallomások Kölcseyről a Magvető* rovatban) — 1990/7; Firtos (*Monda*) — 1990/8-9.; Geobitzász Kráieész, Turkia hívő királya (*Rajz*) — 1992/4; Giuseppe Verdi (*Fotó*) — 1991/1-2.; Gyimesi csángók (*Fotó* 1905-ből) — 1992/1-2-3.; Háromszék címere (*Rajz*) — 1990/8-9.; Katona József (*Rajz*) — 1991/5-6.; Kopjafa (*Rajz*) — 1990/3; Kozma Mária *Idővallató* című kötetének címlapja (*Fotó*) — 1991/4; Kölcsey Ferenc dolgozószobája Szatmárcsekén (*Rajz*) — 1990/7; Lőrincz György *Kiment a fény a szememből* című kötetének címlapja (Reklám — *fotó*) — 1992/1-2-3.; Lőrincz György *Kiment a fény a szememből* című kötetének címlapja (Reklám — *fotó*) — 1992/4; Makkai Sándor portréja (*Fotó*) — 1990/6; Marosvásárhely címere. A legrégebbi székely nemzeti címer (*Rajz*) — 1990/2; Márton Áron püspök Gyi-

mesfelsőlokon (*Fotó*) — 1991/4; Még egyszer az udvarhelyi nyelvrendeletről (*Idézet a Székely Közélet* 1928-as évfolyamából) — 1991/1-2.; Megjelent az Encyclopaedia Hungarica magyar nyelvű kiadásának első kötete (A Kanadában kiadott Enciklopédia szerkesztőbizottsági *tájékoztatója*) — 1992/5-6.; Mikes Kelemen (*Grafika*) — 1994/4-5-6.; Mikes Kelemen (*Rajz*) — 1990/3; Mikes Kelemen *Törökországi levelek* című könyvének címlapja (*Fotó*) — 1990/3; Nyirő József (A Magyar Életrajzi Lexikon 1969-es *szócikke* a *Magvető* rovatban) — 1990/1; Orbán Balázs — korok tükrében (*Szemelvények*) — 1990/4-5.; Orbán Balázs *A Székelyföld leírása* című első kötetének címlapja (*Fotó*) — 1990/2; Orbán Balázs *Kelet tündérvilága* című fordításkötetének címlapja (*Fotó*) — 1990/2; Orbán Balázs Torda várostól kapott díszpolgári oklevele (*Fotó*) — 1990/3; Pázmány Péter (*Festmény*) — 1990/6; Régi csíksomlyói búcsúének (*Egyházi ének*) — 1990/3; Romániai magyar folyóiratok fejléce (*Fotómontázs*) — 1992/1-2-3.; Sütő András, Beke György, Kányádi Sándor és Farkas Árpád arcképei (*Fotók*) — 1991/1-2.; Széchenyi István (Korabeli *festmény*) — 1990/4-5.; Székely Himnusz (A közszájon forgó változat) — 1997/1-2-3-4.; Székely Himnusz (Az eredeti szöveg) — 1997/1-2-3-4.; Székely Himnusz (Hosszú változat I.) — 1997/1-2-3-4.; Székely Himnusz (Hosszú változat II.) — 1997/1-2-3-4.; Székelyudvarhely egykori áramfejlesztői (*Fotó*) — 1991/5-6.; Szent István harca Gyulával (*Festmény*) — 1990/8-9.; Szent István királyhoz (A katolikus magyarság *néphimnusa*) — 1997/1-2-3-4.; Szent László (*Rajz*) — 1992/4; Szent László harca a kunokkal (*Rajz*) — 1992/4; Tamási Áron (A Magyar Életrajzi Lexikon 1969-es *szócikke* a *Magvető* rovatban) — 1990/2; Vásárhelyi Gergely *Catechismus...* és *Világ kezdetitől...* című két kötetének eredeti címlapja (*Fotó*) — 1993/1-2-3.; Vass László Levente *Egyedül az éjszakában* című kötetének címlapja (*Hirdetés — fotó*) — 1991/5-6.; Veress Dániel *A megtévesztett* című könyvének címlapja (*Fotó*) — 1994/1-2-3.

TARTALOM

A Székely Útkereső gyermekirodalmi Antológiájáról (Brauch Magda)	5
---	---

BENEDEK ELEK

Becsüld a népet!	15
Itthon	16
Húsvéti ének	17
Mióta nagyapó lettem	18
Üres a ház, üres a fészek... ..	19
Búcsú egy vén körtefától	20
Kis falumtól búcsút vettem	21
Kisbaconi temetőben	23
Szent Anna tava	25
A kápolna harangja	28
Csicser	32
Édes anyaföldem (részlet)	34

MARTON LILI

Találkozásom Elek Nagyapóval	43
------------------------------------	----

NAGY OLGA

Egy gyermekkori emlék	47
Mit tanulhattok a mesétől?	49
1. A sok ezer éves mese	50
2. Hogyan születtek meg a sárkányok és társaik?	52
3. A szabadító hős	54
4. Hamupipőke igazsága	56
5. Példaképünk: a hős!	58
6. A megérdemelt győzelem	59

RÁDULY JÁNOS

Hullócsillag	65
Este későn	65
Csillagvers	66
Hófehérke	66
Zajlik a jég	66
Tavaszi vers	67
Szitakötőtánc	67
Nyárutó	68
Tágas réten a róka	68
Csókák	69
Őszi kérdezőgető	69

CSIRE GABRIELLA

Megszólal az aranycsengő	73
Felvinci nyár	76
Színarany az ága, levele	78
Benedek Elek levele a bráilai magyarokhoz	83
Levél Erdélyből	84
Benedek Elek: A megváltó	85

PAPP ATTILA

Télelő	89
Papírrepülő	89

FÁBIÁN IMRE

Álmom	93
Hűvös éjszaka	93
Katalinka férjhez megy	94

LÁSZLÓ LÁSZLÓ

A nándorfehérvári diadal	97
--------------------------------	----

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Falusi est	103
Lefekvés előtt	103

BEKE SÁNDOR

Elek apó meséje	107
Olivér verse	110
A homokóra	112
A pulyka	113
Elöttem a földgömb	115
Ha megáll a falióra	116
 Az Antológiában szereplő írások jegyzéke	118
Az Antológiában szereplő írók és költők életrajzi adatai	121
Könyvészeti leírás	129
A Székely Útkereső repertórium	132

**SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ**

A könyv szerkesztője: BRAUCH MAGDA

Olvasószerkesztő: P. Buzogány Árpád

Korrektúra: Beke Klára

Nyomdai előkészítés:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

A szerkesztőség postacíme:

535600 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87

Telefon/fax: 00-40-266-212703

E-mail: egk@freemail.hu

ISBN 978-973-8320-59-8

www.erdelyigondolat.ro

Készült az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájában,
Székelyudvarhelyen

Az
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
gondozásában 1992–2007 között megjelent

1992

Lőrincz György: Kiment a fény a szememből
(Riport az öregekről)

1993

Nagy Irén: Mégis (Versek)
Beke Sándor: Madártemető (Versek)
Mihail Eminescu: Az Estcsillag (Ráduly János fordítása)

1994

Elek apó Cimborája — Antológia
(Válogatás a *Cimbora* 1922–1929-es évfolyamaiból)
Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban.
Cigány barátaim között (Esszé)
Székely Útkereső Antológia
(A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat antológiája)
Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában
(Nyelvművelő cikkek)
Cseke Péter: Korfordulás újesztendő (Szociográfiai riportok)
Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra
(Esszé)

1995

Ráduly János: Az árnyékok lakodalma (Gyermekversek)
Beke Sándor: Védtelen évek (Versek)
Jancsik Andor — id. Binder Pál: És élni kellett tovább
(Két emlékirat)
Nagy Olga: Pályakép fénnel és árnyékkal
(Egy néprajzos emlékei)

Kercsó Attila: Csigaséta (Gyermekversek)
Beke Sándor: Téged kereslek (Versek)
Ábrahám János: Picula I. Szegényember csikója hamar ló
(Regény)
Kristó Tibor: Kései leltár (Versek)

1996

Csire Gabriella: Áprilisi tréfa (Gyermektörténetek)
Lőrincz György: Feketében (Riportok, jegyzetek)
Tankó Gyula: Gyimesi szokásvilág (Monográfia)
Murádin László: Anyanyelvünk ösvényein
(Nyelvművelő írások)
Mihály Tibor: Őrhegy alatt (Oroszhegy monográfiája)
Ráduly János: Fény és gondolat (Versek)
Beke Sándor: Kezemben jégvirág (Gyermekversek)

1997

Ferenczi Géza: Székely rovásírásos emlékek (Tanulmány)
Kozma Dezső: Erdélyi utakon
(Régi kolozsvári arcok)
Csire Gabriella: Ráma és Szítá csodálatos története
(Két eposz-átdolgozás)
Beke Sándor: Tüntető magnóliák (Versek)
Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy
Tanúnak jelentkezem (Publicisztikai írások)
Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás (Versek)
György Zsuzsa: Egy küzdelmes élet
(Egy parasztasszony vallomása)
Ráduly János: Vettem gyöngyöt
(Népköltészeti tanulmányok)
Kocsis Rózsi: Remények és kétségek között
(Egy asszony életútja)
Beke Sándor: Hajnalodik nélküled (Szerelmes versek)
Ábrahám János: Picula II.
A boldogság útján (Regény)
Beke Sándor: Bohókás ábécé
(Gyermekversek)

1998

Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról
(Tanulmány)

**M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái
és kiadványaik** (Tanulmány)

Nagy Irén: Védtelenül (Novellák)

Murádin László: A hely, ahol élünk
(Barangolások Erdély helynevei között)

Egy barátság története. Féja Géza levelei
(Közzéteszi Nagy Olga)

Ábrahám János: Picula III. Volt szeretőm tizenhárom
(Regény)

Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon
(Gyermekversek)

Megszólal az aranycsengő
(Karácsonyi versek és történetek)

Ráduly János: A galambleány (Tündérmesék)

1999

**Székely Ferenc: Jeles napok, ünnepek,
szokások Vadasdon** (Monográfia)

Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén
(Egy idegenvezető feljegyzései)

Mitruly Miklós: Szóból ért az ember
(Népi elbeszélések Krasznáról)

Vöö Gabriella: Szaván fogjuk
(Erdélyi magyar szólások) — *a kiadó 50. könyve*

Ferenczi Géza: A moldvai őszibb csángók (Tanulmány)

Kicsiny dalaim (Népi költők antológiája)

Papp Attila: Oktondi okosok (Verses mesék)

Beke Sándor: Erdélyi homály (Versek)

**Ferenczi István: Besenyő szállások a Nagy-Szamos
— Sajó mentén** (Tanulmány)

Kifestőkönyv (Karancsi Sándor rajzaival)

Ráduly János: Tündéri perpatvar (Irodalmi anekdoták)

Nagy Olga: Hamupipőke üzenete (Szülőknek a nevelésről)

László László: Erdélyi fejedelmek (Tanulmány)

2000

Elek apó Cimborája (Válogatás a *Cimborá*
1922–1929-es évfolyamaiból) *II. kiadás*

Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése
(Mikrofilológiai közelítések)

K. Kovács András: Őzgidák (Gyermekversek)

Szente B. Levente: Az ezüsthajú tündérleány (Mesék)

Ráduly János: Jóságvilágom (Versek)

Birtalan Imre: Szerencsés Palkó

(Bolyongás az emlékezés ösvényein)

Sebestyén Péter: Életutak (Szentek, egyházi ünnepek)

Murádin László: Egyházi településnevek Erdélyben
(Nyelvművelő írások)

Ráduly János: Gyöngyvirág királyfi (Népmesék)

Beke Sándor: Bohókás ábécé (Gyermekversek) *II. kiadás*

Bödör András: Székről indultam (Önéletrajzi vallomás)

Németh Júlia: Kolozsvár — műhely és vonzásoközpont
(Képzőművészeti krónika)

P. Buzogány Árpád: Hattyúhívó
(Gyermekversek)

Ferenczi István: Adatok a Nagyfejedelemség kori

Kelet-Magyarországi védelmi rendszer ismeretéhez
(Tanulmány)

Zsidó Ferenc: Történetiség, sorsok, hiedelmek
a Felső-Nyikó mentén (Tanulmány)

Zsidó Ferenc: Szent Anna tavától a bihari Asszonyszigetig
(Erdélyi magyar mondák)

Buksa Éva-Mária: Történelmi színjátékok, históriák
(Hét történelmi dráma)

2001

Nagy Olga: Egy botcsinálta riporter emlékei (Memoár)

Nagy Olga: A Nap küzdelme a Föld népéért (Meseregény)

Marton Lili: Táltos János (Meseregény)

Nagy Olga: Erdélyi sors: tegnap – ma – holnap (Esszé)

Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén
(Egy idegenvezető feljegyzései) *II. kiadás*

- Kolozsi Gergely István: Kolozsi pitvaros udvarokban**
(Elbeszélések, igaz történetek)
- Dáné Tibor: Elhull a virág.**
Az igazság Szendrey Júliáról (Esszé)
- Diószegi Anna: Életem története.**
Emlékek a kolozsvári Hóstátról (Memoár)
- Tankó Gyula: Életvitel a Gyimesekben**
(Monográfia)
- Brauch Magda: Magyarról magyarra**
(Nyelvművelő írások)
- Tomcsa Sándor: Embergyűjtemény**
(Novellák, karcolatok, humoreszkek)
- Csetri Elek: Erdélyi méheskert**
(Régi erdélyi méhészkönyvek)
- Vöö Gabriella: A medve, a farkas és a róka komasága**
(Állatmesék)
- Zsigmond Győző: Orbán Balázs idejében és ma**
(Néprajzi tanulmány)
- Ráduly János: Szitakötőtánc**
(Gyermekversek)
- Gagyí Biró Katalin: Székelykeresztúr és vidékének
keresztzemesei**
- Csire Gabriella: Itt járt Mátyás király**
(Kis történetek a nagy királyról)
- Barta Zoltán: Az idő sodrában** (Vajdaszentivány monográfiája)
- Csire Gabriella: Münchhausen báró barangolásai
a nagyvilágban** (Átdolgozás)
- Gub Jenő: Kertek, mezők termesztett növényei a Sóvidéken**
(Sóvidéki etnobotanika)
- Sebestyén Péter: Agapétól Zsoltárig**
(Teológiai címszavak és kifejezések kisszótára)
- Ráduly János: Mikor volt egy lovon hét patkó?**
(Találós kérdések)
- Ráduly János: Az igazat éneklő madár**
(Székely népmesék)
- Ferenczi Géza: Utazások Udvarhelyszéken**
(Útleírás) — *a kiadó 100. könyve*

2002

Beke Sándor: Megkésett feltámadás
(Versek)

Nagy Olga: Esély a megmaradásra.

Az „illyefalvi model” keresztmetszete (Esszé)

Ferenczi Géza: Lapok Erdély múltjából (Tanulmányok)

Csire Gabriella: Turpi Lak
(Meseregény)

Beke Sándor: Ismét felgyújtom a mécsest (Versimák)

Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése
(Mikrofilológiai közelítések) *II. kiadás*

Derék borsszem vitéz. Szász népmesék
(Fordította: Zsidó Ferenc)

Csávossy György: Édes méreg (Három színmű)

Ferenczi Géza: A székely rovásírás az idők sodrában
(Tanulmányok)

2003

Gub Jenő: Természetismeret és néphagyomány
a székely Sóvidéken (Néprajzi tanulmány)

Brauch Magda: Közös anyanyelvünkért
(Nyelvművelő írások)

Dáné Tibor: Apáczai ajándéka
(Révületek a Magyar Encyclopaedia világrajöveteléről)

Ferenczi István: Adatok Északkelet-Erdély
középkor kezdeti magyar települési képéhez
(Tanulmány)

Beke Sándor: Elmaradt imák (Versek)

Tankó Gyula: „Én es tudtam hazudozni”
(Népi humor Gyimesben)

Zsigmond Erzsébet: Sirató (Visszaemlékezés)

Macrobius: Baráti beszélgetések
(Fordította: Szabó György)

Ambrus Lajos: Boldogok hajóján (Versek)

Baricz Lajos: Kakukk és Habakuk (Gyermekekversek)

Tamási Piroska: Az erdélyi és székely konyha
legismertebb receptjei

2004

Beke Sándor: Fehér tulipánok (Versek)

Nagy Pál: Tinta a Kisgöncölben

(Karcolatok, anekdoták)

Csire Gabriella: Az aranyhal palotája

(Tarka történetek)

Murádin László: Anyanyelvi mozaik

(Nyelvművelő írások)

P. Buzogány Árpád: Az igazság árnyékai

(Novellák, karcolatok)

Gub Jenő: Üres kalász fenn hordja a fejét

(Székelyföldi szólásmondások, közmondások, találós kérdések)

Baricz Lajos: Köt a gyökér (Versek)

Ráduly János: Siratóim lesznek az égi madarak

(Székely népballadák)

Beke Sándor: Mosolygó oroszlánok (Versek)

Ráduly János: Titkok a rovásírásban

(Adalékok rovásírásunk ismeretéhez)

László László: A nándorfehérvári diadal

(Történeti mondák)

P. Buzogány Árpád: Úgy szeretlek, mint a mézeskalácsot

(77 székely népdal)

Ráduly János: Tanuljunk könnyen rovásírni

(Segédkönyv a rovásírás elsajátításához)

Erdély. Útikönyv

2005

Erdély. Útikalauz

Az erdélyi és székely konyha legismertebb receptjei

(Tamási Piroska szakácskönyve) *II. kiadás*

Nagy góbé a székely

(Erdélyi népi elbeszélések, anekdoták, igaz történetek)

Gub Jenő: Rapsóné rózsája

(Erdélyi mondák, legendák, regék, tündérmesék)

A Tordai-hasadéktól Szent Anna taváig

(Mondák, legendák, regék, tündérmesék)

Ráduly János: A tulipános láda
 (Kis-Küküllő menti székely népmesék, tréfák, anekdoták
 kiejtés szerinti lejegyzésben)

Csire Gabriella: Gilgames álmái (Eposz-átdolgozás)

P. Buzogány Árpád: A csengő, aki harang akart lenni
 (Mesék, történetek)

Ellopták a kántor úr malaccát. Régi székely humor
 (Népi elbeszélések, anekdoták, krónikás adomák)

Tamási Piroska: Erdélyi szakácskönyv
Erdélyi édességek, finomságok
 (Tamási Piroska receptjei)

Beke Sándor: A szeretetnek nincsen temetője.
 II. János Pál pápa emlékére (Költemény)

Tamási Áron: Ábel (Trilógia)

Wass Albert. Sors és pálya
 (Magyar író a huszadik században)

Isten, áldd meg a magyart
 (Himnuszok, imák)

Sebestyén Péter: Nézz az ég felé
 (Hétköznapijaink és ünnepeink margójára)
 — a kiadó **150. könyve**

2006

Csire Gabriella: Trója (A trójai mondakör)

Nagy Olga: Öregek és fiatalok könyve
 (Elmúlt századunk nemzedék- és szemléletváltása Erdélyben)

Ráduly János: Hová, hová, Laji bátyám?
 (Kis-Küküllő menti székely népmesék, mondák, tréfák
 kiejtés szerinti lejegyzésben)

Brauch Magda: Beszélni kell avagy
Használjuk anyanyelvünket
 (Nyelvművelő írások)

Ferenczi Géza — Ferenczi István:
Régi várak, új írások
 (Régészeti és rovásírás)

Kedves otthoniak
 (Tamási Áron levelezése a farkaslaki családdal)

**Ráduly János: Hallod-e te másvilág,
adsz kenderért pálinkát?**

(Székely népi tréfák, mondák, anekdoták)

Benedek Elek: Szent Anna tava

(Elek apó mondáiból)

Veszed észre, komám...

(Régi székely anekdoták, közmondások, babonák, népdalok)

Székely Ferenc: Krumplitábornok sosem esett el

(Népi humor, igaz történetek, irodalmi anekdoták)

Nagy Olga: Megfulladt a kecske, bajba' a menyecske

(Tréfás népi elbeszélések)

Beke Sándor: Bodzafa virága

(Versek)

2007

Tréfál a székely góbé

(Erdélyi népi elbeszélések, anekdoták, igaz történetek)

Széktől a Gyimesekig)

Gub Jenő: Mózsi bá s Mari nén

(Székely viccek, anekdoták, igaz történetek)

Kolozsi Gergely István: Mikor legvígabb a székely?

(Erdélyi anekdoták, vidám történetek)

A furfangos székely góbéságai

(Erdélyi népi elbeszélések, viccek, anekdoták,

népmesék, tréfák, igaz- és vidám történetek)

Csire Gabriella — Csire Gábor: Csillagregék

(A 12 állatövi csillagkép. Regék és csillagászati magyarázatok)

Az én himnuszaim

(Antológia)

Ráduly János: Az isztambuli székely (magyar) rovásemlék

(Kismonográfia)

Sütő András: Sikaszói fenyőforgácsok

(Cikkek, naplójegyzetek)

Beke Sándor: Álom a Titanicon

(Elbeszélő költemény)

Lőrincz József: Kellő ígék, megtartó gondolatok

(Szentenciák, vallomások Tamási Árontól)

P. Buzogány Árpád:
A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében
(Hagyomány és helyismeret közelképben)
Brauch Magda: Szeretlek, kedvesem...
(Híres magyar múzsaák)
Beke Sándor: Székely Útkereső — szellemi műhely
a XX. század végén Erdélyben
(Főszerkesztői vallomás
a folyóirat megszületéséről és életéről) —
a kiadó 175. könyve

2008

Csire Gabriella: Egy magyar kalandor ifjúsága
(Gvadányi József *Rontó Pál* c. elbeszélő
költeménye nyomán)
Székely Útkereső.
Irodalmi és művelődési folyóirat. 1990–1999
(Reprint kiadás)
Beke Sándor — Brauch Magda:
Székely Útkereső (1990–1999)
(Laptörténet és sajtóviasshang)
Magyar, székely és csángó örökség
A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája. 1991–2006
Székely Útkereső Antológia. 1990–1999
(Válogatás a Székely Útkereső
1990–1999-es évfolyamaiból)
Becsüld a népet!
(A Székely Útkereső gyermekirodalmi antológiája)

Előkészületben

Az élőszó dicsérete
(Kritikák, recenziók, beszélgetések
a Székely Útkereső hasábjain)

Csíksomlyó hazavár
(Antológia)

KIADVÁNYOK

**NÉPRAJZI, TÖRTÉNELMI, MŰVELŐDÉSTÖRTÉNETI,
EGYHÁZI ÉS IRODALMI KIADVÁNSOROZAT**

☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒ ☒

A
SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK

sorozatban **1991–2007** között megjelent

1991

Vass László Levente:
EGYEDÜL AZ ÉJSZAKÁBAN
Hátrahagyott versek

1998

ORBÁN BALÁZS — KOROK TÜKRÉBEN
Szemelvények (Összeállította: Róth András Lajos)

CSÁNGÓK

(Szőcs János: A moldvai csángó magyarokról;
Tankó Gyula: A gyimesi csángók származástudata;
Ferenczi Géza: A hétfalusi csángókról)

CSÍKSOMLYÓ, A SZÉKELYFÖLD RÓMÁJA
(Márton Áron: „Európa a halálos bűn állapotában van”;
Boldizsár Dénes: A csíksomlyói pünkösdi búcsú eredete;
Kovács Sándor: Csíksomlyó, a Székelyföld Rómája;
P. Boros Fortunát: A csíksomlyói kegyszobor története;

Tankó Gyula: Gyimesiek a pünkösdi búcsún)

Tankó Gyula:

GYIMESI CSÁNGÓ NÉPSZOKÁSOK

(Tanulmány)

Nagy Olga:

**HAMUPIPŐKE IGAZSÁGA avagy
MIT TANULHATTOK A MESÉTŐL?**

(Esszé)

KICSI SZAMÁR, NAGY SZAMÁR

Székely anekdoták, tréfás történetek

(*Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád*)

Ráduly János:

NEMZETI KINCSÜNK — A ROVÁSÍRÁS

(Tanulmány)

Gábor Dénes:

GONDOLATOK A SZÉKELY HIMNUSZRÓL

(Tanulmány)

KROKODILOK A KÜKÜLLŐBEN

Székely viccek, anekdoták, igaz történetek

(*Gyűjtötte: Kész Csaba Levente*)

Barabás László:

KARÁCSONYTÓL PÜNKÖSDIG

Marosszéki népszokások

(Tanulmány)

1999

István Lajos:

BABONÁS NÉPI GYÓGYÍTÁSOK KORONDON

(Folklórgyűjtés)

István Lajos:

A KORONDI ARAGONITBÁNYA TÖRTÉNETE

(Tanulmány)

2000

Gálfalvi Gábor:
SZÉKELYKERESZTÚR KÖRNYÉKI
LAKODALMI NÉPKÖLTÉSZET
(Folklórgyűjtés)

2001

VOLT SZERETŐM TIZENHÁROM
Kőrispataki népdalok
(Folklórgyűjtés)
Gyűjtötte: P. Buzogány Árpád

Kisgyörgy Imre:
KOPJAFÁK — RÉGEN ÉS MA
(Tanulmány)

2003

Kovács Piroska:
ÖRÖKSÉGÜNK: A SZÉKELYKAPU
Útravaló kapunézéshez
(Tanulmány)

2004

JÉZUS, ÁLDD MEG ERDÉLY FÖLDJÉT
Himnuszok
(*Válogatta: Beke Sándor*)

2005

Bán Anna:
ERDÉLY ÉS A SZÉKELY SZÉKEK CÍMEREI
(Tanulmány)

2006

**Brauch Magda:
TÉGED KERESLEK**

Beke Sándor istenes költészete
(Irodalmi műelemzés)

Az Erdélyi Pegazus Könyvkiadóval közös kiadás

2007

**P. Buzogány Árpád:
A SZÉKELY ÚTKERESŐ KIADVÁNYOK
MŰHELYÉBEN**

Hagyomány és helyismeret közelképben
(Tanulmány)

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás

**Beke Sándor:
SZÉKELY ÚTKERESŐ — SZELLEMI MŰHELY
A XX. SZÁZAD VÉGÉN ERDÉLYBEN**

(Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről)

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóval közös kiadás

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗

Könyveink megrendelhetők postai utánvétellel
a szerkesztőség címén:

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

535600 Székelyudvarhely,

Tamási Áron u. 87 szám, HR megye

Telefon/fax: **00-40-266-212703**

E-mail: **egk@freemail.hu**

www.erdelyigondolat.ro

⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗ ⊗